

Jaarverslag 2024

Eerlijk en toekomstbestendig

A decorative graphic featuring a blue ribbon that starts on the left, loops upwards and then downwards, eventually flattening out into a horizontal line on the right. Gold coins, each embossed with the ING logo, are placed along the ribbon. Some are on the loops, while others are on the horizontal section. A horizontal dotted orange line is positioned below the text.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS	3
VOORWOORD	5
PROFIEL VAN HET FONDS	7
BESTUURSVERSLAG	8
Key projecten	8
Pensioenbeleid en pensioenuitvoering	10
Governance en compliance	13
Toeslagenbeleid	20
Beleggingsbeleid en strategie	25
Risicobeleid	28
De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer	34
Actuariële analyse	42
Communicatiebeleid	45
Toekomstparagraaf	46
Organisatie, werkwijze en personalia	48
VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS	54
OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN	59

JAAARREKENING	63
Balans per 31 december 2024	63
Staat van baten en lasten over 2024	64
Kasstroomoverzicht over 2024	65
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	66
Toelichting op de balans per 31 december 2024	72
Toelichting op de staat van baten en lasten per 31 december 2024	81
Actuariële analyse	86
Risicoparagraaf	88
Gebeurtenissen na balansdatum	98
OVERIGE GEGEVENS	99
Actuariële verklaring	99
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	101
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	108
BIJLAGEN	109
SFDR-bijlage	109
Begrippen en afkortingen	125

INHOUDSOPGAVE
KERNCIJFERS
VOORWOORD
PROFIEL VAN HET FONDS
BESTUURSVERSLAG
VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS
OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN
JAAARREKENING
OVERIGE GEGEVENS
BIJLAGEN

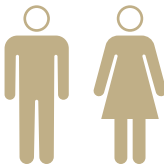
KERNCIJFERS

VOORZIENING
PENSIOENVERPLICHTING
2024

18.725
(IN EUR MLN)

TOTAAL
AANTAL DEELNEMERS

64.546
-1,12% ↘

GEMIDDELDE
REËLE DEKKINGSGRAAD

99,2%
2023: 99,5% ↘

KOSTEN
PENSIOENBEHEER

7,5
(IN EUR MLN)
14,67% ↗

KOSTEN
PER DEELNEMER

116,7
16,02% ↗

ACTIEVE DEELNEMERS

405
-11,18% ↘

BELEIDSDEKKINGSGRAAD

144,8%
2023: 153,9% ↘

GEWEZEN DEELNEMERS

38.146
-3,59% ↘

WAARDE
BELEGGINGEN

25.791
(IN EUR MLN)
-0,77% ↘

RENDEMENT
TOTALE BELEGGINGEN

1,8%
2023: 4,7% ↘

KOSTEN
VERMOGENSBEHEER

57,8
(IN EUR MLN)
2023: 2,15% ↗

KOSTEN
VERMOGENSBEHEER *

0,23%
2023: 0,23% ➡

PENSIOENGERECHTIGDEN

25.995
2,83% ↗

REKENRENTE

2,21%
2023: 2,38% ↘

* in procenten van het
gemiddeld belegd vermogen

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Figuur 1 - Kerncijfers

Balanswaarde en dekkingsgraad (in € mln)	2024	2023	2022	2021	2020
Voorziening pensioenverplichtingen	18.725	17.190	16.565	22.719	25.132
Reserves	7.067	8.795	8.928	10.202	6.484
Beleggingen	25.792	25.991	25.569	32.922	31.619
Marktwaaardedekkingsgraad	136,6%	149,6%	152,4%	143,5%	124,6%
Reële dekkingsgraad	96,5%	101,1%	96,8%	93,0%	93,0%
Reële dekkingsgraad (12 maandsgemiddelde)	99,2%	99,5%	98,7%	94,8%	93,3%
DNB-beleidsdekkingsgraad (12 maandsgemiddelde)	144,8%	153,9%	156,5%	138,8%	126,2%
Vereist eigen vermogen dekkingsgraad	113,2%	113,1%	113,2%	113,6%	113,5%

Baten en lasten (in € mln)	2024	2023	2022	2021	2020
Premiebijdragen	4	5	5	6	8
Beleggingsresultaten	517	1.158	-6.753	1.867	2.631
Pensioenuitkeringen	701	650	591	557	527
Resultaat	-1.728	-133	-1.274	3.718	-139

Rendement op Beleggingen (in %)	2024	2023	2022	2021	2020
Totale portefeuille	1,8	4,7	-20,6	6,1	9,0
Benchmark	2,3	2,6	-21,0	2,5	9,6
Marktwaaarde-rente van de pensioenverplichtingen	2,2	2,4	2,7	0,4	-0,1
DNB-rente van de pensioenverplichtingen	2,2	2,4	2,7	0,5	0,1

Aantal deelnemers einde boekjaar	2024	2023	2022	2021	2020
Deelnemers	405	456	483	524	566
Gewezen Deelnemers	38.146	39.565	41.928	43.206	44.463
Totaal pensioengerechtigden, waarvan:	25.995	25.259	24.582	23.916	23.188
<i>Ouderdomspensioen</i>	19.881	19.233	18.692	18.217	17.609
<i>Nabestaanden- en wezenpensioen</i>	6.114	6.026	5.890	5.699	5.579
Totaal aantal deelnemers	64.546	65.280	66.993	67.646	68.217

Kostenratio's	2024	2023	2022	2021	2020
Pensioenbeheerkosten in € mln)	7,5	6,4	6,2	7,4	12,4
Pensioenbeheerkosten (€ per totaal aantal deelnemers)	116,7	98	92	110	181
Pensioenbeheerkosten (€ per deelnemer actief + pensioengerechtigden)	285,3	248	246	304	520
Vermogensbeheerkosten excl. transactiekosten (in € mln)	57,8	56,3	88,5	106,6	80,4
Vermogensbeheerkosten excl. transactiekosten (in % van belegd vermogen)	0,23	0,22	0,31	0,34	0,26
Transactiekosten (in % van belegd vermogen)	0,05	0,03	0,05	0,03	0,03
Totale kosten exclusief transactiekosten (in € mln)	65,7	62,6	94,7	114,0	92,7
Totale kosten exclusief transactiekosten (in % van het belegd vermogen)	0,26	0,25	0,33	0,36	0,36

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

VOORWOORD

De pensioensector staat momenteel volop in de schijnwerpers. Dat heeft alles te maken met de mogelijke overstap van de meeste pensioenfonds naar het nieuwe pensioenstelsel. Een stap die we bij Pensioenfonds ING ook voorbereiden.

Het is plezierig om namens het Bestuur te mogen benadrukken dat, als dit jaar wordt besloten om over te gaan naar het nieuwe stelsel, onze deelnemers daarin een goede uitgangspositie hebben. We zijn in financieel opzicht een gezond fonds.

Juist nu is het stevige fundament dat we onze deelnemers bieden van belang. Het jaar 2024 en ook dit jaar laten immers een ongeken­de dynamiek zien in de financiële markten. We bevinden ons in een tijd van geopolitieke spanningen, schommelende rentepercentages en aanhoudende inflatiedruk. Dit zijn stuk voor stuk factoren die grote invloed kunnen hebben op het beleggingsrendement en op de financiële positie van pensioenfonds­en.

De indexatievorm zoals we die kenden – jaarlijkse verhogingen op basis van ofwel cao-afspraken ofwel inflatiecorrectie – keert in het nieuwe pensioenstelsel niet terug. Tot vorig jaar bestonden er binnen ons Fonds verschillen in de wijze waarop verhogingen werden toegekend en uitgekeerd; de zogeheten indexatiemaatstaven. Dat had te maken met uiteenlopende afspraken tussen enerzijds de bij Pensioenfonds ING aangesloten werkgevers NN Group en ING Bank, en anderzijds onze deelnemers en pensioengerechtigden, vertegenwoordigd door de vakbonden. De een kreeg meer of juist minder verhoging dan de ander.

Juist omdat we al onze deelnemers een goede en gelijkwaardige uitgangspositie willen geven voor de voorgenomen overstap naar het nieuwe pensioenstelsel wilden we dit harmoniseren. Dat is na intensief overleg met de werkgevers en de vakbonden – onze sociale partners – gelukt. Iedereen heeft over de periode 2022 tot en met 2024 uiteindelijk hetzelfde percentage verhoging gekregen.

Door deze maatregel en als gevolg van een afnemende rentestand daalde de dekkingsgraad in 2024. Deze daling kwam door de verhogingen van de pensioenen voor een groot deel ten goede aan onze deelnemers.

De harmonisatie van de wijze van indexeren vergemakkelijkt de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel.

Over de hele linie zijn voor onze deelnemers, naar verwachting, de voordelen van overstappen naar het nieuwe stelsel groter dan doorgaan met het huidige. We gaan op het moment van overstappen, nu gepland voor juli 2027, namelijk voor al onze deelnemers het pensioenvermogen in één keer met een aanzienlijk percentage verhogen. Binnen het huidige stelsel mogen we deze eenmalige verhoging om fiscale redenen niet geven.

De sociale partners hebben eind 2024 hun transitieplannen opgeleverd. Op het moment van schrijven van dit voorwoord zijn we nog intensief in gesprek met hen, met het Verantwoordingsorgaan en met de pensioencommissie van de vereniging van oud-medewerkers over de precieze uitwerking van de voorgenomen overstap. De uitkomsten van die gesprekken kunnen nog gevolgen hebben voor het uiteindelijke besluit.

Zoals elke ingrijpende verandering heeft het nieuwe pensioenstelsel behalve voordelen ook nadelen. De Wet toekomst pensioenen en de toezichthouder dwingen pensioenfonds­en om modelmatig om te gaan met de werkelijkheid. Daarmee bedoel ik dat we naar het systeem moeten kijken vanuit modellen die zijn gebaseerd op uitkomsten uit het verleden. Het is daarbij voor het Bestuur uitdagend om, zoals we altijd doen, het belang van onze deelnemers in onze keuzes en besluiten centraal te

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

plaatsen. Laten we wel zijn: uiteindelijk draait alles om de maandelijkse betaling op de rekening van onze huidige en toekomstige pensioengerechtigden. Het is een hele toer om goed te kunnen uitleggen aan onze deelnemers hoe we tot verantwoorde besluiten komen. Wij hebben er vertrouwen in dat we de juiste stappen zetten.

Als langetermijnbelegger zijn we in de afgelopen jaren risicomijdend geworden. Dat kon dankzij de ruimte in de buffers die we hebben opgebouwd. Als we een belangrijk deel van die buffers straks ineens uitkeren aan onze deelnemers, neemt hun pensioenvermogen en daarmee de (toekomstige) uitkering flink toe. We kunnen dan niet langer met zekerheid stellen dat we pensioenen altijd toekennen op basis van inflatiecorrectie. Daarom passen we ons beleggingsbeleid aan. Door wat meer, maar verantwoorde risico's te nemen in de beleggingen, vergroten we de verwachting dat we ook in de toekomst kunnen blijven verhogen. We gaan, met andere woorden, wat meer lijken op een doornsnee pensioenfonds met een gemiddelde financiële positie. Met een hoger risicoprofiel dan onze deelnemers nu gewend zijn, maar ook met hogere verwachtingen qua rendementen. In plaats van de huidige hoge buffers nemen we twee nieuwe dempingsmiddelen in gebruik: de solidariteitsreserve en de mogelijkheid om de gevolgen van eventueel negatieve rendementen uit te smeren over langere tijd.

*"Door wat meer,
maar verantwoorde risico's
te nemen in de beleggingen,
vergroten we de verwachting
dat we ook in de toekomst
kunnen blijven verhogen"*

Ondanks de twee nieuwe dempingsmiddelen zal de pensioen-uitkering beweeglijker worden, zowel stijgend als ook dalend. Gepensioneerden kunnen daar rekening mee houden door hun financiële weerbaarheid en draagvlak te vergroten. Bijvoorbeeld door in goede tijden iets meer te sparen en in slechte tijden gebruik te maken van het extra opgebouwde spaargeld. De eenmalige verhoging van de pensioenuitkering kan daar zeker bij helpen.

Los van de mooie vermogenspositie biedt ons Fonds ook andere voordelen aan de deelnemers. Zo zijn de keuzemogelijkheden die we bieden ruim. Deelnemers kunnen sinds kort gebruikmaken van een specifieke website die hen helpt om passende pensioenkeuzes te maken. Zo krijgen alle deelnemers maximaal grip op hun toekomstige pensioen.

U heeft het niet gemist; de werkdruk bij Pensioenfonds ING én bij onze sociale partners en het Verantwoordingsorgaan is door de Wet toekomst pensioenen fors toegenomen. Ik wil iedereen die in dit proces een rol speelt bedanken voor de enorme bijdragen die zijn en nog worden geleverd. Daarbij denk ik met name aan de medewerkers van ons Bestuursbureau, de bestuursleden, onze externe adviseurs en last but certainly not least aan de leden van ons Verantwoordingsorgaan.

Na meer dan acht jaar komt kort voor deze zomer een einde aan mijn voorzitterschap van het Bestuur. Ik heb met veel plezier bij het Fonds gewerkt en in die rol namens u allen een belangrijk stuk mogen meemaken van de pensioentransitie. Mijn opvolger en zijn of haar collega's in het Bestuur zullen dat proces tot een goed einde brengen. Veel dank voor de prettige en bevlogen samenwerking in de afgelopen jaren! Ik wens het Fonds een behouden vaart toe, zodat onze deelnemers hier de vruchten van mogen plukken.

Namens het Bestuur

Hans van der Knaap
onafhankelijk voorzitter

Bezoek de website die deelnemers ondersteunt bij het maken van passende pensioenkeuzes.

* U verlaat de beveiligde jaarstukken, waaronder de door de accountant gecontroleerde jaarrekening.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

PROFIEL VAN HET FONDS

Stichting Pensioenfonds ING behoort tot de grotere pensioenfonds in Nederland. We voeren pensioenregelingen uit voor actieve en voormalige werknemers van ING Bank en NN Group. Ons ondernemingspensioenfonds is op 1 januari 1995 opgericht en statutair gevestigd in Amsterdam.

Het Fonds functioneert autonoom en onafhankelijk van ING Bank en NN Group. Dat betekent dat werkgevers niet meer garant staan als we in financieel moeilijke tijden komen. Daarnaast hebben ze geen recht op eventuele overschotten die bij het Fonds mochten ontstaan. ING Bank en NN Group betalen wel een jaarlijkse bijdrage voor onze uitvoeringskosten.

Deelnemers centraal

We vinden het bij het Fonds belangrijk dat mensen begrijpen wat pensioen betekent en hoe het in elkaar zit. Daarom zijn we transparant over onze beleidskeuzes en proberen we ieders verwachtingen zo goed mogelijk te managen. In al onze activiteiten en besluiten staat het belang van onze deelnemers en pensioengerechtigden centraal. We zijn benieuwd naar ieders mening en zoeken actief de dialoog.

Solide en integer

Om pensioenen te kunnen blijven betalen en verhogen is rendement nodig. Dit rendement halen we uit beleggingen. Met de transitie naar maatschappelijk verantwoord beleggen gaan we niet over één nacht ijs. Wij houden ons aan de normen en waarden die in de financiële sector gelden. Solide, duurzaam beheer, een efficiënte uitvoering en open, eerlijke communicatie vormen voor ons de basis van betrouwbaarheid.

Visie

Pensioenfonds ING streeft naar een waardevast pensioen voor zijn (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Daarbij geeft het Fonds op maatschappelijk verantwoorde wijze invulling aan zijn beleggingsportefeuille. Het Fonds wil optimale ondersteuning verlenen aan zijn (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden bij vragen op pensioengebied – proactief en reactief. Het Fonds is zich bewust van het gesloten karakter.

Missie

Wij voeren op duurzame wijze de pensioenregelingen uit die ING Bank en NN Group bij Pensioenfonds ING heeft ondergebracht.

Figuur 2 - Opbouw deelnemersbestand

Verdeling naar deelnemersgroep	2024		
	Mannen	Vrouwen	Totaal
Deelnemers	118	287	405
Gewezen deelnemers	21.378	16.768	38.146
Pensioengerechtigden	14.348	11.647	25.995
Totaal	35.844	28.702	64.546

Verdeling naar type aanspraak van pensioengerechtigden	2024		
	Mannen	Vrouwen	Totaal
Ouderdomspensioen	13.392	6.489	19.881
Partnerpensioen	774	5.008	5.782
Wezenpensioen	182	150	332
Totaal	14.348	11.647	25.995

- INHOUDSOPGAVE
- KERNCIJFERS
- VOORWOORD
- PROFIEL VAN HET FONDS
- BESTUURSVERSLAG
- VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS
- OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN
- JAARREKENING
- OVERIGE GEGEVENS
- BIJLAGEN

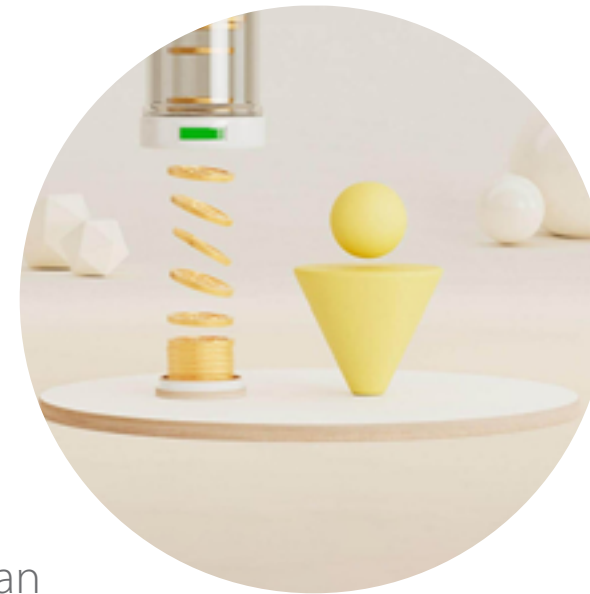

KEY PROJECTEN

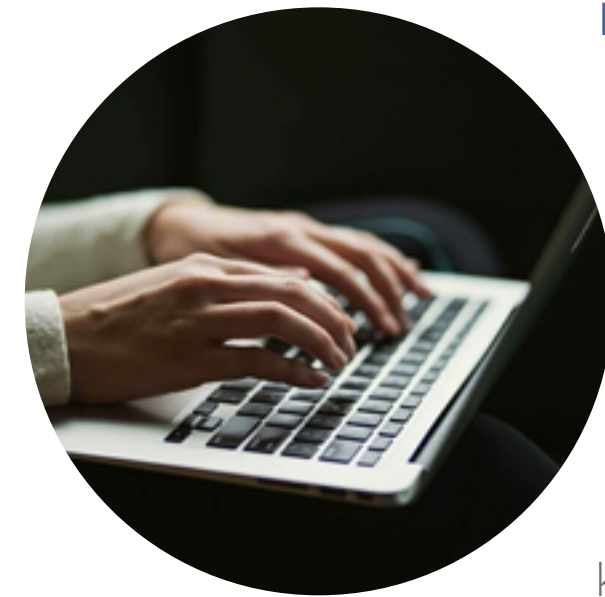
De wereld is volop in beweging en dat geldt niet in de laatste plaats voor het Nederlandse pensioenlandschap. Ook 2024 was een bewogen jaar waarin ontwikkelingen uit verschillende hoeken een beroep deden op de wendbaarheid van Pensioenfonds ING. Hieronder lichten we de projecten uit waaraan wij gedurende het afgelopen boekjaar veel aandacht hebben besteed.

Het nieuwe pensioenstelsel

De Wet toekomst pensioenen (Wtp) is sinds 1 juli 2023 van kracht. Het Fonds staat nu voor de uitdaging om een transitie van de pensioenregelingen door te voeren. Volgens de huidige planning moeten wij uiterlijk 2027 de overstap hebben gemaakt naar het nieuwe pensioenstelsel. Om dat mogelijk te maken hebben onze sociale partners ING Bank en NN Group ons formeel verzocht om onze pensioenrechten 'in te varen' in dit nieuwe stelsel. We bereiden ons bij het Fonds voor op de invoer ervan. Het belang van de deelnemer staat hierin centraal. Het jaar 2024 stond in het teken van voorbereidingen voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Indexatie/Harmonisatie

Gedurende 2024 zijn wij binnen het Fonds voortdurend in contact geweest met onze sociale partners. ING Bank en NN Group zijn namelijk formeel de partijen die moeten besluiten of de pensioenrechten van Pensioenfonds ING meegaan in de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Mede ingegeven door deze gesprekken zijn we tot het besluit gekomen de verschillende indexatiemaatstaven die wij tot op heden hanteerden, te harmoniseren tot één maatstaf: de afgeleide prijsindex. De toekomstige pensioenverhogingen zijn daarmee vanaf 2024 voor alle deelnemers gelijk. Deze harmonisatie maakte ook een extra indexatie mogelijk. De exacte verhoging voor specifieke deelnemers was daarbij afhankelijk van eerdere verhogingen die zij hadden ontvangen over 2022 en 2023. De daadwerkelijke uitkering hiervan vond plaats in september 2024 met terugwerkende kracht tot januari 2024.

Duurzaam en verantwoord beleggen

In 2024 stond de aanstelling van een nieuwe Environmental, Social, and Governance dienstverlener centraal. Na een zorgvuldige oriëntatie en selectie heeft het Fonds Achmea Investment Management (hierna: Achmea IM) aangesteld als ESG-dienstverlener. In deze samenwerking verzorgt Achmea IM verscheidene MVB-diensten voor het Fonds, waaronder de dialoog voeren met bedrijven (engagement), stemmen, uitsluitingslijst, ESG-rapportages, monitoring en beoordeling van vermogensbeheerders op MVB-criteria. Vanwege deze samenwerking hebben we ons verantwoord en duurzaam beleggen beleid onder de loop genomen. Het verantwoord en duurzaam beleggen beleid is geactualiseerd, mede op basis van de nieuwe samenwerking.

Keuzebegeleiding

Met de inwerkingtreding van de Wtp per 1 juli 2023 is ook de nieuwe open norm 'Keuzebegeleiding' van kracht. Het Fonds heeft een verdergaande ambitie dan alleen informeren over de pensioenkeuzes van de deelnemers. Naast het attenderen op de keuzes wil het Fonds deelnemers inzicht geven in wat de keuzes die zij kunnen maken voor hen betekenen. Ook bieden we hen concrete vervolgstappen aan om passende keuzes te kunnen maken. Om die reden ontwikkelde het Fonds een [thema-website over keuzebegeleiding](#) met informatie over onder meer keuzes bij pensionering, mogelijke overwegingen en ervaringen en tools die het Fonds aan deelnemers biedt. Ook is het mogelijk om via de zogeheten 'Keuzehulp' op deze website een afspraak te maken met een pensioencoach.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Cybersecurity

Ook in 2024 hebben we doorlopend aandacht gehad voor de risico's die wij lopen op het gebied van cybersecurity. In deze digitale wereld zijn de veiligheid en kwaliteit van data van cruciaal belang. Vanaf januari 2025 is de Europese regelgeving Digital Operational Resilience Act (DORA) van kracht. Dit betekent dat vanaf dit jaar alle pensioenfonds onder meer moeten beschikken over interne governance- en controlekaders die aansluiten bij nieuwe wetgeving en een doeltreffend en prudent beheer van alle IT-risico's waarborgen. Om aan de vanaf 2025 geldende kaders te kunnen voldoen hebben we bij het Fonds veelvuldig en succesvol afstemming gehad met verschillende stakeholders.

Hoe gaat de verdeling van het vermogen straks in zijn werk?

Wim Janzen (72)
Gepensioneerd, voorheen ING

Omdat ik nog vrij jong was toen ik met pensioen ging, heb ik veel gereisd: van Antarctica tot Groenland. Ook was het fijn dat ik er als mantelzorger voor mijn vrouw kon zijn en veel van de kleinkinderen heb meegekregen.

Mijn vraag

Hoewel ik al dertien jaar met pensioen ben, volg ik de ontwikkelingen rondom pensioenen nog altijd op de voet. Toch heb ik de nieuwsbrief van Pensioenfonds ING over de spreidingstermijn van twintig jaar wel drie keer moeten lezen. Helaas is het me nog steeds niet volledig duidelijk wat er precies met een spreidingstermijn van twintig jaar wordt bedoeld. Kunt u mij dat uitleggen en daarbij onderbouwen waarom er voor twintig jaar is gekozen en niet voor bijvoorbeeld tien jaar? Daarnaast zou ik graag willen weten hoe de verdeling van het vermogen van het Fonds straks in zijn werk gaat.

HET ANTWOORD VAN PENSIOENFONDS ING

Als Fonds willen wij de buffers, die beschikbaar worden bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, op een evenwichtige manier verdelen. Daarom hebben we zorgvuldige berekeningen gemaakt om te kunnen beoordelen wat de gevolgen zijn voor elke deelnemersgroep in verschillende scenario's. Ons uitgangspunt daarbij is en blijft: het streven naar een door de jaren heen waardevast pensioen voor onze deelnemers.

De spreidingstermijn kan worden gezien als de mate waarin voor de verdeling van de buffers rekening wordt gehouden met wat men onder het huidige stelsel had kunnen verwachten uit die buffers. Onder het huidige pensioenstelsel kunnen

oudere deelnemers naar verwachting minder indexaties tegemoet zien dan jongere deelnemers, simpelweg omdat zij minder lang te leven hebben.

Kies je voor een korte spreidingstermijn, bijvoorbeeld het minimum van een jaar, dan houd je geen rekening met hoe de buffer onder het oude stelsel verdeeld zou worden en geef je alle deelnemers dezelfde procentuele verhoging. Bij een lange spreidingsperiode, van bijvoorbeeld dertig of veertig jaar, houd je in sterke mate rekening met hoe het vermogen onder het huidige stelsel verdeeld zou worden. In dat geval ontvangen jongere deelnemers een groter deel van de buffers dan oudere deelnemers. Een spreidingstermijn van twintig jaar biedt een goede balans voor jong en oud.

Pensioenfonds ING is een financieel gezond fonds, waar in de huidige situatie nog veel indexaties te verdelen zouden zijn. Hoeveel de verhogingen per leeftijdsgroep exact zullen zijn, hangt voor een belangrijk deel af van de dekkingsgraad op het moment van overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Op de website nieuwpensioen.pensioenfondsing.nl vindt u meer informatie en een rekenvoorbeeld.

Peter van Meel
Bestuurder Pensioenfonds ING

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

PENSIOENBELEID EN PENSIOENUITVOERING

WERKEN AAN DE FINANCIËLE TOEKOMST VAN ONZE DEELNEMERS

2024 was een jaar dat gekenmerkt werd door veel voorbereidende werkzaamheden. Zo heeft het Fonds de basis gelegd voor harmonisatie van de toeslagmaatstaven en die ook administratief verwerkt in september 2024. Daarnaast zijn we bij het Fonds in overleg gegaan met sociale partners over de transitieplannen voor het nieuwe pensioenstelsel in het kader van de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Ook zijn we als onderdeel van de Wtp deelnemers proactief gaan begeleiden bij het maken van keuzes voor pensioeningang

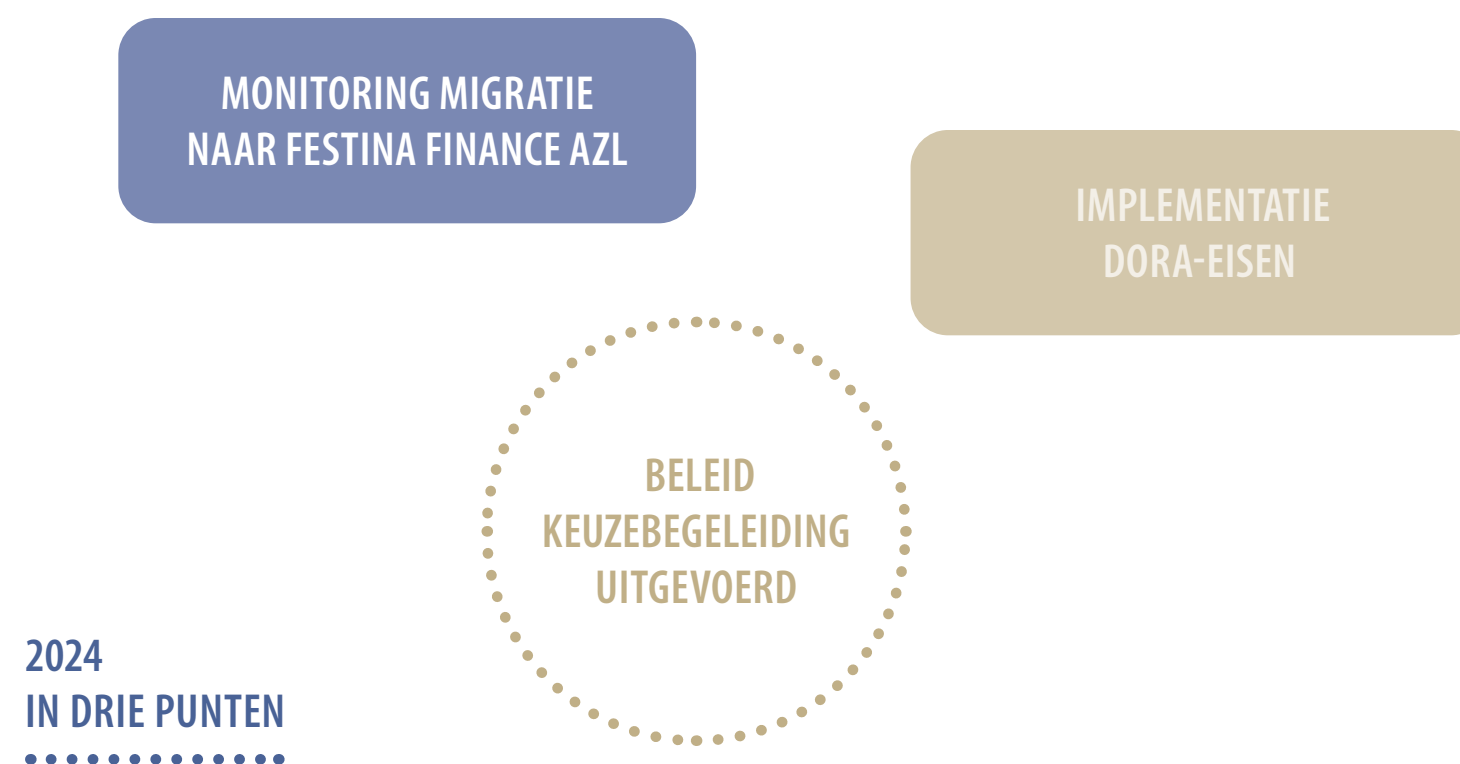
De pensioenuitvoering

AZL administreert de pensioenregeling van het Fonds die is opgenomen in het pensioenreglement en voert deze uit. Medewerkers van het Bestuursbureau van het Fonds staan in nauw contact met AZL om de kwaliteit van de pensioenuitvoering te toetsen en verdere verbeteringen in de dienstverlening voor de deelnemers te bespreken.

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel

Vanuit het Fonds hebben we intensief overleg met AZL over onder meer de mogelijkheden van en keuzes met betrekking tot de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Dit met als doel zo goed mogelijk aan te sluiten op de situatie van het Fonds. De voorlopige datum voor het mogelijke invaren van het Fonds is 1 juli 2027. Het Fonds houdt de (economische en politieke) ontwikkelingen die impact kunnen hebben op de planning van de transitie voortdurend en nauwlettend in de gaten.

Een belangrijk element van de (technische) realisatie van invaren is het voorbereiden van programmatuur die de overgang van de huidige naar de nieuwe administratie aankan. Voor de uitvoering van de administratie in het nieuwe pensioenstelsel wordt de data door AZL gemigreerd naar het nieuwe systeem Festina Finance. Festina Finance volgt hierbij de Nederlandse wetgeving. De programmatuur die de voorgeschreven rekenmethodiek verzorgt, is bij het inregelen uitvoerig getest. Bij de oplevering is nogmaals getest op correcte berekeningen. Het proces is geautomatiseerd ingeregeld zodat alle data uit de administratie wordt overgenomen. Het Fonds wordt periodiek meegenomen in de ontwikkelingen van dit proces.

Voor invaren dient datakwaliteit te worden vastgesteld aan de hand van het Kader datakwaliteit, opgesteld door DNB en de Pensioenfederatie. De door AZL verstrekte ISAE 3402-verklaring beschrijft hoe AZL de kwaliteit van onze dienstverlening waarborgt, onder andere door aansluiting met bron-systemen (BRP, UWV, UPA, et cetera) en de 700 datacontroles van het datacontrole-raamwerk.

Daarnaast verstrekt AZL de ISAE 3000-rapportage. Met deze rapportage wordt zekerheid geboden over het operationele risicomanagementsysteem rondom specifieke pensioenuitvoeringsprocessen.

DORA

DORA (Digital Operational Resilience Act), de Wet op de Digitale Operationele Weerbaarheid vereist dat financiële instellingen digitaal weerbaar zijn en hun ICT-risicomanagement op orde hebben. AZL heeft de implementatie van de DORA eisen ingericht in combinatie met de andere compliance werkzaamheden. AZL houdt het Fonds op de hoogte via (online) sessies en nieuwsbrieven.

Keuzebegeleiding

Met de inwerkingtreding van de Wtp per 1 juli 2023 is ook de nieuwe open norm 'Keuzebegeleiding' van kracht geworden. Pensioenfondsen hebben de plicht te handelen in het belang van de deelnemer en dienen zich maximaal in te spannen om deelnemers op een adequate wijze te begeleiden bij het maken van keuzes voor hun pensioen. We hebben bij het Fonds getoetst en vastgesteld dat onze huidige dienstverlening in ieder geval voldoet aan de minimale vereisten die per 1 juli 2023 gelden.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Het Fonds heeft verder zijn ambitie ten aanzien van de verdere invulling van de keuzebegeleiding bepaald en hiervoor beleid vastgesteld. Op basis van die ambitie lanceerden we in 2024 de website keuzes.pensioenfondsing.nl met informatie over onder meer keuzes bij pensionering, mogelijke overwegingen en ervaringen, en tools zodat deelnemers zich zo goed mogelijk kunnen voorbereiden. Ook is het mogelijk om via de tool ‘Keuzehulp’ op deze website een afspraak te maken met een pensioencoach.

Risicopreferentieonderzoek

In 2024 is een risicopreferentieonderzoek (RPO) uitgevoerd. Dit is een verplicht onderdeel van de Wtp. Een RPO dient als basis voor het vaststellen van de risicohouding. En die risicohouding moet vervolgens weer vertaald worden naar een beleggingsbeleid. Bij een RPO wordt onderzocht in hoeverre een deelnemer bereid is beleggingsrisico’s te accepteren (risicotolerantie) en in welke mate hij of zij deze risico’s kan dragen binnen de pensioenregeling, gezien zijn persoonlijke en financiële situatie (risicodraagvlak).

Klachten en geschillen

Voor het Fonds heeft het op de juiste wijze uitvoeren van de pensioenregeling de hoogste prioriteit. Toch kan het gebeuren dat een deelnemer minder tevreden is over het contact met ons. Of dat een deelnemer het niet eens is met een beslissing van het Fonds vanwege een verschil van inzicht over de toepassing of interpretatie van het door ons uitgevoerde pensioenreglement. Iedere uiting van ontevredenheid die een deelnemer richt aan ons Fonds is een klacht. De klantenservice bij AZL (het Pensioenloket) is het eerste aanspreekpunt bij klachten.

In de meeste gevallen kunnen deze klachten in goed overleg door het Pensioenloket worden opgelost. Als dat niet lukt, neemt de Klachtencommissie van het Fonds de klacht in behandeling. We noemen dat dan een geëscaleerde klacht. Een geschil ontstaat als een deelnemer zich niet kan vinden in de (gedeeltelijke) afwijzing van de klacht door het Fonds. Dat is in lijn met de klachten-procedure die we hanteren.

Wij hechten er grote waarde aan dat er voor onze deelnemers een zo laagdrempelig mogelijke toegang tot de klachtenprocedure is, met een zo kort mogelijke doorlooptijd.

In 2024 heeft het Fonds in totaal 280 klachten ontvangen. Van deze klachten zijn er 5 als geëscaleerde klachten op basis van de klachtenprocedure door de Klachtencommissie in behandeling genomen.

Figuur 3 – Klachtenoverzicht

Onderwerp	Aantal behandelde		
	Klachten	Geëscaleerde klachten	Geschillen
Behandelingsduur	29	0	0
Deelnemersportaal	39	0	0
Financiële situatie	30	2	0
Informatieverstrekking	88	2	0
Pensioenberekening en -betaling	32	0	0
Registratie werknemersgegevens	0	0	0
Service en klantgerichtheid	28	0	0
Wet- en regelgeving algemeen	14	0	0
Wet- en regelgeving invaren, transitie	7	0	0
Keuzebegeleiding	3	0	0
Duurzaamheid	2	0	0
Overig	5	1	0

Met behulp van de klachten die worden ingediend en de vragen die worden gesteld, proberen we doorlopend onze dienstverlening en onze processen te verbeteren en te leren van eventuele fouten.

De meeste klachten zijn ontvangen in de rubrieken ‘Informatieverstrekking’ en ‘Deelnemersportaal’ en ze zijn verschillend van aard. In deze categorieën vallen diverse klachten. We zien daarbij wat meer klachten over Mijn Pensioenplan en dan vooral van deelnemers die aangeven dit niet te kunnen indienen of niet te kunnen inloggen. Vaak kunnen deze klachten met ondersteuning van het Pensioenloket direct worden opgelost. We zijn en blijven hierover in goed overleg met het Pensioenloket.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Gedragslijn ‘Goed omgaan met klachten’

De pensioensector wil de behandeling van klachten op een goed niveau krijgen en houden. Daarvoor is de gedragslijn ‘Goed omgaan met klachten’ ontwikkeld, die in juni 2022 door de ALV van de Pensioenfederatie is aangenomen. Sindsdien voert de Stichting Gouden Oor volgens afspraak jaarlijks een meting uit. In 2024 heeft het Fonds meegewerkt aan het vervolgonderzoek (2-meting). Op basis van de 1-meting van vorig jaar hebben we een overall totaalscore behaald van 89%. Alle aangesloten pensioenfond*s*en moesten uiterlijk op 1 januari 2024 aan deze gedragslijn voldoen. Het Fonds voldeed hier op basis van de 1-meting dus al aan. De resultaten op basis van de 2-meting zijn nog iets hoger en leiden tot een score van 92%. We blijven bij het Fonds inzetten op meer persoonlijk contact met deelnemers.

In het derde kwartaal van 2024 heeft een assessment met Stichting Gouden Oor plaatsgevonden. De stichting heeft op basis hiervan vastgesteld dat de proactiviteit ten aanzien van klantsignalen is ingeregeld en dat verbeterpunten vroegtijdig inzichtelijk worden gemaakt. Stichting Gouden Oor geeft aan dat kan worden gesteld dat het Fonds ‘in control’ is voor wat betreft de omgang met klachten: de ontvankelijkheid voor klantsignalen is groot en gelaagd. Door nadrukkelijk te sturen op klanttevredenheid ligt de focus op het klantgevoelig (mensgericht, empathisch) omgaan met deelnemers die een klacht indienen en door stelstelmatig te leren van deze klantsignalen wordt de kwaliteit van de feedback continu verbeterd.

Op grond van de Wtp moeten pensioenfond*s*en zich aansluiten bij een instantie tot beslechting van geschillen tussen deelnemers en pensioenfond*s*en. Hiervoor is de Geschilleninstantie Pensioenfond*s*en (hierna: GIP) opgericht, die deze geschillen zal behandelen. De GIP is door de minister voor Armoedebel*ei*d, Participatie en Pensioenen per 1 januari 2024 aangewezen als officiële geschilleninstantie voor pensioenfond*s*en. Alle pensioenfond*s*en in Nederland moeten zich aansluiten bij de GIP. Ook Pensioenfond*s* ING is sinds 1 januari 2024 aangesloten.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

**VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS**

**OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN**

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

GOVERNANCE EN COMPLIANCE

DE KADERS WAARBINNEN WE BIJ PENSIOENFONDS ING ONS WERK UITOEFENEN

De onderwerpen governance en compliance spelen binnen elk pensioenfonds een belangrijke rol. Dat geldt ook voor Pensioenfonds ING. Wat wordt er concreet onder verstaan? En waarom zijn governance en compliance juist bij een pensioenfonds zo belangrijk? Op deze twee vragen geven we in de volgende paragrafen antwoord. Verder besteden we aandacht aan de Code Pensioenfondsen en aan de rol van externe toezichthouders.

Governance betekent vrij vertaald: de wijze van besturen, de gedragscode en het toezicht op organisaties.

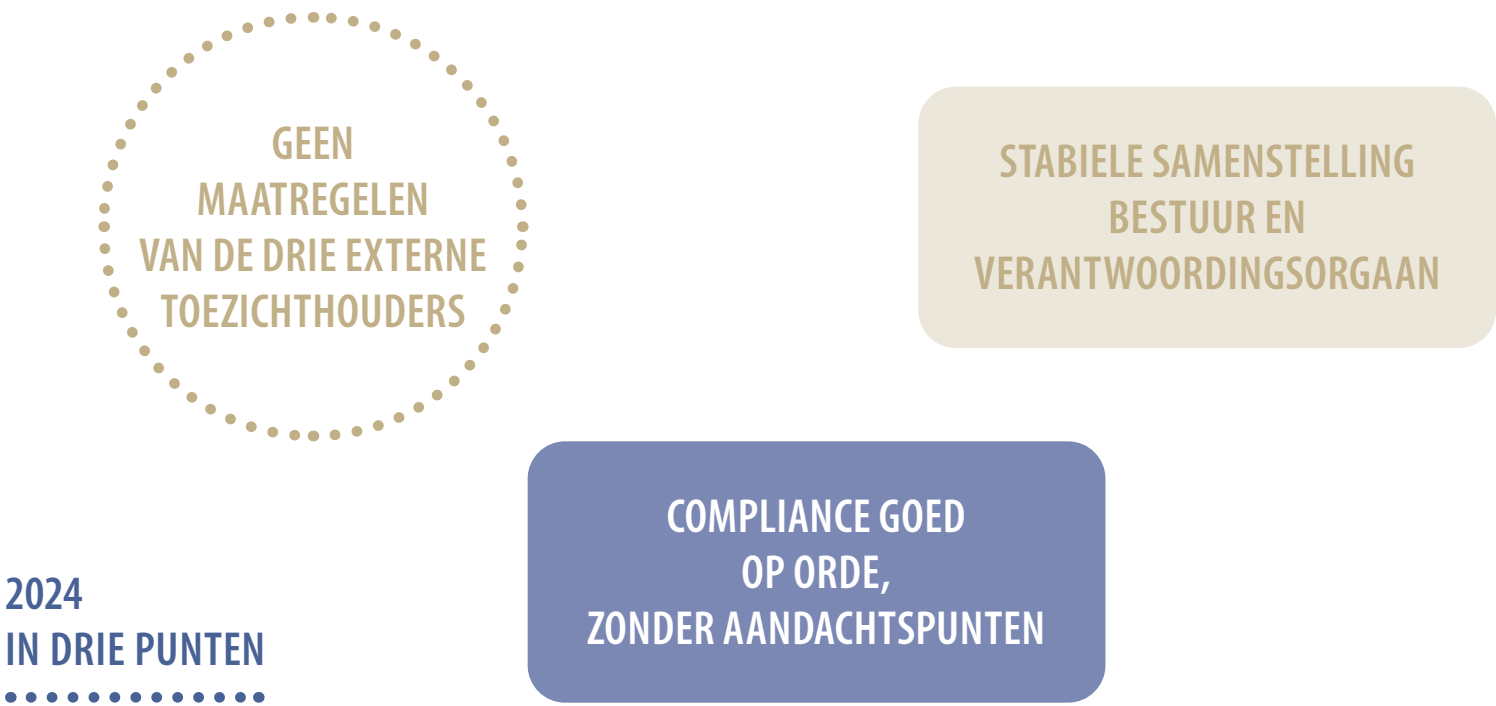
Compliance is het begrip waarmee wordt aangeduid dat een organisatie werkt in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving.

Governance

Bij het Fonds zijn we verantwoordelijk voor de pensioenuitvoering van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Die pensioenen zijn voor de deelnemers een belangrijke (toekomstige) inkomstenbron in aanvulling op de Algemene Ouderdomswet. De uitvoering van de pensioenen is dus een belangrijke taak. Om die reden is het belangrijk dat het Fonds goed wordt bestuurd en dat we de governance goed geregeld hebben.

Met governance bedoelen we verder:

- de wijze waarop het Fonds is georganiseerd;
- de wijze waarop het Fonds wordt bestuurd en de taken, rollen en verantwoordelijkheden binnen het Bestuur ervan;
- de werking van het interne toezicht in brede zin;
- de wijze waarop verantwoording wordt afgelegd over het besturen.

De rol van het Bestuur

Het Bestuur bestuurt het Fonds en de uitvoering van de pensioenregeling en handelt daarbij ten behoeve van alle belanghebbenden van het Fonds. Om die reden is het essentieel dat het Bestuur bij de besluitvorming en de uitvoering de belangen van de verschillende deelnemersgroepen onderling en die van de werkgevers op een zorgvuldige en evenwichtige wijze afweegt.

Het Bestuur heeft in 2024 twee keer per maand volgens een vooraf vastgesteld schema vergaderd. De meeste aandacht is besteed aan:

1. de Wtp (uitwerking van het eerdere pensioenakkoord);
2. duurzaam en verantwoord beleggen;
3. toeslagverlening/indexering;
4. IT-management/cybersecurity
5. DORA-verordening

Bij de samenstelling van het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan (VO) gelden samengevat de volgende uitgangspunten:

- verscheidenheid aan vaardigheden, achtergronden en zienswijzen, waarbij de leden van het Bestuur en het VO een redelijke afspiegeling vormen van de belanghebbenden in het Fonds;
- variatie ten aanzien van geslacht of genderidentiteit;
- een evenwichtige verdeling van leeftijden, voor zover mogelijk op basis van beschikbaarheid van kandidaten.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

- Key projecten
- Pensioenbeleid en pensioenuitvoering
- Governance en compliance
- Toeslagenbeleid
- Beleggingsbeleid en strategie
- Risicobeleid
- De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer
- Actuariële analyse
- Communicatiebeleid
- Toekomstparagraaf
- Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

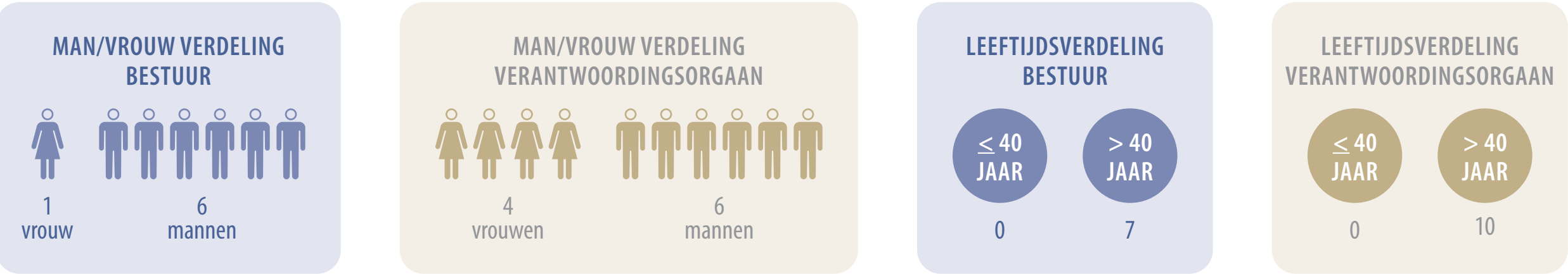
BIJLAGEN

Eind 2024 was de verdeling van de criteria voor diversiteit als volgt:

Figuur 4 - Diversiteit

De rol van het Verantwoordingsorgaan

Op zijn beurt legt het Bestuur verantwoording af aan het VO over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het VO geeft jaarlijks een oordeel over het handelen van het Bestuur aan de hand van het bestuursverslag, de jaarrekening en andere informatie. Het VO geeft ook een oordeel over het door het Bestuur gevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst en de gemaakte uitvoeringskosten.

Het VO vergadert regelmatig en spreekt meerdere keren per jaar met het Bestuur. Naast deze formele bijeenkomsten heeft het VO diverse commissies die regelmatig bijeenkomen. In de bijeenkomsten komen de verschillende onderwerpen aan de orde en wordt het VO nader geïnformeerd door portefeuillehouders vanuit de niet-uitvoerend bestuurders en door medewerkers van het Bestuursbureau.

Deskundigheid en zelfevaluatie

In de veranderende pensioenomgeving is het van groot belang dat het gehele Bestuur zich permanent laat scholen. In 2024 hebben de bestuurders regelmatig seminars bijgewoond waarmee zij zich op de hoogte hebben gesteld van de recente ontwikkelingen binnen de pensioensector. Verder hebben zij voornamelijk bij opleidingsinstituut SPO individuele opleidingen gevolgd. Daarnaast is het Bestuur gestart met een opleiding met het oog op de DORA-verordening die sinds 17 januari 2025 van kracht is. De eerste bijeenkomst van het Bestuur in dat kader vond plaats in december 2024.

Het Bestuur gaat, net als elk jaar, in 2025 het gezamenlijk en individueel functioneren over het jaar 2024 evalueren. De evaluatie wordt uitgevoerd in de vorm van individuele evaluatiegesprekken en een evaluatiegesprek met het gehele Bestuur.

Compliance

Compliance en integriteit staan centraal binnen het Fonds, maar waarom is dat belangrijk? Uiteraard wordt er voldaan aan wet- en regelgeving en dat moet ook altijd het geval zijn. Daarnaast is het, binnen het voldoen aan de wet- en regelgeving, ook belangrijk dat er geen enkele twijfel mag bestaan over de integriteit van al degenen die bij het Fonds betrokken zijn, zoals de bestuursleden, medewerkers, leden van het VO, adviseurs en degenen die werken bij of voor de uitbestedingspartners van het Fonds.

Daarnaast zien we er scherp op toe dat iedere schijn van niet-integer handelen door deze personen wordt vermeden. We geven daaraan onder meer invulling door onze doorlopende aandacht voor dilemma’s rondom compliance en integriteit. Daarbinnen houden we ons bij het Fonds aan het specifieke beleid dat het Bestuur hiervoor heeft vastgesteld. Verder volgen we een gedragscode en zijn er een klokkenluiders- en incidentenregeling.

We hechten er belang aan dat onze compliance bijdraagt aan een goede reputatie en betrouwbaarheid van het Fonds. Iedereen die pensioenrechten en -aanspraken heeft bij het Fonds mag en moet erop kunnen vertrouwen dat het beheer en de uitvoering van het pensioen in goede handen zijn.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

- Key projecten
- Pensioenbeleid en pensioenuitvoering
- Governance en compliance
- Toeslagenbeleid
- Beleggingsbeleid en strategie
- Risicobeleid
- De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer
- Actuariële analyse
- Communicatiebeleid
- Toekomstparagraaf
- Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

- Onder compliance vallen ook:
- de beoordeling en monitoring van de vraag of het Fonds, het Bestuur van het Fonds, de medewerkers en de uitbestedingspartners aan de geldende wet- en regelgeving voldoen;
 - de beoordeling van de evenwichtigheid van de belangenafweging van de verschillende deelnemersgroepen van het Fonds bij besluitvorming;
 - het voldoen door het Fonds aan de interne procedures, de gedragscode en soortgelijke interne regelgeving (integriteit en persoonlijke compliance);
 - de bewaking en beoordeling van de maatregelen die zijn getroffen waarmee de doelstellingen van het Fonds optimaal worden nagestreefd en uitgevoerd.

Toezicht op compliance

Compliance is een verantwoordelijkheid van alle genoemde betrokkenen bij het Fonds, waarbij de uiteindelijke verantwoordelijkheid bij het Bestuur ligt. Het toezicht op de compliance is belegd bij een extern bureau dat zich specialiseert in het toezicht op de nakoming van de compliance-afspraken van het Fonds; zowel als geheel als op het niveau van individuele medewerkers.

- De compliance officer (een externe functionaris, niet in dienst van het Fonds) vervult een functie die onafhankelijk is van de operationele activiteiten van het Fonds. Concreet betekent dit dat de compliance officer door het Fonds in staat moet worden gesteld om:
- de activiteiten uit te voeren;
 - op onafhankelijke wijze gevraagd en ongevraagd adviezen te geven;
 - onderzoeken te doen.

Belangrijk daarbij is dat bij de uitvoering van die activiteiten geen sprake is van enige (onnodige) tussenkomst of beperking die de integriteit, onpartijdigheid of objectiviteit zou kunnen aantasten. Ook mag de missie van de compliance officer niet in gevaar worden gebracht. De compliance officer is dan ook onafhankelijk ‘in state’, ‘in mind’ en ‘in appearance’. Hiermee sluit deze rol volledig aan bij het onafhankelijkheidsbeleid van het Fonds, dat is opgenomen in de functieprofielen van de leden van het Bestuur.

Het Fonds heeft het Nederlands Compliance Instituut (NCI) als externe compliance officer aangesteld. NCI heeft de functie in het tweede kwartaal van 2024 opgepakt. In de het eerste kwartaal heeft de bestuurssecretaris van het Fonds gefunctioneerd als tijdelijke compliance officer.

Code Pensioenfonds

Het Fonds ondersteunt de principes van de Code Pensioenfonds en past deze principes naar vermogen toe. Per 1 januari 2024 is er een nieuwe Code Pensioenfonds gepubliceerd, die de vorige Code vervangt. Het Fonds heeft daaruit de nieuwe en gewijzigde normen geïmplementeerd gedurende 2024.

Het Fonds past de principes geheel toe en het Bestuur is van mening dat toepassing van alle principes ten goede komt aan het Fonds en zijn deelnemers. Om die reden blijft het Fonds zich ook bij de nieuwe principes van de Code Pensioenfonds voortdurend inzetten om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de normen. De Code Pensioenfonds is voor het Fonds meer dan de jaarlijkse checklist. De inhoud en beginselen van de Code Pensioenfonds zijn namelijk in de praktijk voor het Fonds de grondslag voor de aansturing, de beeld-, oordeels- en besluitvorming en de evenwichtigheid van de afweging van de relevante belangen. Wel bekijken we bij het Fonds regelmatig of en in hoeverre nadere verbeteringen nodig zijn in de naleving van de normen van de Code Pensioenfonds.

In de voorgeschreven jaarlijkse checklist Code Pensioenfonds geeft het Fonds de wijze aan waarop het aan de principes voldoet. Hierin staat ook per norm een toelichting. De checklist is te vinden op de website van het Fonds.

Rapportagenormen Code Pensioenfonds

- De normen van de vorige Code Pensioenfonds waren ingedeeld in kwalitatieve thema’s. In de nieuwe Code is gekozen voor een indeling waarin wordt aangesloten bij de driehoek bestuur, intern toezicht en verantwoording. Deze driehoek is essentieel voor ‘goed pensioenfondsbestuur’. De Code ordent de normen aan de hand van de volgende thema’s:
- Thema 1 – Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden;
 - Thema 2 – Goed besturen;
 - Thema 3 – Effectief intern toezichthouden en controle uitoefenen;
 - Thema 4 – Verantwoording en inspraak organiseren;
 - Thema 5 – Effectief functioneren van fondsorganen.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

- Key projecten
- Pensioenbeleid en pensioenuitvoering
- Governance en compliance
- Toeslagenbeleid
- Beleggingsbeleid en strategie
- Risicobeleid
- De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer
- Actuariële analyse
- Communicatiebeleid
- Toekomstparagraaf
- Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Voor zover het Fonds (deels) afwijkt van de normen van de Code Pensioenfondsen wordt dit per norm toegelicht, conform het ‘pas toe of leg uit’-beginsel. De Code Pensioenfondsen nodigt het Fonds uit om bij een aantal normen jaarlijks in verhalende zin te rapporteren over de naleving van die norm. Dat betreft de volgende normen:

- Norm 1 – Missie, visie, strategie;
- Norm 4 – Kennen van voorkeuren van belanghebbenden;
- Norm 34-35 – Diversiteits- en inclusiebeleid.

Over 2024 heeft het Fonds alle normen geheel toegepast evenals in de daaraan voorafgaande jaren met de toen geldende Code Pensioenfondsen. Een aantal normen is voor het Fonds niet van toepassing omdat deze voortvloeien uit het omgekeerd gemengde bestuursmodel dat wij hanteren. De betreffende normen slaan op gremia die in andere bestuursmodellen bestaan. Naast bovengenoemde normen, waarover wij hierna in verhalende vorm rapporteren, voldeed het Fonds gedurende 2024 ook aan norm 37. Per einde 2024 is besloten de onafhankelijk voorzitter na afloop van de tweede zittingstermijn te herbenoemen voor maximaal een jaar. DNB heeft aangegeven geen bezwaar te hebben tegen deze herbenoeming. De herbenoeming van de onafhankelijk voorzitter stelt het Bestuur in staat om een zorgvuldige overdracht van het voorzitterschap te bewerkstelligen en stelt de bestuursvoorzitter tevens in staat het proces rondom jaarverslag – en alle bijbehorende werkzaamheden en rapportages – over 2024 volledig af te sluiten. Ook dit leggen we hierna uit.

Missie, visie en strategie (Norm 1)

Norm 1 luidt als volgt: *‘Het pensioenfonds heeft een missie, visie en strategie. Daarin beschrijft het pensioenfonds wat het pensioenfonds wil betekenen en bereiken voor zijn belanghebbenden, rekening houdend met hun voorkeuren en belangen.’*

De missie en visie zijn expliciet vastgelegd in de Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en daarnaast wordt er in dit jaarverslag specifiek aandacht aan besteed, evenals aan strategie. In het balansbeheerplan, het Eigen Risico Beoordelingsbeleid (ERB), de risicohouding en -bereidheid, en het communicatiebeleidsplan verwijzen we ernaar. Toetsing van de effectiviteit van het beleid geschiedt periodiek via rapportages zoals:

- de kwartaalrapportage van de uitvoerend bestuurders ten aanzien van de onderwerpen beleid, uitvoering (van het beleid) en de conclusies daaromtrent;
- financiële kostenrapportage;
- periodieke dekkingsgraadrapportages en de rapportages inzake pensioenadministratie.

Het Bestuur heeft de missie, visie en strategie – het VO gehoord hebbende – opgesteld. Hierbij staan de volgende elementen centraal, waarbij het Fonds zich bewust is van het gesloten karakter van het Fonds waardoor er geen sprake meer is van actieve pensioenopbouw:

- De duurzaamheid van de uitvoering van de pensioenregelingen.
- Het streven naar een waardevast pensioen voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.
- Het Fonds geeft op maatschappelijk verantwoorde wijze invulling aan de beleggingsportefeuille.
- Het Fonds verleent de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden zowel proactief als reactief ondersteuning bij vragen op pensioengebied.

Kennen van voorkeuren van belanghebbenden (Norm 4)

Norm 4 luidt als volgt: *‘Het pensioenfonds verdiept zich in de voorkeuren van de bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden en betreft deze voorkeuren bij het bepalen van zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en gaat daarover met de belanghebbenden in gesprek. Het pensioenfonds rapporteert hierover in het bestuursverslag.’*

Pensioenfonds ING betreft de voorkeuren van de bij het Fonds betrokken belanghebbenden bij het bepalen van zijn doelstellingen en beleidsuitgangspunten. Dit doet het Fonds op verschillende manieren:

- Om de twee jaar wordt een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) gehouden onder een representatieve steekproef van de deelnemers van het Fonds (het meest recent in 2023).
- Het Fonds doet periodiek onderzoek naar de risicovoorkeuren van deelnemers (wettelijk verplicht risicopreferentieonderzoek (RPO), tenminste eens in de vijf jaar).
- Elke vijf jaar doet het Fonds onderzoek naar de voorkeuren van deelnemers op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB), zoals naar de thema’s waarop het Fonds zich richt.

Het Fonds gaat op verschillende manieren in gesprek met zijn deelnemers:

- artikelen en gesprekken op basis van deelnemersvragen;
- deelnemerspanel communicatie;
- mailbox uitvoerend bestuurders;
- webinars;
- het Pensioenloket.

Verder is het Fonds voortdurend in gesprek met sociale partners:

- ING Bank en NN Group;
- Vereniging oud-medewerkers ING Bank en NN Group;
- Vakorganisaties FNV, CNV en De Unie.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Diversiteits- en inclusiebeleid (Norm 34-35)

Hieronder lichten we de onderdelen uit de Code Pensioenfondsen toe waarover we in ieder geval in verhalende zin rapporteren in dit bestuursverslag. Tevens gaan we in op de wijze van naleving van norm 37 – evenals norm 34 en 35, normen in het Thema ‘Effectief functioneren van fonds-organen’ – aangezien het Fonds gedurende 2024 de norm deels heeft toegepast.

Norm 34 luidt als volgt: *‘Het pensioenfonds heeft een schriftelijk beleid vastgesteld om de diversiteit en inclusie in zijn fondsorganen te vergroten of in stand te houden. Dit beleid stelt passende doelen op ten aanzien van de mate van diversiteit op alle voor het pensioenfonds relevante maatschappelijke aspecten, waaronder ten minste geslacht of genderidentiteit, leeftijd en sociaal-culturele achtergrond. Op basis van dit beleid heeft het pensioenfonds een planmatige aanpak gericht op het bereiken van deze doelen. Het bestuur herijkt dit beleid periodiek en rapporteert jaarlijks in het bestuursverslag over de resultaten van dit beleid.’*

Deze nieuwe norm correspondeert met norm 32 uit de Code 2018, maar is vooral ten aanzien van diversiteit en inclusie verder uitgebreid.

Het Bestuur zorgde al voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het Bestuur. Dat gebeurt onder andere via het bijhouden van een deskundigheidsmatrix, een competentie-matrix en een opleidingsplan. Ook in de zelfevaluatie besteedt het Bestuur hier aandacht aan. Het diversiteitsbeleid was onderdeel van het geschiktheidsplan. Om beter aan te sluiten bij de nieuwe Code Pensioenfondsen hebben we in 2024 een diversiteits- en inclusiebeleid geïmplementeerd. Op basis hiervan hebben we een planmatige aanpak opgesteld om diversiteit en inclusie in de fondsorganen te bereiken.

Norm 35 luidt als volgt: *‘Ten aanzien van leeftijdsdiversiteit geldt als minimum dat er ten minste één persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van genderdiversiteit geldt als minimum dat er in de genoemde organen variatie is in geslacht of genderidentiteit.’*

Deze norm beschrijft de diversiteit. Een van de leden van het Bestuur is een vrouw. Er zijn geen bestuursleden of VO-leden jonger dan 40 jaar. Het Bestuur streeft naar een meer diverse samenstelling, maar is daarbij afhankelijk van de voordrachten die het ontvangt in geval van vacatures.

Wel is het Bestuur zich ervan bewust dat er sprake is van een verhouding man-vrouw die niet conform de normen van de Code Pensioenfondsen is. Op andere punten – te weten kennis, kunde en vaardigheden – is de diversiteit van het Bestuur geborgd.

Het Fonds beschikt over een diversiteits- en inclusiebeleid. Binnen het VO is sprake van voldoende diversiteit conform de Code Pensioenfondsen; vier van de tien leden zijn vrouw. Dat is helaas niet het geval binnen het Bestuur. Met de komst van een tweetal nieuwe bestuursleden in 2023 heeft het Bestuur in diversiteit moeten inboeten. Bij de benoeming van deze geschikte bestuursleden is het Bestuur gehouden aan de voordrachten vanuit het VO. De voordrachten voor de vacatures binnen het Bestuur betroffen mannelijke kandidaten ouder dan 40. Het VO heeft aangegeven de diversiteit te hebben meegewogen bij deze voordrachten maar daarin geen aanleiding te hebben gezien om tot andere voordrachten te komen. De niet-uitvoerend bestuurders zijn van mening dat een goed besluitvormingsproces gebaat is bij een meer diverse samenstelling van het Bestuur maar heeft ook, gezien de deskundigheid van de nieuwbenoemde bestuursleden, de overtuiging dat de kwaliteit van het besluitvormingsproces en de evenwichtigheid daarbinnen niet is verminderd. In het Bestuur heeft op dit moment één vrouwelijke bestuurder zitting.

Norm 37 luidt als volgt: *‘De eerste zittingstermijn van een lid van het Bestuur, de raad van toezicht, het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan is maximaal vier jaar. Deze leden kunnen voor een tweede termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. Een bestuurder en een lid van het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan kunnen, als daarvoor aanleiding bestaat, voor een derde termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. In dat geval onderbouwt het Bestuur de aanleiding voor een derde benoeming en deelt het Bestuur dit met de overige organen. Leden van een visitatie-commissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde pensioenfonds.’*

Het Fonds voldoet aan deze norm, maar omdat er sprake is van een verlenging nadat de onafhankelijk voorzitter reeds twee zittingstermijnen van ieder vier jaar heeft afgerond, lichten we toe waarom gekozen is voor deze verlenging van de zittingstermijn. De tweede zittingstermijn van de bestuursvoorzitter is per einde 2024 verlengd tot medio juni. Dit stelt het Bestuur in staat om een zorgvuldige overdracht van het voorzitterschap te bewerkstelligen en stelt de bestuursvoorzitter tevens in staat het proces rondom jaarverslag – en alle bijbehorende werkzaamheden en rapportages – over 2024 volledig af te sluiten.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Zowel voor de niet-uitvoerend bestuurders als het VO dient dit in de statuten (en het VO-reglement) aangepast te worden om aansluiting te vinden bij deze norm. In de bepaling zal worden opgenomen dat er één keer sprake kan zijn van herbenoeming. Een tweede herbenoeming kan enkel worden ingezet als daarvoor aanleiding bestaat.

Het Fonds heeft geen belanghebbendenorgaan en geen raad van toezicht vanwege het van toepassing zijnde omgekeerd gemengde bestuursmodel.

Digital Operational Resilience Act (DORA)

Het monitoren van de beheersing van cyberrisico bij de uitbestedingspartners was ook in 2024 weer een belangrijke activiteit. Niet alleen om voorbereid te zijn op hackers, maar ook ter voorbereiding op DORA die sinds januari 2025 van kracht is.

Financiële ondernemingen in EU-landen hebben tot 17 januari 2025 de tijd gehad om aan de nieuwe regels te voldoen. Ook wij dienen vanaf dat moment te voldoen aan onder andere de volgende verplichtingen:

- Verplichte en regelmatige ethische hacktests.
- Het melden van een IT-incident, zoals een datalek of cyberaanval bij de toezichthouder. Grote, essentiële IT-toeleveranciers (zoals cloud-dienstverleners) vallen direct onder toezicht van de Europese toezichthoudende autoriteiten.
- Financiële ondernemingen moeten in kaart brengen van welke IT-toeleveranciers zij gebruik maken en hoe weerbaar deze partijen zijn.
- DORA biedt daarnaast financiële ondernemingen de mogelijkheid om informatie over IT-incidenten uit te wisselen.

Het Fonds heeft al zijn IT uitbesteed aan uitbestedingspartners. In 2023 hebben we een uitvraag gedaan onder de belangrijkste uitbestedingspartners voor wat betreft de voorbereiding op DORA. In 2024 heeft het Fonds opnieuw een uitvraag bij deze partners gedaan. Hiernaast hebben we een werkgroep en een stuurgroep geformeerd om de werkzaamheden te verrichten die noodzakelijk zijn om aan de verplichtingen van DORA te kunnen voldoen. We hebben daarbij gekozen voor een op risico gebaseerde aanpak, waarbij primair de kritische en belangrijke IT-functies zullen voldoen aan de DORA-vereisten.

In 2025 zetten we de werkzaamheden aan DORA voort en gaan we ons richten op de niet-kritische IT-functies en op het volgen en waar nodig verbeteren van de geïmplementeerde beheersmaatregelen.

Externe toezichthouders

Het Fonds staat onder toezicht van primair de toezichthouders De Nederlandsche Bank (DNB), Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Autoriteit Persoonsgegevens. In deze paragraaf lichten wij toe welk deel van het toezicht deze drie toezichthouders uitoefenen bij het Fonds en bij pensioenfondsen in het algemeen.

DNB is, zoals het heet, ‘prudentieel’ toezichthouder en richt zich op de soliditeit en integriteit van pensioenfondsen en de mate waarin zij hun verplichtingen nakomen.

- De AFM is verantwoordelijk voor het zogeheten ‘gedragstoezicht’ en maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten, waaronder ook het toezicht op pensioenfondsen valt.
- De Autoriteit Persoonsgegevens houdt toezicht op de bescherming van persoonsgegevens. Dat is een belangrijk grondrecht. De Autoriteit bewaakt dit grondrecht en zorgt ervoor dat bedrijven en organisaties, en dus ook pensioenfondsen, zich aan de privacywetgeving houden bij de verwerking van persoonsgegevens. Bij pensioenfondsen gaat het om de verwerking van de persoonsgegevens van deelnemers die nodig zijn voor het Fonds om de pensioenregeling te kunnen uitvoeren en de pensioenen te kunnen vaststellen en uitkeren.

DNB

In 2024 heeft DNB zeven reguliere uitvragen gedaan, waaronder de jaarlijkse uitvraag naar niet-financiële risico’s (algemeen, uitvraag informatiebeveiliging en integriteit) en een enquête over de stand van zaken binnen het Fonds voor wat betreft de komst van de Wtp. Deze enquête organiseert DNB in samenwerking met de AFM.

In 2024 hebben reguliere periodieke toezichtgesprekken met DNB plaatsgevonden. In deze gesprekken geven het Fonds en DNB wederzijds inzicht in de actualiteiten en worden ontwikkelingen en eventuele problematieken besproken.

DNB heeft in 2024 geen toezichtmaatregelen aan het Fonds opgelegd.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

**VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS**

**OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN**

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

AFM

De AFM heeft in 2024 geen vragen aan het Fonds gesteld en heeft ook geen maatregelen aan het Fonds opgelegd.

Autoriteit Persoonsgegevens

De Autoriteit Persoonsgegevens heeft in 2024 geen vragen aan het Fonds gesteld, geen onderzoek verricht en ook geen maatregelen aan het Fonds opgelegd. Gedurende 2024 zijn er vier datalekken geweest, waarvan één aan de Autoriteit Persoonsgegevens is gemeld.

Naleving Gedragslijn verwerking persoonsgegevens pensioenfonds

Het Fonds wordt beschouwd als de ‘verwerkingsverantwoordelijke’ van persoonsgegevens onder de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De Gedragslijn verwerking persoonsgegevens pensioenfonds van de Pensioenfederatie (hierna: Gedragslijn) schrijft voor dat pensioenfonds rapporteren over de naleving van de Gedragslijn. De Gedragslijn stemt overeen met de bepalingen uit de AVG en vormt voor pensioenfonds het sectorbrede kader voor het verwerken van persoonsgegevens. Een pensioenfonds verklaart jaarlijks, bij voorkeur door middel van het jaarverslag, of het zich heeft gehouden aan de Gedragslijn.

Om de naleving van de Gedragslijn te waarborgen en dit aantoonbaar te maken hebben we bij het Fonds een aantal hierop gerichte activiteiten en beheersmaatregelen geïmplementeerd. Daarbinnen hebben we vastgesteld dat de AVG, de Gedragslijn en het eigen privacybeleid in 2024 in voldoende mate zijn nageleefd. Het Bestuur heeft dat kunnen vaststellen op basis van:

- rapportages van partijen waaraan het Fonds werkzaamheden heeft uitbesteed, zoals de privacyrapportage van AZL over 2024 die in maart 2025 is aangeleverd;
- de verwerkersovereenkomsten die het Fonds heeft afgesloten met dienstverleners die persoonsgegevens verwerken;
- de SLA-rapportages van partijen waaraan het Fonds werkzaamheden heeft uitbesteed, indien deze persoonsgegevens van het Fonds verwerken;
- het incidenten- en datalekkenregister van het Fonds;
- de rapportage van de externe privacy officer.

Daarnaast heeft het Bestuur de naleving van de Gedragslijn beoordeeld en vastgesteld dat de genomen maatregelen effectief zijn gebleken in het waarborgen van de privacy van persoonsgegevens. Deze conclusie wordt ondersteund door het privacyrapport van AZL, dat nauw aansluit bij zowel de vereisten van de AVG als de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfonds van de Pensioenfederatie die geldt sinds 2023.

Sanctiewetgeving

We hebben bij het Fonds maatregelen genomen om de naleving van de sanctiewetgeving te waarborgen, voor zover voor ons van toepassing. Dat is voor zowel de processen rondom het pensioenbeheer als rondom het vermogensbeheer aan de orde. Omdat we de processen grotendeels hebben uitbesteed aan externe partijen, hebben we hier bij het Fonds rekening mee gehouden in de uitwerking van zowel het uitbestedingsbeleid als de uitbestedingsovereenkomsten met externe partijen. Het Fonds rapporteert periodiek over de naleving van de sanctiewetgeving door uitbestedingspartijen waarvoor sanctiescreening relevant en van toepassing is. De monitoring van de naleving vindt plaats in de reguliere monitoring van de betreffende uitbestedingspartij.

Gedurende het boekjaar 2024 hebben we specifieke bestuurlijke aandacht besteed aan de ontwikkelingen rondom de oorlog in Oekraïne en daaruit voortkomende sanctiemaatregelen op zowel nationaal als internationaal niveau. Het Fonds heeft momenteel geen directe beleggingen in Rusland, Wit-Rusland en Oekraïne. In overeenstemming met de wet- en regelgeving rapporteren we periodiek over het niet hebben van belangen in deze landen.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

TOESLAGENBELEID

TOESLAGENBELEID GEHARMONISEERD: VOOR ALLE DEELNEMERS DE PRIJSINFLATIE

Begin 2024 maakten de sociale partners afspraken over een geharmoniseerd toeslagenbeleid voor Pensioenfonds ING. De werkgevers ING Bank en NN Group en de vakorganisaties CNV, FNV en De Unie, spraken een uniforme toeslagmaatstaf af voor alle deelnemers van het pensioenfonds, namelijk de (afgeleide) prijsindex, met een maximum van 3%. Tegelijkertijd behoudt het Bestuur de bevoegdheid om, indien de financiële positie van het Fonds dat toelaat en de inflatie (afgeleide prijsindex) hoger is dan 3%, een aanvullende toeslag boven dit maximum te verlenen.

De reglementaire wijziging van de toeslagmaatstaf is met terugwerkende kracht ingevoerd vanaf 31 december 2022. Daardoor was het Fonds in staat om gebruik te maken van de extra fiscale ruimte voor toeslagen, vanwege de hoge prijsinflatie eind 2022. Gebruikmakend van die extra ruimte kon het Fonds in 2024 in totaal 12% toeslag verlenen over de periode vanaf 31 december 2022. Reeds verleende toeslagen uit die periode werden hierop in mindering gebracht (dat betrof 3% verhoging bij NN Group in zowel 2022 als 2023 en 4% bij ING Bank in 2024, aangevuld met de discretionaire verhoging van 5% in 2023).

De uitvoering van de toeslagverlening was een complexe mutatie. De toeslag was per groep deelnemers verschillend vanwege de verschillende aftrek van reeds verleende toeslagen. Daardoor kon dit niet eerder uitgevoerd worden dan per september 2024. Hierbij zijn de toeslagen met terugwerkende kracht tot 1 januari 2024 verleend.

Naast deze algemene toeslagverlening was er voor deelnemers in dienst van NN Group op 1 september 2024 nog een extra toeslag, gefinancierd vanuit het NN-deel van de bestemmingsreserve. Sociale partners bij NN Group hebben hiertoe besloten als onderdeel van de afspraken rond de harmonisatie van de toeslagverlening. Alle deelnemers die in dienst waren op 31 december 2022 kregen een extra toeslag ter hoogte van 4,9%. Hiermee is voor deze groep deelnemers maximaal gebruikgemaakt van de fiscale ruimte op basis van de prijsindex: deze bedroeg in 2022 16,9%.

Na aftrek van de algemene toeslagen ter hoogte van 12% resteerde nog een ruimte van 4,9%. Het resterende deel van de NN-bestemmingsreserve wordt verdeeld over de deelnemers in dienst van NN Group op het moment van invaren.

Sociale partners bij ING Bank hebben afgesproken, dat het ING-deel van de bestemmingsreserve wordt ingezet ter compensatie van de afschaffing van de doorsneepremie bij ING CDC Pensioenfonds op het moment van invaren.

Eerste 'reguliere' toeslagbesluit per 1 januari 2025: 2,58% prijsindexatie

Nadat in september alle toeslagen waren verleend die voortvloeiden uit de harmonisatieafspraken, was eind 2024 het moment voor het eerste 'reguliere' toeslagbesluit sinds de harmonisatie. De afgeleide prijsindex bedroeg over de periode oktober 2023 tot oktober 2024 2,58%. Op grond van de financiële positie in oktober van het Fonds kon het Bestuur besluiten om een volledige toeslag te verlenen, zodat de pensioenen per 1 januari 2025 met 2,58% zijn verhoogd.

De financiële positie van het Fonds werd vastgesteld op basis van twee factoren. Ten eerste keken we naar de DNB-beleidsdekkingsgraad, die voldoende hoog moest zijn om te kunnen indexeren. Deze lag per eind oktober 2024 op 147%. Omdat de grens voor volledige toeslagverlening op bijna 134% lag, was dit ruim voldoende.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Vervolgens beoordeelde het Bestuur de (gemiddelde) reële dekkingsgraad. Deze drukt uit hoe de financiële positie van het Fonds is ten opzichte van de ambitie om door de jaren heen zo veel mogelijk waardeviste (reële) pensioenen te realiseren. Deze reële dekkingsgraad lag eind oktober op 99,8%. Dit was voldoende om volledige toeslagen te kunnen verlenen, zoals in Figuur 5 toegelicht.

Figuur 5 – Toeslagstaffel 2024 – leidraad voor het toeslagbesluit

Twaalfmaandsgemiddelde reële dekkingsgraad	Mate van toekenning toeslag (besluiten in 2024)
Lager dan 84%	Geen toeslagverlening
83%-95%	Pro-rata toeslagverlening, oplopend van 0% tot 100% van de maatstaf
95%-105%	100% van de maatstaf, plus inhalen van eventuele gemiste toeslagen na 1 januari 2014 (inhalen voor zover middelen aanwezig boven 95%)
Hoger dan 105%	100% van de maatstaf, plus inhalen van eventuele gemiste toeslagen na 1 januari 2014 en/of extra toeslagen

De ambitie van het Fonds is om gemiddeld ten minste 80% van de toeslagmaatstaf toe te kennen aan de deelnemers. Sinds het Fonds in 2014 financieel onafhankelijk werd, is het in staat geweest meer dan 100% van de toeslagmaatstaf toe te kennen. Er is dus nog geen sprake van gemiste toeslagen sinds 2014.

De cumulatief toegekende toeslagen van 1 januari 2015 tot en met 1 januari 2025 zijn in de volgende twee tabellen samengevat:

Figuur 6 - Toeslagen tot de harmonisatie

Toeslagmaatstaf	Afgeleide prijsindex (max. 3%)	Cao NN Group	Cao ING Bank
Cumulatieve maatstaf tot 31-12-2022	10,42%	10,00%	11,45%
Cumulatief toegekend tot 31-12-2022	10,42%	10,00%	11,45%
Percentage van de maatstaf	100%	100%	100%

Figuur 7 - Toeslagen sinds de harmonisatie

Toeslagmaatstaf	Afgeleide prijsindex (max. 3%)
Cumulatieve maatstaf vanaf 31-12-2022 tot en met 1-1-2025	5,58%
Cumulatief toegekend vanaf 31-12-2022 tot en met 1-1-2025	14,58% *
Percentage van de maatstaf	Meer dan 100%

* Deelnemers die per 31 december 2022 in dienst waren van NN Group hebben daarnaast een extra toeslag van 4,9% ontvangen.

Dekkingsgraadontwikkeling

De verschillende dekkingsgraden waarbij het Fonds aansluit zeggen iets over de financiële positie vanuit fondsperspectief (marktwaarde).

Toeslagverlening heeft de meeste invloed op de dekkingsgraad

De marktwaardedekkingsgraad is in 2024 gedaald van 149,6% naar 136,6%. In Figuur 8 wordt de ontwikkeling over het jaar verdeeld naar verschillende oorzaken. We lichten elke oorzaak later in deze paragraaf kort toe.

Veruit de meest bepalende factor was het effect van de toeslagen die het Fonds heeft toegezegd. Dit effect dat zorgt voor een daling van de dekkingsgraad is verder versterkt door zowel de daling van de (DNB-)rente als het rendement van het Fonds ten opzichte van de verplichtingen: het overrendement. De hoogte van de rente heeft invloed op het bedrag dat het Fonds moet reserveren voor toekomstige pensioenbetalingen. Hoe lager de rente, hoe hoger de reserveringen. Want door lagere verwachte renteopbrengsten in de toekomst, gecombineerd met een hoger toegezegd pensioen, moet er nú meer geld gereserveerd worden. Dat gaat ten koste van de dekkingsgraad.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

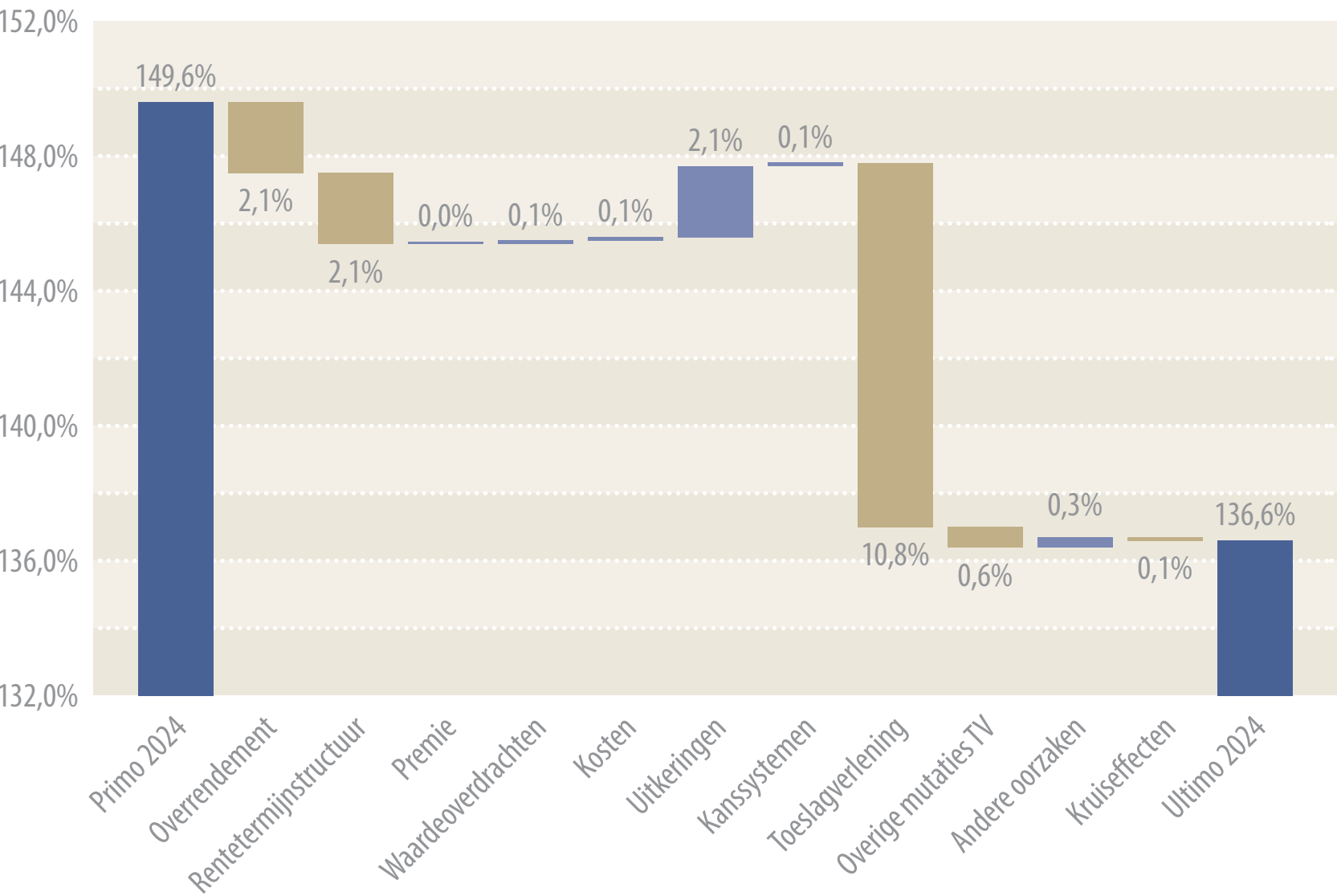
OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Figuur 8 - Ontwikkeling marktwaardedekkingsgraad 2024

Reële dekkingsgraad daalt door toeslagverlening

In lijn met de marktwaarde-dekkingsgraad daalde ook de reële dekkingsgraad gedurende het jaar. Hoewel de inflatie in 2024 licht daalde, viel het positieve effect daarvan in het niet bij het neerwaartse effect van de toeslagverlening. Deze was in 2024 relatief hoog, vanwege de harmonisatie van de indexatiemaatstaven.

Bij het bepalen van de toeslagen rekent het Fonds overigens met het twaalfmaandsgemiddelde van de reële dekkingsgraad. Op die manier worden effecten van plotselinge schokken in een maand enigszins gedempt en wordt meer gekeken naar de ontwikkelingen op de lange termijn. De gemiddelde reële dekkingsgraad is in 2024 afgenomen van 99,5% naar 99,2%.

Figuur 9 – Verschil dekkingsgraden

**WAT IS HET VERSCHIL
TUSSEN DE MARKTWAARDEDEKKINGSGRAAD EN DE REËLE DEKKINGSGRAAD?**

Bij de marktwaardedekkingsgraad wordt enkel gerekend met de huidige hoogte van de pensioen-toezeggingen. Dat wordt ook wel de nominale waarde genoemd.

.....

Bij de reële dekkingsgraad wordt op een andere manier gekeken naar de reserveringen voor toekomstige pensioenen. Hierbij wordt ook gerekend met de ambitie om de pensioentoezeggingen in de toekomst te verhogen met indexaties. En dat is precies waar het Fonds naar streeft: de pensioenen via de indexaties zo waardevast mogelijk houden. We noemen dit de reële waarde van de pensioentoezeggingen.

.....

De lat wordt bij de reële dekkingsgraad als het ware hoger gelegd dan bij de nominale marktwaardedekkingsgraad.

.....

Hoe hoger de inflatieverwachtingen, hoe hoger de toekomstige lasten om de pensioenen waardevast te houden. Met het oog op inflatie heeft het Fonds ook een portefeuille met beleggingen in inflatieproducten. Deze beleggingen helpen het fonds beschermen tegen inflatieschommelingen.

Figuur 10 - Dekkingsgraad

Dekkingsgraad (in %)	Ultimo 2024	Ultimo 2023
DNB-dekkingsgraad	136,6%	149,6%
Marktwaardedekkingsgraad	136,6%	149,6%
Verschil	0,0%	0,0%
DNB-beleidsdekkingsgraad	144,8%	153,9%

DNB-dekkingsgraad (nominaal en reël) toegenomen

De nominale DNB-dekkingsgraad daalde flink in 2024, van 149,6% ultimo 2023 naar 136,6% ultimo 2024. De belangrijkste factor was de hoge toeslagverlening van in totaal 14,58%. De DNB-beleidsdekkingsgraad (het twaalfmaands voortschrijdend gemiddelde van de DNB-dekkingsgraad) was eind 2024 144,8% (153,9% ultimo 2023). Daarmee voldeed het Fonds ruim aan de (minimaal) vereiste dekkingsgraad.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

- Key projecten
- Pensioenbeleid en pensioenuitvoering
- Governance en compliance
- Toeslagenbeleid
- Beleggingsbeleid en strategie
- Risicobeleid
- De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer
- Actuariële analyse
- Communicatiebeleid
- Toekomstparagraaf
- Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Waarom kwam de indexatie in 2024 zo laat?

Henk de Reus (73)
Gepensioneerd, voorheen ING

Ik heb altijd met veel plezier bij de bank gewerkt. In het jaar 2010 ben ik er, na een reorganisatie bij ING, uit gegaan. Doordat het niet meer nodig was om in de buurt van mijn werk te blijven wonen, besloot ik terug te gaan naar mijn roots, het prachtige IJmuiden. Daar ben ik al snel actief geworden bij de Historische Kring Velsen. Ik zit inmiddels in het bestuur van die vereniging en in de redactie van het magazine van de Historische Kring.

Mijn vraag

Acht jaar geleden, toen ik 65 was, ben ik met pensioen gegaan. Al die jaren was ik gewend om per 1 januari een verhoging te krijgen. In 2024 was het de eerste keer dat dat niet gebeurde. Uiteindelijk werden de pensioenen in september 2024 met terugwerkende kracht geïndexeerd. Waarom zo laat? Had dat te maken met de eventuele overgang van Pensioenfonds ING naar het nieuwe pensioenstelsel?

HET ANTWOORD VAN PENSIOENFONDS ING

Het doorvoeren van de indexatie met terugwerkende kracht per 1 januari 2024 stond los van de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Goed om te weten is ook dat deze indexatie geen reguliere verhoging betrof, maar een extra (aanvullende) indexatie, die mogelijk werd gemaakt door aanpassing van de toeslagmaatstaf. Daardoor worden alle pensioenen bij Pensioenfonds ING voortaan op dezelfde manier verhoogd, dat wil zeggen met de prijsinflatie als toeslagmaatstaf.

De afspraak over de aanpassing van de toeslagmaatstaf ging met terugwerkende kracht in vanaf 2022.

Vanaf de eerste dag hebben we ons ingezet om de pensioenen zo snel mogelijk te kunnen verhogen. Vanwege de complexiteit kon dat alleen niet direct per 1 januari 2024.

Eerst zijn we onder meer het gesprek aangegaan met onze sociale partners (werkgevers ING Bank en NN Group, en alle vakbonden). Hoewel de principeovereenkomst in december 2023 gesloten was, vond er daarna nog een achterbanraadpleging plaats en moesten de afspraken worden vastgelegd en verwerkt in de pensioenovereenkomst tussen de werkgevers en Pensioenfonds ING. Daarna kon de administratieve verwerking ingepland worden. Omdat het geen reguliere indexatie betrof, moesten er zaken worden aangepast. Bovendien moest rekening worden gehouden met tussentijdse uitdiensttreding. Dit vergrootte de complexiteit.

Uiteindelijk konden alle deelnemers in september met terugwerkende kracht vanaf januari 2024 een verhoging van hun pensioen tegemoet zien.

Peter van Meel
Uitvoerend Bestuurder Pensioenfonds ING

Bij het vaststellen van de DNB-dekkingsgraad wordt een rentetermijnstructuur gehanteerd. Dat is een curve met renteniveaus, met voor elke looptijd een verschillend renteniveau. Sinds 2023 is er vrijwel geen verschil meer tussen deze waarderingsmethode van DNB en de zuivere marktwaardering. Gevolg is dat het verschil tussen de marktwaardedekkingsgraad en de DNB-dekkingsgraad vrijwel nihil is geworden.

Naast de nominale DNB-dekkingsgraad rapporteert het Fonds ook een reële DNB-dekkingsgraad. De gedachte achter deze reële DNB-dekkingsgraad is vergelijkbaar met de eigen reële dekkingsgraad van het Fonds. Een belangrijk verschil is, dat de DNB-berekening uitgaat van een hoger verwacht rendement om de toekomstige toeslagen te financieren. Dit heeft een verlagend effect op de reële verplichtingen volgens de DNB-berekeningswijze in vergelijking met die van het Fonds. Hierdoor is de reële DNB-dekkingsgraad hoger dan die van het Fonds. De reële DNB-dekkingsgraad is in 2024 gedaald van 115,9% naar 110,3%, in lijn met de daling van de DNB-dekkingsgraad.

Financiële positie vanuit toezichtsperspectief

Vanuit het perspectief van het wettelijk toezicht op fondsen is de DNB-dekkingsgraad de belangrijkste graadmeter. De hoogte van deze dekkingsgraad bepaalt of een fonds al dan niet in reservetekort of in dekkingstekort zit. Bij een niveau boven de vereiste dekkingsgraad is er geen sprake van een reservetekort, bij een niveau boven de minimaal vereiste dekkingsgraad is er geen sprake van een dekkingstekort.

Ultimo 2024 was de vereiste dekkingsgraad van het Fonds, op basis van de wettelijke voorschriften van DNB, 113,2% (ultimo 2023: 113,1%). Deze vereiste dekkingsgraad wordt berekend op basis van het beleggingsbeleid van een fonds: hoe riskanter het beleggingsbeleid, hoe hoger de vereiste dekkingsgraad en vice versa. Een vereiste dekkingsgraad van 113,2% betekent, dat het Fonds tenminste 13,2% van de waarde van de pensioenverplichtingen moet kunnen aanhouden als eigen vermogen, om daarmee risico's te kunnen opvangen.

De minimaal vereiste dekkingsgraad van het Fonds was op basis van de wettelijke vereisten 104,0% (gelijk aan vorig jaar). Dit niveau wordt gezien als het absolute bodemniveau, om de nominale pensioentoezeggingen nog waar te kunnen maken. De samenstelling van het vereist eigen vermogen op basis van het strategische beleggingsbeleid is weergegeven in Figuur 11. Dit eigen vermogen als gewenste buffer, wordt berekend om verschillende risico's te kunnen opvangen, zoals schokken in rente, aandelen, vastgoed en kredietwaardigheid. In de figuur wordt ter vergelijking ook het vereist eigen vermogen op basis van de feitelijke beleggingsportefeuille getoond. Deze kan afwijken van het strategische niveau door (tijdelijke) afwijkingen van de actuele beleggingen ten opzichte van de beoogde strategische beleggingsmix.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

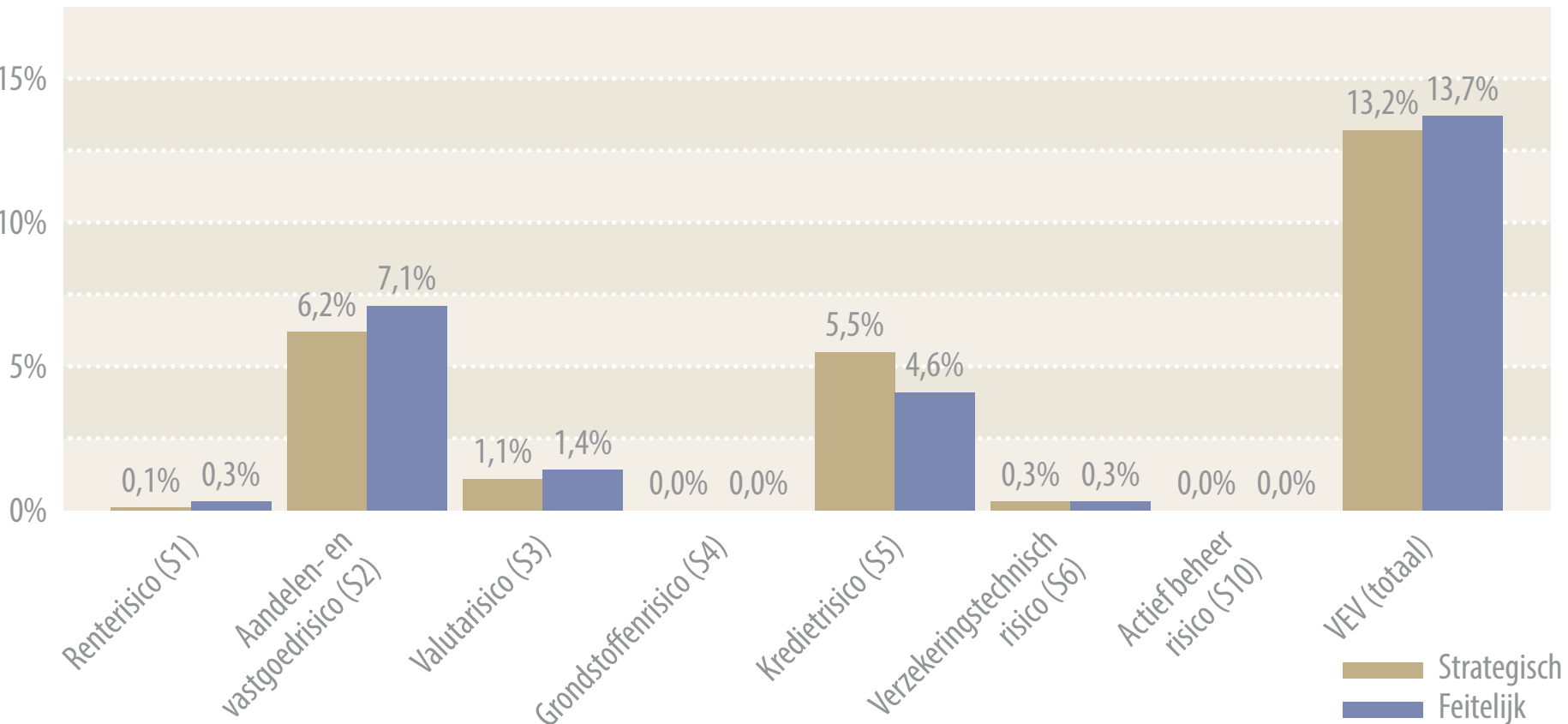
JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Figuur 11 - Vereist eigen vermogen (VEV) op basis van strategische beleggingsmix

Jaarlijkse toets op pensioenresultaat geeft stabiel positieve uitkomst
Het Fonds streeft zo veel mogelijk naar waardevast pensioenen, door middel van het verlenen van toeslagen (indexatie).

Het Fonds streeft naar verhoging van de pensioenen met de afgeleide prijsindex (inflatie). Het zogenoemde *pensioenresultaat* is een wettelijk maatstaf dat inzicht geeft in de waardevastheid. Deelnemers aan het fonds kunnen hiermee zien, in hoeverre verwacht mag worden dat de pensioenen de inflatie zullen bijhouden. Bij een verwacht pensioenresultaat van 100% wordt precies de inflatie bijgehouden. Bij een percentage onder 100% gaan de pensioenen iets achterlopen op de inflatie.

Het Fonds heeft, in overleg met sociale partners, de andere stakeholders en het VO, als eis gesteld dat een *verwacht pensioenresultaat van minimaal 95%* behaald moet worden. Elk jaar toetst het Fonds opnieuw of dat naar verwachting wel of niet zal lukken. Ook wordt getoetst, hoeveel het pensioenresultaat lager kan uitkomen als het economisch tegenzit (het ‘slechtweerscenario’). Ook hiervoor heeft het Fonds een maximale afwijking geformuleerd, namelijk dat het resultaat in die omstandigheden maximaal 30% lager mag liggen.

Deze dubbele check heet de *haalbaarheidstoets*. De voorschriften van deze toets worden door DNB bepaald. De uitkomsten van deze jaarlijkse toets (en die van het jaar daarvoor) staan in onderstaande tabel:

Figuur 12 - Haalbaarheidstoets

Eis haalbaarheidstoets	Norm	Score 2024	Score 2023
Verwacht pensioenresultaat	Minimaal 95%	98%	101%
Maximale afwijking in slechtweerscenario (t.o.v. verwacht pensioenresultaat)	Maximaal 30%	20%	2%

Uit de toets blijkt dus, dat naar verwachting de pensioenen gemiddeld vrijwel de inflatie kunnen bijhouden. Ook blijft de afwijking naar beneden in slechtweer-scenario’s binnen de gestelde grens.

Het verwachte pensioenresultaat is wel iets gedaald. Voor een deel ligt dit aan een verandering in de economische rekensets van DNB, met lagere rentes en rendementen dan vorig jaar. Voor een ander deel komt dit door de harmonisatie van de toeslagmaatstaven. Waar voorheen een deel van de pensioenen de loonindex van ING Bank en NN Group volgden, wordt sinds afgelopen jaar voor alle pensioenen de prijsindex gevolgd. Omdat de ambitie daardoor iets lager ligt, drukt dit het verwachte pensioenresultaat.

In het slechtweerscenario mag het pensioenresultaat niet meer dan 30% afwijken van het verwachte pensioenresultaat. Bij een verwacht pensioenresultaat van 98% mag dit dus niet lager zijn dan 69% (70% van 98%). In de toets van 2024 kwam deze uit op 78%. Dit is 20% lager dan 98%. De afwijking blijft dus binnen de norm van 30%. Deze maximale afwijking bij slecht weer is wel flink toegenomen ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de nieuwe economische rekensets, die aanzienlijk meer spreiding vertonen dan vorig jaar. Er zijn daardoor veel meer scenario’s met lage rendementen (en daardoor lagere indexaties).

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL

VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

BELEGGINGSBELEID EN STRATEGIE

REËLE DEKKINGSGRAAD STABIEL

Het beleggingsbeleid van het Fonds is erop gericht om op een prudente manier een reële dekkingsgraad te behalen die perspectief biedt om de pensioenen in de toekomst te kunnen indexeren. Dit betekent dat enerzijds op een beheerste manier risico’s moeten worden genomen door te beleggen en anderzijds dat risico’s die niet of onvoldoende beloond worden, zijn afgedekt. We houden daarbij de ontwikkelingen op economisch gebied nauwlettend in de gaten. Ook houden we rekening met de Wtp.

Pensioenfonds ING streeft naar een waardevast pensioen. Dit betekent dat we de pensioenen willen laten meegroeien met de prijsontwikkeling. De reële dekkingsgraad geeft aan in hoeverre het Fonds dit doel kan behalen. Eind 2024 was deze reële dekkingsgraad 99,2%.

Indexaties, waarvan er in 2024 twee hebben plaatsgevonden, hebben een drukkend effect op de hoogte van de reële dekkingsgraad. Desondanks bleef de reële dekkingsgraad stabiel in 2024. Dit is het gevolg van een robuuste beleggingsportefeuille in combinatie met het afdekkingsbeleid voor rente-, inflatie- en (in zekere mate) valutarisico.

Middellange termijn strategie

Iedere drie jaar stellen we bij het Fonds een balansbeheerplan op, met een looptijd van drie jaar. In dit plan beschrijven we de beleggingsstrategie om op een beheerste en effectieve manier de opgenomen doelen te realiseren.

De beleggingsportefeuille bestaat voor een aanzienlijk deel uit staatsobligaties en inflatie-gerelateerde obligaties van landen met een zeer goede kredietwaardigheid. Door deze keuze zorgen we ervoor dat de rente- en inflatierisico’s die door de pensioenverplichtingen en de doelstelling op natuurlijke wijze ontstaan, voor een relatief groot deel zijn afgedekt. De strategische beleggingsmix in 2024 en de bandbreedte rondom deze mix worden weergegeven in Figuur 13.

Figuur 13 - Beleggingsmix en strategische gewichten

Samenstelling van de portefeuille (in %)	2024 Bandbreedte				2023
	Strategisch gewicht	Min	Max	Feitelijk gewicht	Feitelijk gewicht
Matchingportefeuille	69,0	62,0	76,0	65,87	66,9
Treasury	1,0	0,5	6,0	1,41	1,9
Returnportefeuille	30,0	25,0	35,0	32,72	31,3
Vastrentende waarden	4,0	1,0	5,0	4,86	4,2
Aandelen	15,0	10,0	20,0	16,63	15,2
Vastgoed	10,0	6,0	13,0	10,42	10,6
Private equity	1,0	0,0	2,5	0,94	1,2
Valuta-afdekking				-0,13	0,1
Totaal	100			100	100

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

- Key projecten
- Pensioenbeleid en pensioenuitvoering
- Governance en compliance
- Toeslagenbeleid
- Beleggingsbeleid en strategie
- Risicobeleid
- De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer
- Actuariële analyse
- Communicatiebeleid
- Toekomstparagraaf
- Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Naast het beschermen van de dekkingsgraad, die de verhouding weergeeft tussen de bezittingen en de verplichtingen, moeten er bepaalde risico's worden genomen om de doelstelling van een door de jaren heen waardevast pensioen te kunnen behalen. Om deze reden beleggen we bij het Fonds in onder andere Nederlandse hypotheek, bedrijfsobligaties, vastgoed en aandelen. Het nettorendement dat het Fonds in 2024 heeft behaald is 1,8%. Het rendement per beleggingscategorie staat in Figuur 14.

Figuur 14 - Rendement per beleggingscategorie

Rendement vs Benchmark (in %)	2024			2023		
	Feitelijk rendement	Benchmark rendement	Vershil	Feitelijk rendement	Benchmark rendement	Vershil
Matchingportefeuille	-3,2	-1,1	-2,1	5,0	2,5	2,5
Treasury	4,6	1,7	2,9	3,3	0,4	2,9
Returnportefeuille*	12,9	10,5	2,4	4,0	2,5	1,5
Vastrentende waarden	14,4	12,5	1,9	10,6	9,0	1,6
Aandelen	22,5	23,1	-0,6	11,9	11,0	0,9
Vastgoed	2,8	-3,2	6,0	-7,3	-11,7	4,4
Private equity	3,7	3,7	0,0	-4,0	-4,0	0,0
Totaal	1,8	2,3	-0,5	4,7	2,6	2,1

* Inclusief valutaresultaat.

De ontwikkeling van de beleggingsportefeuille is onder andere afhankelijk van het (macro-) economische klimaat. Ontwikkelingen van de rente en inflatie zijn en blijven belangrijke factoren die het beleggingsresultaat beïnvloeden, ondanks dat een relatief groot gedeelte van deze risico's is afgedekt.

In december 2024 hebben sociale partners ING Bank en NN Group hun transitieplannen ingediend bij het Bestuur van het Fonds. In aanloop naar de Wtp hebben we gedurende 2024, binnen de kaders van het bestaande balansbeheerplan, de voorbereidingen getroffen op de beoogde beleggingssamenstelling na het invaarmoment. Dit heeft onder andere impact op de afdekking van het inflatierisico. Rekening houdend met een beoogde invaardatum in 2027 beweegt het Fonds de samenstelling van de beleggingen tot dat moment zo zorgvuldig mogelijk naar de uiteindelijk gewenste gewichten zoals die beoogd worden in de situatie onder Wtp.

Verantwoord en duurzaam beleggen

Pensioenfonds ING stelt zich op als een actieve en betrokken belegger. De wereld verandert voortdurend. Sommige ontwikkelingen gaan razendsnel, zoals technologische innovaties. Andere ontwikkelingen, zoals klimaatverandering en geopolitieke verschuivingen, voltrekken zich langzaam. Al deze veranderingen beïnvloeden direct en veelal indirect onze beleggingsresultaten.

In 2024 hebben we verdere stappen gezet om de beleggingen van het Fonds te verduurzamen, waarbij de financiële doelstellingen vooropstaan. Het Fonds richt zich op de thema's die voor onze deelnemers belangrijk zijn. Naast het verduurzamen van de beleggingen stond het afgelopen jaar in het teken van de selectie en start van een nieuwe ESG-dienstverlener.

Daarnaast heeft het Fonds in 2024 voor het eerst gerapporteerd over de duurzaamheidskenmerken van de pensioenregeling in het jaarverslag 2023, in overeenstemming met de Europese Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)-verordening. Ook hebben we inzicht gegeven in de ongunstige effecten van onze beleggingen op het gebied van duurzaamheid. Nadere informatie is te vinden op onze [website](#).

Andere ontwikkelingen op het gebied van beleid, verduurzaming van beleggingen en samenwerkingsverbanden zijn:

- **Verdere invulling van de net-zeroambitie van het Fonds**
 - Voor alle aandelenportefeuilles hebben we broeikasgasreductiepad vastgesteld, met als doel: netto nul uitstoot in 2050.
 - Ook voor de beleggingen in Europese bedrijfsobligaties met een hoge kredietwaardigheid geldt sinds 2024 een broeikasgasreductiepad, met eveneens netto nul uitstoot als doel.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

- Key projecten
- Pensioenbeleid en pensioenuitvoering
- Governance en compliance
- Toeslagenbeleid
- Beleggingsbeleid en strategie
- Risicobeleid
- De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer
- Actuariële analyse
- Communicatiebeleid
- Toekomstparagraaf
- Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

- **Nieuwe ESG-dienstverlener per 1 juli**
 - Na een zorgvuldige oriëntatie en selectie hebben we bij het Fonds Achmea IM aangesteld als ESG-dienstverlener. Als onderdeel van de samenwerking zal Achmea IM uitgebreide ESG-dienstverlening aanbieden, waaronder engagement, stemmen, uitsluitingslijsten, rapportages, monitoring en beoordeling van vermogensbeheerders op MVB-criteria. In samenwerking met Achmea IM hebben we ons verantwoord en duurzaam beleggen beleid herzien en geactualiseerd. We hebben dit beleid gepubliceerd op de [website](#) van het Fonds.
- **Geactualiseerd stembeleid**
 - Het stembeleid zet duurzaamheid centraal, in overeenstemming met de principes van het Fonds.
 - Stemmen is geïntegreerd in het engagementsprogramma van het Fonds.
 - Het stembeleid voldoet aan de huidige wet -en regelgeving en is gebaseerd op internationaal aanvaarde principes voor corporate governance, zoals die van het International Corporate Governance Network (ICGN), de Nederlandse Corporate Governance Code en van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). We hebben het stembeleid gepubliceerd op de [website](#).
- **Actief betrokken belegger bij bedrijven die onvoldoende doen aan duurzaamheid.**
 - We hanteren bij het Fonds een escalatiestrategie voor het geval dat dialogen met ondernemingen uit de engagementsprogramma's onvoldoende voortgang boeken. Zo stimuleren we verantwoord en duurzaam gedrag en langetermijnwaardecreatie.
 - Als bedrijven te weinig actie ondernemen op duurzaamheidsgebied, maken we gebruik van onze rechten als aandeelhouder om invloed uit te oefenen.
- **Verdieping in ESG-risicobeheer**
 - In 2024 hebben we bij het Fonds ESG-risico's verder in kaart gebracht. We hebben een proces ingericht waarin zowel kwalitatieve als kwantitatieve ESG-risico's zijn beoordeeld.
 - We analyseren zowel de impact van de ESG-risico's op onze beleggingen als de impact van onze beleggingen op de wereld.
 - We evalueren de ESG-risicobeoordeling jaarlijks zodat we waar nodig kunnen bijsturen.

Naast de hiervoor vermelde ontwikkelingen hebben we ons bij het Fonds beziggehouden met engagement met bedrijven in de portefeuille, hebben we het uitsluitingsbeleid geactualiseerd en hebben we een eerste verkenning gemaakt van de mogelijkheden voor impactbeleggen.

Met deze initiatieven blijft het Fonds zich inzetten voor een duurzaam en toekomstbestendig pensioen.

Gaat Pensioenfonds ING (meer) beleggen in de wapenindustrie?

Dirk Jan Hartogs (67)
Gepensioneerd, voorheen ING

Op mijn vijftigste ben ik bij ING gestopt. Op dat moment was ik 'klaar' met de vele reorganisaties die ik bij in totaal drie bancaire werkgevers heb meegemaakt. Daarna heb ik nog korte tijd gewerkt als zelfstandig specialist. Inmiddels pendel ik alweer jaren tussen Nederland en Spanje, waar mijn vrouw en ik een tweede huis hebben. Hoewel ik in eerste instantie erg moest wennen aan het 'niets doen', geniet ik van het Spaanse leven. Als vrijwilliger loop ik regelmatig met asielhonden en verzorg ik twee straatkatten. Verder doe ik elke ochtend aan fitness, waarna ik naar mijn favoriete koffieadres loop voor een heerlijke americano in het zonnetje.

Mijn vraag

Ik volg de spanningen en ontwikkelingen in Europa en de rest van de wereld op de voet. Als Europeaan ben ik voor herbewapening en investeringen in wapens, maar als oud-bankier ben ik tegen een gezamenlijke schuld. Bent u met mij van mening dat renderend beleggen in de officiële wapenindustrie geen 'no-go area' meer is in tijden van spanning in Europa?

HET ANTWOORD VAN PENSIOENFONDS ING

Wapens zijn nodig voor defensie, politie en beveiliging voor zaken als veiligheid, ordehandhaving en internationale missies. Daarom belegt Pensioenfonds ING in de wapenindustrie, onder meer in bedrijven die betrokken zijn bij de productie

van wapens en munitie. Het beleggen in wapens ligt gevoelig. Enerzijds gaat het om de bescherming van burgers, anderzijds kunnen wapens wel leiden tot grootschalige schade. Het Fonds belegt dan ook niet in zogeheten controversiële wapens. Hierbij gaat het om antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische en biologische wapens, wapens met verarmd uranium en kernwapens. Dit zijn wapens die onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken en geen onderscheid maken tussen burgerdoelen en militaire doelen. Controversiële wapens veroorzaken ook na afloop van het conflict veel slachtoffers en ontwrichten de economie en maatschappij.

Bij het bepalen van de definitie van controversiële wapens zoekt Pensioenfonds ING aansluiting bij internationale verdragen die door Nederland zijn ondertekend en bij het beleid van de Nederlandse overheid. Daarnaast volgt Pensioenfonds ING de Nederlandse wetgeving in relatie tot clustermunitie (art. 21 a 'Besluit marktmisbruik' van de Nederlandse AFM).

De lijst van beleggingen vindt u op onze website, net als de [lijst van uitsluitingen](#) en de reden daarvan.

Sibrand Drijver
Beleggingsstrateeg Pensioenfonds ING

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

RISICOBELEID

HET RISICOMANAGEMENTPROCES

Bij Pensioenfonds ING voeren we een integraal risicobeleid uit. Ons risicomanagement richt zich op de risico's die verbonden zijn aan de ambities en doelen van het Fonds en op een toereikende risicobeheersing in het kader van beheerste en integere bedrijfsvoering. Binnen de door het Fonds vastgestelde risico's hebben we veel aandacht voor uitbestedingsrisico's, omdat die raakvlakken hebben met de (grotendeels) uitbestede werkzaamheden op het gebied van vermogensbeheer, beleggings- en pensioenadministratie.

Voor het risicomanagement van het Fonds gelden de algemene beleidsdoelstellingen als uitgangspunt.

Om de risico's bij de strategische en operationele doelstellingen te onderkennen en beheersen doorlopen we bij het Fonds de volgende stappen:

1. Vaststellen context
2. Identificatie van de risico's en de bijbehorende risicobereidheid
3. Risicoanalyse
4. Risico-evaluatie
5. Risicobehandeling (inrichten van de interne beheersingsorganisatie)
6. Monitoring en reviews (verantwoorden van de effectieve werking van maatregelen en waar nodig bijstellen van beheersmaatregelen)

De organisatie van het risicomanagement

Het Bestuur van het Fonds stelt beleid vast en stuurt en motiveert de medewerkers op zodanige wijze dat de bedrijfsvoering van het Fonds op integere en beheerste wijze plaatsvindt. De uitvoerend bestuurders zijn verantwoordelijk voor de opzet en werking van de interne risicobeheersing en controlesystemen van het Fonds. De uitvoerende medewerkers van de afdelingen Pensioenbeheer en Balansbeheer (eerste lijn) zijn binnen het Fonds verantwoordelijk voor het risicomanagement en zijn daarnaast risico-eigenaar van de bijbehorende processen. Dat zorgt ervoor dat het risicomanagement onlosmakelijk verbonden is met, en geïntegreerd is in die processen.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft vanuit een onafhankelijke positie de risicobeheerfunctie en functioneert daarmee binnen het Fonds als de tweede lijn. Hij/zij rapporteert op geaggregeerd niveau over het proces van risico's en de mate en doeltreffendheid van beheersing van het eerstelijnsrisicomanagement. Daarnaast coördineert de sleutelfunctiehouder risicobeheer de eigenrisicobeoordeling.

Internal audit controleert als de derde en laatste lijn of het samenspel tussen de eerste en tweede lijn correct functioneert en beoordeelt dit met een objectief, onafhankelijk oordeel.

De risicogovernance is in 2024 onveranderd ten opzichte van vorig jaar.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

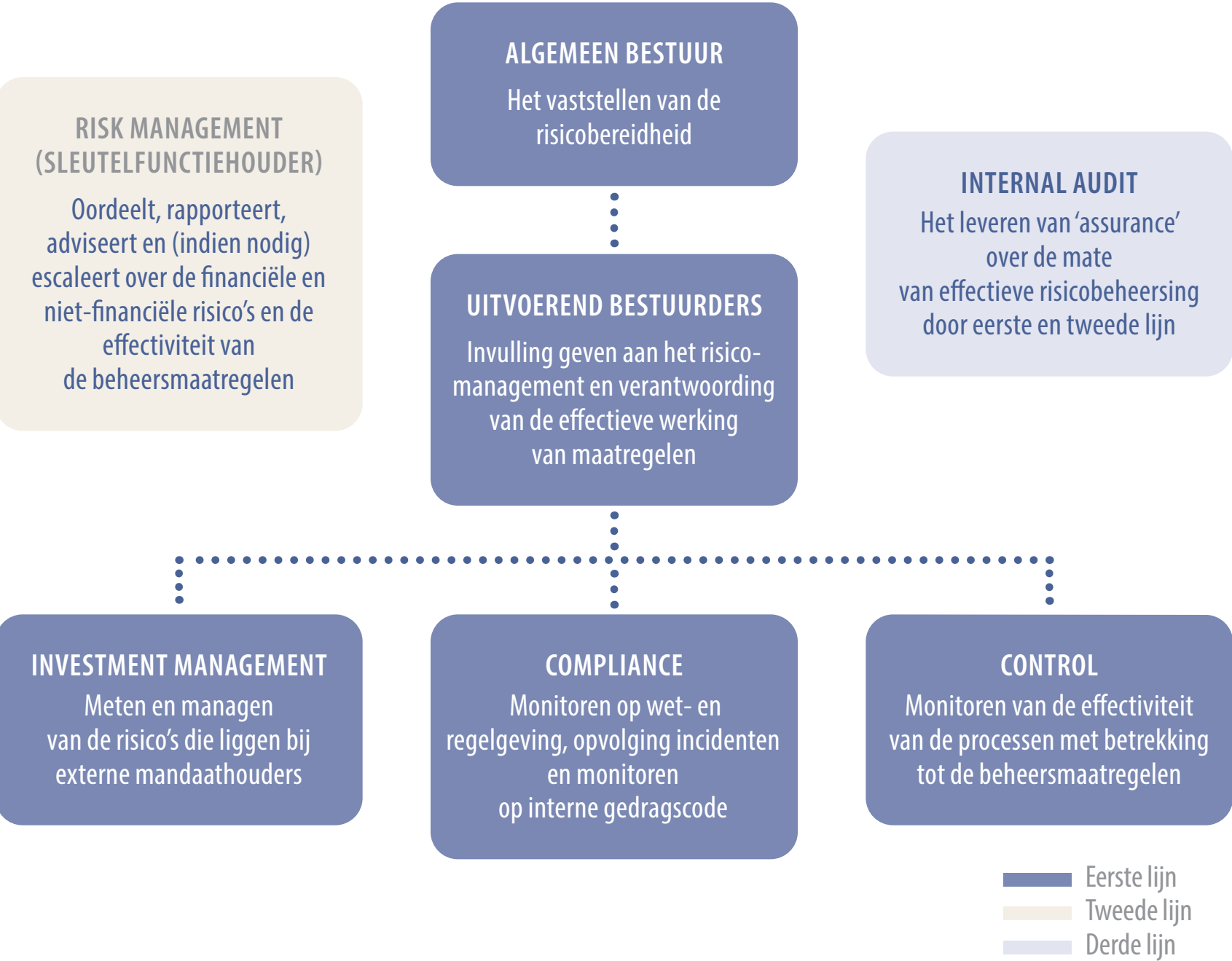
BIJLAGEN

Figuur 15 geeft de organisatiestructuur weer van het risicomanagement en van de verantwoordelijkheden van de eerste tot en met de derde lijn.

Het bijstellen van het risicomanagement is een integraal, proactief en continu proces.

Figuur 15 – Risk governance

Risicohouding en -bereidheid

Zowel de risicohouding als de risicobereidheid zijn belangrijke uitgangspunten voor de risicobeheersing van het Fonds. In de paragrafen hierna lichten we toe wat ermee wordt bedoeld.

De risicohouding is de expliciete grondhouding van het Fonds ten aanzien van risico en rendement. We houden hiervoor een classificatie aan die loopt van ‘nul’ tot ‘maximaal’.

Figuur 16 - Risicohouding

Risicohouding	Uitgangspunt voor de risicohouding
Nul	Wordt gekenmerkt door de wens dat er geen risico's worden genomen, op basis van de visie dat de gewenste 'opbrengst' vereist dat een minimaal niveau van blootstelling aan risico's aanvaardbaar is.
Kritisch	Wordt gekenmerkt door de wens de mate van blootstelling aan risico's relatief laag te houden, op basis van de visie dat de gewenste 'opbrengst' vereist dat een relatief laag niveau van blootstelling aan risico's aanvaardbaar is.
Gebalanceerd	Wordt gekenmerkt door de wens de mate van blootstelling aan risico's te balanceren. De gewenste 'opbrengst' vereist dat een gebalanceerd niveau van blootstelling aan risico's aanvaardbaar is.
Opportun	Wordt gekenmerkt door de wens de mate van blootstelling aan risico's relatief hoog te houden, op basis van de visie dat de gewenste 'opbrengst' vereist dat een relatief hoog niveau van blootstelling aan risico's aanvaardbaar is.
Maximaal	Wordt gekenmerkt door de wens dat de blootstelling aan risico's maximaal is, op basis van de visie dat de gewenste 'opbrengst' vereist dat een hoog niveau van blootstelling aan risico's aanvaardbaar is.

Bij het Fonds volgen we de wettelijke kaders voor de risicohouding voor de risico's die te maken hebben met het beleggen, ook wel financiële risico's genoemd. Bovendien wordt de risicohouding mede bepaald op basis van een uitvraag aan de deelnemers. De wet omschrijft de risicohouding voor de risico's die voortkomen uit het beleggen van gelden als de mate waarin een pensioenfonds bereid is (financiële) risico's te lopen om de doelstellingen van het pensioenfonds te realiseren en de mate waarin het pensioenfonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het Fonds. De definitie van risicohouding van het Fonds sluit aan op zowel het wettelijke kader voor financiële risico's als op de niet-financiële risico's die het Fonds ook moet beheersen.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Bij het Fonds hebben we voor de beheersing van de financiële risico's een risicohouding van 'gebalanceerd' gedefinieerd en voor alle overige risico's een risicohouding van 'kritisch'. Binnen de risicohouding 'gebalanceerd' hebben we bij het balansrisico-limieten vastgesteld. Voor overige financiële risico's hebben we risicozones ingericht die een signaalfunctie hebben. We maken de gebalanceerde risicohouding verder inzichtelijk met scenario- en gevoeligheidsanalyses.

Gekoppeld aan de herijking van de fondsstrategie herijken we ook de mate waarin het Fonds bereid is om risico's te nemen.

Wettelijke normen

De risicohouding van een pensioenfonds drukken we uit in twee normen:

- 1. de ondergrens van het pensioenresultaat;
- 2. de maximale hoogte van het vereist eigen vermogen (VEV).

De ondergrens van het pensioenresultaat

De mate waarin het Fonds erin slaagt om zijn ambitie te halen komt tot uiting in het pensioenresultaat. Als het pensioenresultaat 100% bedraagt, loopt de toeslagverlening op de pensioen-uitkeringen parallel aan de (wettelijk gedefinieerde) inflatie. Als het pensioenresultaat hoger uitkomt dan 100%, neemt de koopkracht zelfs toe. De pensioenen stijgen in dat geval harder dan het inflatiepercentage. In 2014 hebben we bij het Fonds in overleg met sociale partners, de andere stakeholders en het VO, als minimumeis gesteld dat een pensioenresultaat van 95% moet worden behaald. Deze norm geldt voor de gehele looptijd waarover het pensioenresultaat berekend moet worden (60 jaar). Jaarlijks wordt deze eis getoetst in de zogeheten haalbaarheidstoets.

De maximale hoogte van het VEV

De tweede norm voor de risicohouding is de maximale hoogte van het VEV. Als we bij het Fonds risicovoller gaan beleggen, neemt het VEV toe en vice versa. We hebben in juni 2015 bepaald dat het VEV maximaal 16,5% mag bedragen.

Zowel de eerste als de tweede norm voor de risicohouding is herbevestigd in 2019. Daarmee geven we aan dat we bij de inrichting van het beleggingsrisico het totale risico begrenzen tot maximaal dit niveau. Per eind 2024 was het VEV met 13,2 % lager dan het maximaal afgesproken niveau van 16,5%.

Additionele fondsnormen

Naast de wettelijke normen van de risicohouding hebben we de uitkomsten van een risico-bereidheidsonderzoek verwerkt in onze eigen risiconormen. Deze uitkomsten zijn vertaald naar twee risicomaatstaven: een voor de korte en een voor de lange termijn. Ze dienen als kader voor het beleggings- en toeslagenbeleid en definiëren de gebalanceerde risicohouding op financiële risico's.

In de twee maatstaven hebben we bij het Fonds zowel een reële als een nominale risico-norm meegenomen.

De reële norm is gekoppeld aan de risicomaatstaf voor de lange termijn en volgt de ambitie die op een reële basis is geformuleerd. Hierbij gaat het erom dat de kans dat de toeslagambitie van ten minste 80% niet wordt behaald over een periode van 15 jaar kleiner is dan 30%.

De nominale risiconorm is gekoppeld aan de korte termijn en is in nominale termen (zonder inflatiecomponent) opgesteld. Binnen deze norm moet de kans op een marktwaardedekkingsgraad lager dan 109% binnen een jaar kleiner zijn dan 1%.

Bij verwachte financiële omstandigheden lukt het om aan beide normen te voldoen.

In het onwaarschijnlijke geval dat niet aan beide normen kan worden voldaan geven we de voorkeur aan de indexatie-ambitie van minimaal 80% boven de nominale zekerheid.

In de Asset Liability Management (ALM)-studie wordt de optimale beleggingsmix bepaald aan de hand van de opgestelde (risico)normen. Op basis van deze studie maken we een integrale afweging tussen beleidsinstrumenten en de impact van keuzes op het risicorendementsprofiel ter bepaling en onderbouwing van ons strategische fondsbeleid.

Uitvoering van het risicomanagementproces

We beschrijven het uitvoeringsproces van het 'Risk Management Framework' (RMF) in de 'Internal Control Statement'. Elk jaar wordt het beheersproces afgesloten met een In Control Statement (ICS).

Volgens het Bestuur zijn zowel de mogelijkheid om te sturen als de inrichting van een beheerscultuur van vitaal belang en ook de leidraad voor het effectief functioneren van het RMF.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

In het RMF van het Fonds beschrijven we het beleid voor alle geïdentificeerde risico's en de beheersing daarvan. Binnen de kaders van het RMF stellen we bij het Fonds jaarlijks het balansbeheerplan op dat primair de strategische risicobeheersmaatregelen omvat. Op basis van periodieke verantwoording over de effectiviteit van de werking van beheersmaatregelen en de risico opinies van de besluitvorming vinden eventuele bijstellingen plaats binnen het balans- en rechtenbeheer. Het Bestuur herijkt het RMF jaarlijks en zorgt ervoor dat het beleid actueel is en blijft.

Gezien het belang van integraal risicomanagement heeft het Fonds een afdeling Risk Management ingericht. Het hoofd van deze afdeling is ook de sleutelfunctiehouder risicobeheer. Hij rapporteert op geaggregeerd niveau over het proces van risico's en de doeltreffendheid van de beheersing door het eerstelijnsrisicomanagement. Daarnaast coördineert de sleutelfunctiehouder risicobeheer de eigenrisicobeoordeling.

Verder bevorderen we de organisatie van het integrale risicomanagement door middel van onderstaande processen:

- Voorstellen die betrekking hebben op de uitvoering van het fondsbeleid worden voorzien van een risico-opinie. Deze opinie wordt als afzonderlijk onderdeel meegenomen in de besluitvorming door de bestuurders. Hierbij geldt dat de uitvoerend bestuurders een kruislingse (integrale) bestuurlijke verantwoordelijkheid hebben voor toegepast risicomanagement in die gebieden waar zij niet primair verantwoordelijk voor zijn.
- Voorstellen die betrekking hebben op de beleidsvorming worden voorzien van een risico-opinie. Tezamen zijn voorstellen en hun risico-opinies onderdeel van de besluitvorming.

Bij het Fonds passen we verschillende risicoassessments toe, waaronder gevoeligheids- en impactanalyses, om inzicht te krijgen in de mogelijke afwijkingen van de belangrijkste financiële parameters die bij de haalbaarheid van de doelstellingen gebruikt worden. Als voorbeeld geldt Figuur 17. Deze tabel geeft inzicht in:

- de gevoeligheid van de reële dekkingsgraad voor mutaties (schokken) in de rente;
- de inflatieverwachting;
- het aandelenrendement.

De basis is de voorlopige reële dekkingsgraad zoals benoemd in kengetallen.

Figuur 17 - Gevoeligheidsanalyse reële dekkingsgraad

Gevoeligheid reële dekkingsgraad voor verwachte inflatie, rente en aandelenrendement								
Beweging verwachte inflatie/rente								
Aandelenrendement	Inflatie	-1,5%	-1,0%	-0,5%	0,0%	0,5%	1,0%	1,5%
	rente	-0,9%	-0,6%	-0,3%	0,0%	0,3%	0,6%	0,9%
	-40%	102%	98%	94%	90%	87%	84%	81%
	-20%	105%	101%	97%	93%	90%	87%	84%
	-10%	107%	103%	99%	95%	92%	88%	85%
	0%	109%	104%	100%	97%	93%	90%	87%
	10%	111%	106%	102%	98%	95%	91%	88%
	20%	112%	108%	104%	100%	96%	93%	90%
	40%	116%	111%	107%	103%	99%	96%	93%

Het overzicht van de gevoeligheid van de dekkingsgraad is een van de manieren om inzichtelijk te krijgen hoe de dekkingsgraad zich ontwikkelt bij eventuele schokken in de risicobronnen. Deze gevoeligheid is in Figuur 17 zichtbaar per einde van het jaar. De tabellen tonen de impact van een aandelenschok en/of een gecombineerde rente- en break-eveninflatieschok op de reële dekkingsgraad. Met andere woorden: met deze tabel wordt zichtbaar hoe de dekkingsgraad zich naar verwachting zal ontwikkelen als deze schokken zouden plaatsvinden. Rondom de mogelijke uitkomsten zijn signaalgrenzen vastgesteld.

Zo verkrijgen we inzicht in het effectief beheersen van de risico's van de financiële positie van het Fonds. Uit de tabel blijkt dat de reële dekkingsgraad op peildatum ultimo 2024 ongevoelig is voor ontwikkelingen in rente, inflatie en aandelen. Daarmee stellen we vast dat de rente- en inflatieafdekkingen doen wat we ervan verwachten. Bovendien hebben schokken in de aandelenportefeuille een beperkt en verwacht effect. Daarmee kunnen we vaststellen dat de risico's van de financiële positie zich binnen de gestelde beheersing afspelen.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Risicobeeld 2024

We onderkennen bij het Fonds de volgende risicocategorieën als de voornaamste voor 2024, die we hebben vastgelegd in het RMF:

- 1. Strategische risico's
- 2. Financiële risico's
- 3. Niet-financiële risico's (waaronder IT-risico en databeleid)

Per risicocategorie beschrijven we beknopt de belangrijkste risico's, gevolgd door de gekozen beheersmaatregel.

Figuur 18 - Strategische risico's

Strategische risico's houden verband met de realisatie van de doelstellingen en kunnen daarmee de waarde van het Fonds voor de deelnemer aantasten en/of het voortbestaan van het Fonds bedreigen.

Aard van de risico's	Omgevingsrisico
Risicobereidheid	Kritisch
Omschrijving	Het Fonds beweegt zich in een pensioenlandschap met veranderingen op het gebied van wet- en regelgeving (pensioenakkoord), klimaat (Klimaatakkoord Parijs) en veranderende wensen en behoeften van pensioen-deelnemers (diversiteit in wensen). Daarbij wenst het Fonds zijn reputatie goed te houden.
Risico-ontwikkeling	De invloed van de geopolitieke spanningen rondom de oorlog in Oekraïne en het Midden-Oosten en wereldwijde economische spanningen op de beleggingsportefeuille vereisten een verhoogde focus. Voorts was er sprake van aanscherpingen op het gebied van milieu- en klimaatregelgeving. Als laatste is er enige politieke onduidelijkheid over hoe het toekomstige pensioenlandschap er precies uit komt te zien .
Mitigatie	Aangezien de omgevingsrisico's buiten de directe invloed sfeer van het Fonds liggen, hebben we ons gericht op verhoogde aandacht voor deze ontwikkelingen. Daarnaast hebben we de aannemelijkste scenario's op voorhand uitgewerkt, zodat tijdig kan worden bijgestuurd als dat nodig is.

Figuur 19 - Financiële risico's

Financiële risico's houden verband met de financiële opzet van het Fonds, de pensioenrechten (van pensioengerechtigden) en de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers. Pensioenrechten zijn onderhevig aan renterisico, inflatie-risico, valutarisico en modelrisico en hebben invloed op de betrouwbaarheid van te nemen (beleggings)beslissingen. Om duurzaamheidsrisico's te matigen nemen we duurzame investeringsbeslissingen in samenhang met wensen van deelnemers en maatschappelijke ontwikkelingen hieromtrent.

Aard van de risico's	Balansrisico, indexatierisico, langlevensrisico
Risicobereidheid	Gebalanceerd
Omschrijving	Het Fonds opereert in een omgeving waarbij marktontwikkelingen, zoals die van de rente, een verschillend effect hebben op de twee kanten van de balans. Rente, inflatie en valutaontwikkeling hebben een grote financiële impact op het Fonds. Hierbij nemen we ook het langlevensrisico mee. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op basis van een 'swapcurve'. De waardeontwikkeling die daaruit voortkomt, wordt afgedekt door enerzijds te beleggen in staatsobligaties en anderzijds een rente-afdeckingsbeleid te voeren met behulp van derivaten. Hierdoor beperkt het Fonds de impact en heeft het Bestuur risicozones ingevoerd die we nauwgezet monitoren.
Risico-ontwikkeling	Het balansrisico is het resultaat van overwegend het renterisico, het inflatierisico en in de laatste kwartalen het aandelenrisico. De Europese swaprente en inflatie zijn licht gedaald. Wereldwijde aandelenkoersen zijn daarentegen flink gestegen. Het Bestuur heeft vooruitlopend op het nieuwe Wtp-beleggingsbeleid besloten om de inflatieafdekking vanaf 2024 geleidelijk af te bouwen richting 0%. Hierbij heeft het Bestuur het balansrisico per maand nauwgezet gevolgd.
Mitigatie	Het Fonds beheerst het rente- en inflatierisico door middel van een rente- en inflatieafdeckingsbeleid. We beheersen het valutarisico door een aantal risico's tot een bepaald niveau af te dekken. Voor het langlevensrisico wordt een reservering gemaakt in de technische voorzieningen. Bij het Fonds krijgen we maandelijks inzicht in de impact van bepaalde staat-swapbewegingen. Deze informatie analyseren we onder meer in het 'Asset and liability comité', waarin eventuele besluiten worden voorbereid.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Figuur 20 - Niet-financiële risico's

Niet-financiële risico's houden verband met operationele zaken, uitbesteding van activiteiten, IT, integriteit en met projectuitvoeringen. Bij het Fonds zijn we in de uitbesteding in hoge mate afhankelijk van onze relatie met toeleveranciers en hun operationele beheersing (mensen, systemen), IT (technologie, data, cyber), projecten (klimaat, het nieuwe pensioenstelsel) en integriteit van medewerkers.

Aard van de risico's	Uitbestedingsrisico
Risicobereidheid	Kritisch
Omschrijving	Voor de uitvoering van activiteiten die we uitbesteden zijn we bij het Fonds in hoge mate afhankelijk van toeleveranciers. Het risico is aanwezig dat uitgevoerde activiteiten door de toeleverancier niet voldoen aan de eisen van het Fonds en/of dat vanuit het Fonds onvoldoende 'countervailing power' op de uitbestede activiteiten kan worden geleverd. Tot het uitbestedingsrisico behoren ook operationele risico's bij leveranciers (risico's die ontstaan door falende processen, mensen en/of middelen), inclusief IT-risico's.
Risico-ontwikkeling	De toegenomen complexiteit van processen, bedrijfsspecifieke (IT-)systemen en een behoefte aan goede data-kwaliteit leiden tot verzwarening van de eisen en voorwaarden die we bij het Fonds stellen. Het IT-risico neemt op basis van complexiteit in IT, hard- en software en cybercrime toe.
Mitigatie	We passen leveranciersselectie toe om op basis van het beste risicoprofiel de optimale toeleverancier te kiezen. Voor de selectie maken we bij het Fonds gebruik van verschillende vormen van 'due diligence' onderzoeken. Na selectie wordt monitoring toegepast op de leveranciers en verkrijgen we rapportages die in monitorings-overleggen worden besproken. Verder beoordelen we 'assurancerapportages' voorzien van een assurance-verklaring van een onafhankelijke auditor. Voor wat betreft beheersing van IT- en datarisico's zijn een IT-beleid en databeleid opgezet en uitgevoerd waarin eisen zijn gesteld aan de IT-organisatie. Vanuit dit beleid geven we richtlijnen aan toeleveranciers. Tevens heeft het Fonds op risico-gebaseerde wijze de kritische en belangrijke functies in DORA geïmplementeerd. Sinds januari 2025 moet uit het oogpunt van digitale operationele weerbaarheid worden voldaan aan de DORA-verordening.

Verbeteringen in het risicomanagement

Bij het Fonds beoordelen we doorlopend de risico's en bijbehorende beheersing en werken we als onderdeel van het risicomanagementproces het risicobeleid bij. Dit doen we onder meer met rapportages ten behoeve van de monitoring van het risicomanagement zelf. Ook maken we rapportages over de (macro-)economische berichten en verwerken we doorlopend nieuwe inzichten in het beleid.

Doorgevoerde verbeteringen in 2024

- In Control Statement (ICS)
Het Bestuur heeft een ICS afgegeven, onder meer op basis van risk self-assessments. Er is een hogere risico-urgentie bij medewerkers gecreëerd door de uitvoering van risicoscans, het vaststellen van risico-uitzonderingen en de verbetering van risicorapportages.
- Beleidswijzigingen
Als onderdeel van het op risicomanagement gebaseerde implementeren van DORA voor de kritische en belangrijke IT-functies bij uitbestedingspartners hebben we bij het Fonds beleidswijzigingen doorgevoerd. Zo zijn het IT-beleid, het business continuity management-beleid en het uitbestedingsbeleid geactualiseerd en hebben we de risico's van cyber-criminaliteit geëvalueerd.
- Contractuele afspraken uitbestedingspartner
Daarnaast hebben we de contractuele afspraken met de kritische en belangrijke uitbestedingspartners aangescherpt om conform de DORA-vereisten te werken.
- Aanscherping intern controlesysteem
We hebben het interne controlesysteem bijgewerkt naar de huidige (key)processen van het Fonds, waarbij risico's en beheersmaatregelen zijn geëvalueerd. We kunnen daardoor efficiënter informeren over de status van het risicomanagement op de operationele risico's.

Voorgenomen verbeteringen in 2025

- Intensief monitoren cybersecurity
In 2025 wordt op het gebied van IT met de uitbestedingspartner intensief samengewerkt voor effectieve borging van DORA-vereisten.
- Verbeteren integraliteit van beleidsdocumenten
In verband met de invoering van de DORA-verordening worden het IT-beleid, het business continuity-beleid en het uitbestedingsbeleid herzien. Daarnaast worden twee verschillende andere beleidsstukken en plannen bijgewerkt.
- Optimaliseren Risk Management Framework
We actualiseren het Risk Management Framework, waarbij we extra aandacht geven aan het duurzaamheidsrisico en de beheersing van ons nieuwe beleggingsbeleidsplan.
- Beheersing gevolgen Wtp
We besteden extra aandacht aan de beheersing van de gevolgen van de Wtp op het Fonds en zijn pensioenuitvoeringsorganisatie (AZL). Daarbij gaat onze aandacht vooral uit naar de mate waarin IT klaar is voor de nieuwe pensioenregelingen. Daarover zal DNB een uitraag doen.

Op basis van een uit te werken geïntegreerd Wtp-besluitvormingskader werkt het Bestuur samen met projectgroep Forward om tot een gemotiveerd besluit te komen over invaren in het nieuwe pensioenstelsel.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

- Key projecten
- Pensioenbeleid en pensioenuitvoering
- Governance en compliance
- Toeslagenbeleid
- Beleggingsbeleid en strategie
- Risicobeleid
- De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer
- Actuariële analyse
- Communicatiebeleid
- Toekomstparagraaf
- Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

DE KOSTEN VAN PENSIOENBEHEER EN VERMOGENSBEHEER

EEN TOELICHTING OP DE KOSTENONTWIKKELINGEN OVER 2024

In het belang van de deelnemers streeft het Fonds naar een efficiënte inrichting van de pensioenuitvoering. De kosten splitsen we uit in gemaakte kosten voor het pensioenbeheer en het vermogensbeheer. In dit hoofdstuk lichten wij de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van kosten toe.

In 2024 hebben we ons intensief voorbereid op een soepele invoer van het nieuwe pensioenstelsel. Hierdoor zijn de kosten gestegen.

De uitvoeringskosten voor pensioenbeheer per deelnemer stijgen, volgens de definitie van de Pensioenfederatie, van € 248 in 2023 naar € 285 in 2024. Als we meten over alle deelnemers van het Fonds zien we dat de uitvoeringskosten per deelnemer volgens deze rekenmethode stegen van € 98 in 2023 naar € 117 in 2024. De uitvoeringskosten per deelnemer exclusief projectkosten zijn volgens deze rekenmethode € 103 euro per deelnemer in 2024. Deze beweging wordt voornamelijk veroorzaakt doordat bij de rekenmethode van de Pensioenfederatie uitsluitend rekening wordt gehouden met pensioengerechtigden en actieve deelnemers. Omdat het Fonds gesloten is, is een verdeling van de kosten over alle deelnemers naar onze mening representatiever dan de rekenmethode volgens de definitie van de Pensioenfederatie.

Zoals verwacht zijn de pensioenbeheerkosten gestegen door hoofdzakelijk de volgende oorzaken:

- de projectkosten die gemaakt worden in het kader van het nieuwe pensioenstelsel (Wtp);
- de toegenomen kosten van toezichthouders.

Ontwikkeling totale kosten

Wanneer we kijken naar de ontwikkeling van de totale kosten in 2024 zien we een stijging ten opzichte van 2023. Deze stijging wordt veroorzaakt door de toename van de uitvoeringskosten, vermogensbeheerkosten en de toezichtkosten.

De toename van de uitvoeringkosten is veroorzaakt door hogere project- en toezichtkosten. Daarnaast stegen de vermogensbeheerkosten door een toename van prestatie afhankelijke vergoedingen en transactiekosten als gevolg van veranderingen in de beleggingsportefeuille.

Vanwege de voorbereidingen op het nieuwe pensioenstelsel zullen we bij het Fonds in de komende jaren hogere projectkosten maken. Het merendeel van deze kosten zal toe te schrijven zijn aan de hogere doorbelastingen door de pensioenuitvoeringsorganisatie.

Deze ontwikkelingen liggen in overeenstemming met de verwachtingen van het Bestuur.

Figuur 21 - Kostenoverzicht

	2024		2023	
	€	%*	€	%*
Personeelskosten	1.368		1.263	
Administratiekosten	1.383		3.850	
Operationele kosten	3.875		1.266	
Project	906		330	
Totale pensioenuitvoerings- en administratiekosten	7.532	0,03%	6.379	0,03%

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Figuur 21 - Kostenoverzicht (vervolg)

	2024		2023	
(in € mln)	€	%*	€	%*
Aantal actieve deelnemers & pensioengerechtigden	26.400		25.715	
Totaal aantal deelnemers	64.546		65.280	
Kosten per deelnemer cf Pensioenfederatie	285		248	
Kosten per deelnemer (gemeten over totaal deelnemers)	117		98	
Beheerkosten beleggingen				
Vastrentende waarden	12.262		12.235	
Aandelen	3.817		5.443	
Vastgoed	25.084		26.673	
Private equity	4.296		3.848	
Derivaten	1.301		-102	
Overige beleggingen	863		1.465	
Overige vermogensbeheerkosten	10.171		8.620	
Beheervergoedingen	57.794	0,23%	58.182	0,23%
Prestatievergoedingen	383	0,00%	-2.352	-0,01%
Beleggingskosten	58.177	0,23%	55.829	0,22%
Transactiekosten	11.586	0,05%	8.555	0,03%
Totale kosten vermogensbeheer	69.763	0,27%	64.384	0,25%
Totale kosten excl. transactiekosten	65.709	0,26%	62.208	0,25%
Gemiddeld belegd vermogen	25.615.710		25.339.060	

* % t.o.v. het gemiddeld belegd vermogen.

Kosten pensioenbeheer

Het jaar 2024 stond in het teken van intensivering van de voorbereidingen op het nieuwe pensioenstelsel. Eind 2024 hebben de sociale partners hun transitieplannen aangeleverd bij Pensioenfonds ING: een plan voor ING Bank en een voor NN Group. Er zijn veel activiteiten uitgevoerd als gevolg van en als voorbereiding op de Wtp. Zo beoordeelt het Bestuur of de transitieplannen kunnen worden uitgevoerd en of afspraken evenwichtig zijn voor alle deelnemers. Dit brengt extra kosten met zich mee, geclassificeerd als projectkosten. Om de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel goed te laten verlopen zullen er ook de komende jaren, tot het moment van invaren, projectkosten worden gemaakt.

Daarnaast zijn de kosten van toezichthouders aanzienlijk toegenomen, voornamelijk door de opgeschaalde capaciteit voor het toezicht op werkzaamheden ten behoeve van het nieuwe pensioenstelsel.

In de reguliere uitvoering van het pensioenbeheer en de activiteiten daaromtrent zijn geen significante wijzigingen doorgevoerd in 2024. De kosten voor de reguliere pensioenuitvoering, personeel en overige operationele activiteiten zijn in overeenstemming met die in het voorgaande jaar. Over deze categorieën ligt het kostenniveau iets hoger, voornamelijk als gevolg van doorgevoerde prijscorrecties.

Het totaal aantal deelnemers in 2024 is ten opzichte van het voorgaande jaar met 734 afgenomen tot 64.546. Door het gesloten karakter van het Fonds zal het deelnemersbestand verder dalen. In 2024 is het aantal actieve deelnemers gedaald naar 405 (2023: 454). Het aantal pensioengerechtigde deelnemers steeg met 674 tot 26.125.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

- Key projecten
- Pensioenbeleid en pensioenuitvoering
- Governance en compliance
- Toeslagenbeleid
- Beleggingsbeleid en strategie
- Risicobeleid
- De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer
- Actuariële analyse
- Communicatiebeleid
- Toekomstparagraaf
- Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Figuur 22 - Kosten van pensioenbeheer

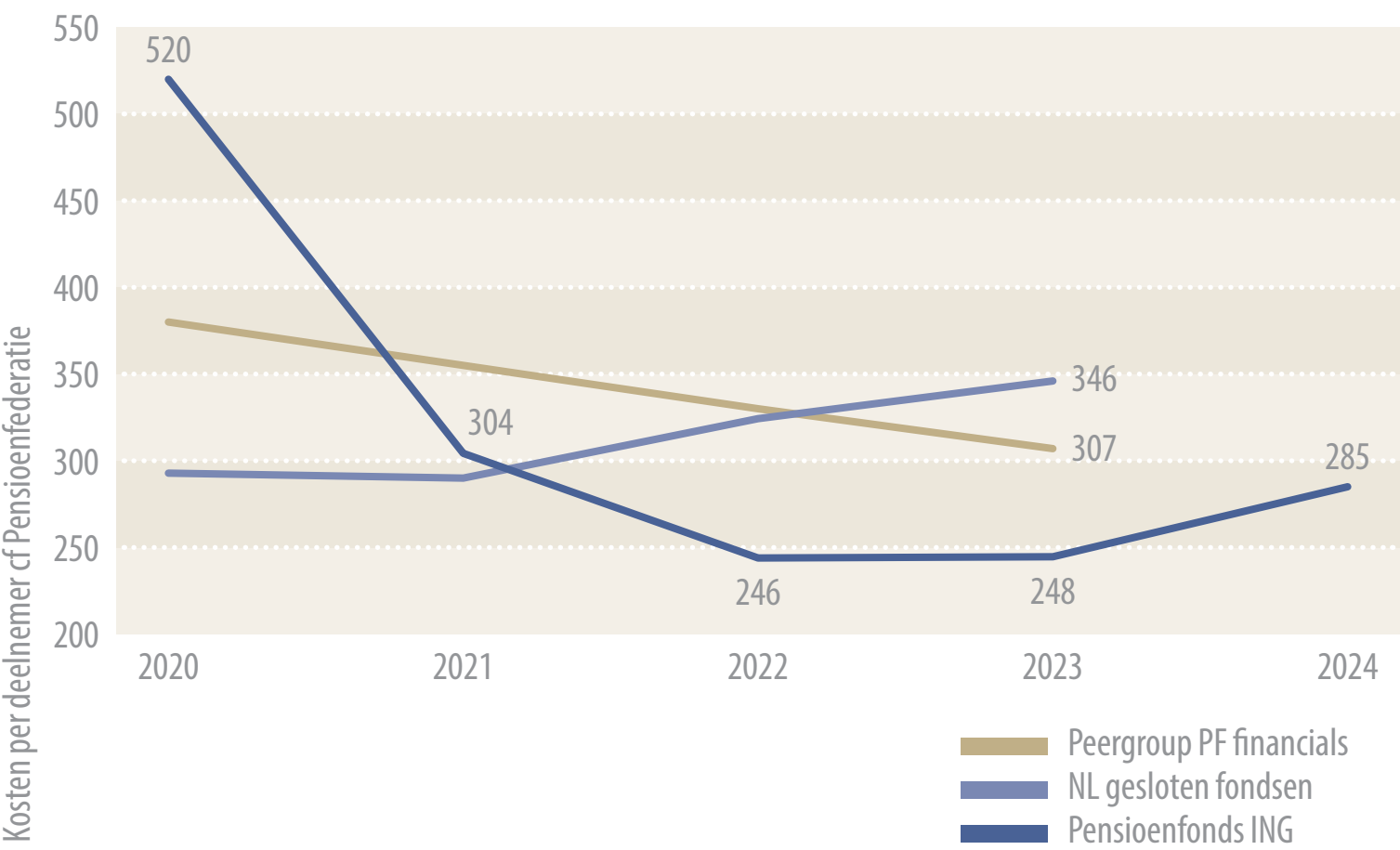
	2024	2023	2022	2021	2020
Uitvoeringskosten van pensioenbeheer (x € 1.000)	7.532	6.379	6.161	7.422	12.363
Aantal deelnemers (actief en gepensioneerd)	25.259	25.715	25.177	24.440	23.754
Totaal aantal deelnemers	64.546	65.280	66.993	67.646	68.217
Kosten per deelnemer in € (actief en gepensioneerd)	298	248	246	304	520
Vershil t.o.v. vorig jaar	52	2	-58	-217	-85
Kosten per deelnemer in € (alle deelnemers)	117	98	92	110	181
Vershil t.o.v. vorig jaar	19	6	-18	-72	-21

Hoe doet Pensioenfonds ING het in vergelijking met andere pensioenfondsen?

Het is belangrijk om de kosten van pensioenbeheer te vergelijken met de in de markt gemiddeld gemaakte kosten. Bij het Fonds hebben we er, vanwege het gesloten karakter en de omvang van het Fonds, bewust voor gekozen niet deel te nemen aan commerciële benchmarkonderzoeken. Wij zijn van mening dat de samenstelling van deze benchmarkonderzoeken niet aansluit bij de karakteristieken van ons Fonds. Daarom maken wij gebruik van openbaar beschikbare data van pensioenfondsen in Nederland. Wij zetten onze kosten af tegen twee peergroepen, namelijk de gesloten fondsen in Nederland en de ondernemingspensioenfondsen van financiële organisaties.

Onze kosten per deelnemer lagen in 2024 op € 285 net zoals voorgaande jaren onder het gemiddelde van de zowel gesloten en open fondsen als de pensioenfondsen voor de financiële organisaties. Wij baseren de vergelijking met de partijen uit de peer groep uitsluitend op gecontroleerde cijfers. Om deze reden zijn de gemiddelden van onze peers cijfers van 2023. De cijfers over 2024 zijn op het moment van deze publicatie nog niet beschikbaar.

Figuur 23 - Pensioenbeheerkosten

Kosten vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen bedragen over 2024 0,23% (2023: 0,22% na prestatievergoedingen).

De kosten van vermogensbeheer zijn in 2024 toegenomen, zowel nominaal als gemeten in procenten van het gemiddeld belegd vermogen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de prestatieafhankelijke vergoedingen op de vastgoed- en private equityportefeuilles.

De transactiekosten over 2024 bedragen € 11,6 miljoen (2023: 8,6 miljoen).

Beleggingskosten

De beleggingskosten zijn in 2024 ten opzichte van 2023 toegenomen met € 2,4 miljoen tot € 58,2 miljoen (€55,8 miljoen in 2023). Beleggingskosten bestaan uit beheer-en prestatievergoedingen.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

**VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS**

**OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN**

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Wat is een solidaire premieregeling?

Rover Nijman (44)

Senior Data Engineer, voorheen NN

Waar ik meer tijd voor hoop te hebben als ik met pensioen ben? In ieder geval mijn hobby's: hiken en koken. Ook zou ik het leuk vinden om mijn kennis, kunde en ervaring te delen. Wie weet hebben mijn twee dochters tegen die tijd kinderen en ben ik opa.

Mijn vraag

Na ruim twaalf jaar pensioen te hebben opgebouwd bij Pensioenfonds ING, ben ik inmiddels twee pensioenfondsën verder. De laatste jaren heb ik zelf een effectenportefeuille samengesteld, die het goed heeft gedaan. Al heb ik er alle vertrouwen in dat Pensioenfonds ING het goed doet, op dit moment kan ik helaas geen portefeuille samenstellen voor mijn pensioen van Pensioenfonds ING, wat toch best een groot deel uitmaakt van mijn totale pensioenopbouw. Verandert dat straks in het nieuwe stelsel? En kunt u mij vertellen wat een solidaire premieregeling is?

HET ANTWOORD VAN PENSIOENFONDS ING

De sociale partners, bestaande uit werkgevers ING Bank en NN Group en de vakbonden, hebben eind 2024 Pensioenfonds ING verzocht om de opgebouwde pensioenaanspraken over te zetten naar het nieuwe pensioenstelsel. Hiervoor zijn twee transitieplannen ingediend: een voor [ING Bank](#) en een voor [NN Group](#).

Momenteel beoordeelt het Bestuur van Pensioenfonds ING of de transitieplannen uitvoerbaar zijn en of de afspraken evenwichtig zijn voor alle deelnemers. Een voorlopig besluit hierover wordt in het tweede kwartaal van 2025 verwacht.

Sociale partners hebben in hun transitieplannen gekozen voor de solidaire premieregeling. In deze regeling wordt er gezamenlijk belegd en worden bepaalde risico's met elkaar gedeeld. Ook worden de pensioenuitkeringen gestabiliseerd. Dit gebeurt op twee manieren: door de jaarlijkse beleggingsopbrengsten voor gepensioneerden te spreiden over 3 jaar en door een solidariteitsreserve aan te leggen. Hiermee wordt uw pensioen op peil gehouden wanneer u eenmaal met pensioen bent en er een korting dreigt op uw pensioenuitkering.

Net als in het huidige stelsel kunt u binnen de solidaire premieregeling in het nieuwe stelsel niet uw eigen beleggingsbeleid voeren. Maar wat wel nieuw is, is dat het Fonds bij het verdelen van de beleggingsopbrengsten onderscheid kan maken naar leeftijd: méér risico (en over het algemeen meer rendement) voor jongere deelnemers, minder risico (en over het algemeen minder rendement) voor oudere deelnemers. Dit beleid is overigens gebaseerd op onderzoek onder alle deelnemers, het zogeheten risicopreferentie-onderzoek. Dit onderzoek herhalen we elke vijf jaar. Daarop wordt het beleggingsbeleid getoetst en eventueel aangepast. Het gaat immers om úw pensioengeld.

Henk Bruins

Actuaris bij Pensioenfonds ING

De prestatievergoedingen voor vastgoed en private equity zijn toegenomen. Dit wordt veroorzaakt een toegenomen resultaat. De prestatievergoedingen zijn hierdoor gestegen met € 2,7 miljoen, € 0,4 miljoen positief.

De totale beleggingskosten zijn in procenten uitgekomen op 0,23% (in het jaarverslag van 2023 is gepresenteerd 0,22%, zie Figuur 18).

Beheervergoedingen

De beheervergoedingen kunnen voor een deel door het Fonds worden beïnvloed door keuzes in de portefeuillesamenstelling. Het Fonds heeft ervoor gekozen om de beleggingsportefeuille uit te besteden aan gespecialiseerde externe beheerders. Dit brengt hogere uitbestedingskosten met zich mee dan beleggen in eigen beheer. Ook de keuze om te beleggen in een liquide beleggingscategorie heeft een ander kosteneffect dan wanneer wordt gekozen voor een illiquide categorie. Deze laatste categorie kent in de regel hogere kosten, maar levert in de regel wel een hoger rendement op. Wij maken onze keuze altijd op basis van onze criteria voor rendement, kosten, risico en duurzaamheid.

Kostenbewustzijn is een belangrijk uitgangspunt voor het Fonds. Daarom hebben we in het verleden al de keuze gemaakt om de private equityportefeuille af te laten lopen. Hiermee is de complexiteit van de portefeuille teruggebracht en zijn de kosten voor vermogensbeheer verlaagd. Daarnaast hebben we in 2024 een kostenbesparing gerealiseerd op de mandaten van onze aandelenbeheerders.

Prestatievergoedingen

Prestatievergoedingen kunnen in mindere mate door het Fonds worden beïnvloed. Alleen als een vermogensbeheerder een rendement realiseert boven een minimum afgesproken rendement, leidt het tot een prestatievergoeding. De prestatievergoeding wordt betaald uit het behaalde extra rendement. Hoe hoger dat rendement is, des te gunstiger voor onze deelnemers, maar ook hoe hoger de absolute kosten.

Bij het Fonds betalen we prestatievergoedingen bij illiquide beleggingen vaak op basis van (minimaal) gerealiseerde te behalen rendementen. Dit betekent dat prestatievergoedingen tot die tijd worden bepaald (en niet per se betaald) op basis van ongerealiseerde rendementen.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Bij een lager rendement over een bepaalde periode kan het dus gebeuren dat de reservering voor prestatievergoedingen naar beneden moet worden bijgesteld. Dat heeft een ‘negatieve prestatie-vergoeding’ over die periode tot gevolg.

Figuur 24 - Beleggings- en transactiekosten

	2024		2023		2022		2021		2020	
(in € dzd)	€ dzd	%	€ dzd	%	€ dzd	%	€ dzd	%	€ dzd	%
Vastrentende waarden	12.262		12.235		15.443		14.702		13.311	
Aandelen	3.817		5.443		4.845		4.483		3.955	
Vastgoed	25.084		26.673		28.061		21.956		21.201	
Private equity	4.296		3.848		5.134		5.507		5.839	
Derivaten	1.301		-102		0		0		0	
Overige beleggingen	863		1.465		890		860		681	
Overige vermogensbeheerkosten	10.171		8.620		9.450		8.975		9.616	
Beheervergoedingen	57.794	0,226%	58.182	0,230%	63.823	0,222%	56.483	0,179%	54.605	0,180%
Prestatievergoedingen	383	0,001%	-2.352	-0,009%	5.416	0,019%	50.094	0,158%	43.202	0,142%
Beleggingskosten	58.177	0,227%	55.829	0,220%	69.238	0,241%	106.577	0,337%	97.807	0,322%
Transactiekosten	11.586	0,045%	8.555	0,034%	14.388	0,050%	8.450	0,027%	10.004	0,033%
Totale kosten vermogensbeheer	69.763	0,272%	64.384	0,254%	83.626	0,291%	115.027	0,364%	107.811	0,355%

Transactiekosten

De transactiekosten over 2024 zijn € 11,6 miljoen, in 2023 was dat € 8,6 miljoen.

Op basis van ons beleggingsbeleid monitort het Bestuur doorlopend de prestaties van de beleggingen. In combinatie met de financiële positie van het Fonds maakt het Bestuur keuzes in de beleggingsmix en stuurt bij waar nodig, binnen de kaders van het beleid en het geldende balansbeheerplan.

In 2024 zijn er meer transactiekosten gemaakt dan in 2023. Onder andere doordat er ontwikkelingen zijn geweest bij de inrichting van onze aandelenportefeuilles, waardoor we meer aan- en verkopen hebben gedaan.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL

VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Figuur 25 - Ontwikkeling transactiekosten naar categorie

	2024	2023
(in € mln)	Transactie- kosten	Transactie- kosten
Matchingportefeuille	4,4	1,5
Matching portefeuille excl. derivaten	4,4	1,3
Derivaten	0,0	0,2
Treasury	0,0	0,0
Returnportefeuille	7,2	7,0
Vastrentende waarden	4,4	5,4
Aandelen	2,7	1,0
Vastgoed	0,1	0,6
Private equity	0,0	0,0
Overlay & overig	0,0	0,1
Totaal transactiekosten	11,6	8,6

Vermogensbeheerkosten in hun context

De evaluatie van de kosten voor vermogensbeheer is het meest zuiver als hierin ook het (beoogde) rendement, de risicospreiding, de omvang van het belegde vermogen en het behaalde rendement worden meegenomen. Onze beleggingsovertuigingen vormen de basis van onze aanpak.

De in dit verslag gepresenteerde kosten zijn gebaseerd op de werkelijk ontvangen facturen of kostenopgaven. Van de totale beheerkosten is 9,6% gebaseerd op schattingen of voorlopige opgaven. Deze hebben betrekking op het laatste kwartaal van 2024. Voor de prestatievergoedingen doen we een jaarlijkse uitvraag. Hierbij ontvangt het Fonds de werkelijke kosten van het laatste kwartaal 2023 plus de prestatievergoeding voor de eerste drie kwartalen van 2024. Voor het laatste kwartaal van 2024 maken we een schatting.

Aansluiting kosten vermogensbeheer

In de jaarrekening zijn de vermogensbeheerkosten verantwoord volgens de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 610. Dit betreft de gefactureerde kosten. Niet-gefactureerde kosten van de externe vermogensbeheerders zijn in de jaarrekening gesaldeerd met beleggingsresultaten. Het gevolg is dat in de jaarrekening (Toelichting I - Beleggingsopbrengsten voor risico Pensioenfonds) een lager bedrag aan kosten is verantwoord dan in het bestuursverslag. Figuur 26 geeft de aansluiting tussen beide weer.

Figuur 26 - Aansluiting kosten vermogensbeheer

(in € mln)	2024	2023
Bestuursverslag		
Beheervergoedingen	57,8	58,2
Prestatievergoedingen	0,4	-2,4
Transactiekosten	11,6	8,6
Totaal	69,8	64,4
Jaarrekening		
Rechtstreeks gefactureerde kosten: Beheervergoeding	33,9	32,9
Verschil		
Betreft: niet rechtstreeks gefactureerde kosten (onderdeel van de beleggingsresultaten in de jaarrekening)	35,9	31,5

In Figuur 27 zijn de kosten per beleggingscategorie opgenomen. Om meer inzicht te geven in de hoogte van de kosten en de ontwikkeling in de tijd zijn daarnaast twee ratio's berekend: percentage per categorie en percentage van het totaal.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Bij de eerste ratio (percentage per categorie) zetten we de kosten van een beleggingscategorie af tegen het gemiddeld belegd vermogen van die betreffende beleggingscategorie. Hiermee geven we inzicht in wat de kosten zijn per beleggingscategorie.

Bij de tweede ratio (percentage van het totaal) worden de kosten van een beleggingscategorie afgezet tegen het totale vermogen van het Fonds. Met deze ratio wordt inzichtelijk gemaakt welke beleggingscategorie de grootste bijdrage heeft aan het totale kostenniveau.

Figuur 27 - Ontwikkeling totale beleggingskosten per categorie in relatie tot het rendement

	2024					2023				
(in € mln)	Rendement	Gemiddeld belegd vermogen	Kosten	% per cat	% v/h totaal	Rendement	Gemiddeld belegd vermogen	Kosten	% per cat	% v/h totaal
Matchingportefeuille	-3,2%	16.090	13,8		5,4%	5,0%	15.917	14,1		5,6%
Matching portefeuille excl. derivaten	-3,4%	16.310	12,1	0,07	4,7%	4,9%	16.144	13,4	0,08	5,3%
Derivaten	-7,6%	-503	1,2	-0,23	0,5%	0,8%	-479	0,1	-0,03	0,1%
Treasury	4,6%	283	0,5	0,18	0,2%	3,3%	251	0,6	0,23	0,2%
Returnportefeuille	12,64%	9.526	39,2		14,6%	4,0%	9.411	44,6		17,6%
Vastrentende waarden	14,38%	2.350	4,2	0,18	1,6%	0,0%	2.076	9,8	0,47	3,9%
Aandelen	22,55%	4.180	3,8	0,09	1,5%	11,9%	4.045	6,4	0,16	2,5%
Vastgoed	2,81%	2.713	25,1	0,92	9,8%	-7,3%	2.934	27,2	0,93	10,7%
Private equity	3,72%	283	4,3	1,88	1,7%	-4,0%	355	1,2	0,35	0,5%
Overlay & overig	2,90%	0	6,5		2,5%	0,0%	11	4,6		1,8%
Totaal beheer- en prestatievergoedingen	1,83%	25.616	57,8		22,6%	4,7%	25.339	63,3		25,0%

Invloed beleggingsmix

De beleggingsmix is een van de belangrijkste factoren voor de totale beleggingskosten. De matchingportefeuille kent een redelijk stabiel kostenniveau en wordt gekenmerkt door lage kosten in relatie tot de omvang van de portefeuille.

In de returnportefeuille heeft vastgoed het grootste aandeel in de kosten. De daling van het gemiddeld belegd vermogen van de vastgoedportefeuille heeft daardoor bijgedragen aan een verlaging van de totale kosten, aangezien vastgoed doorgaans relatief hoge beheerkosten met zich meebrengt.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

- Key projecten
- Pensioenbeleid en pensioenuitvoering
- Governance en compliance
- Toeslagenbeleid
- Beleggingsbeleid en strategie
- Risicobeleid
- De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer
- Actuariële analyse
- Communicatiebeleid
- Toekomstparagraaf
- Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

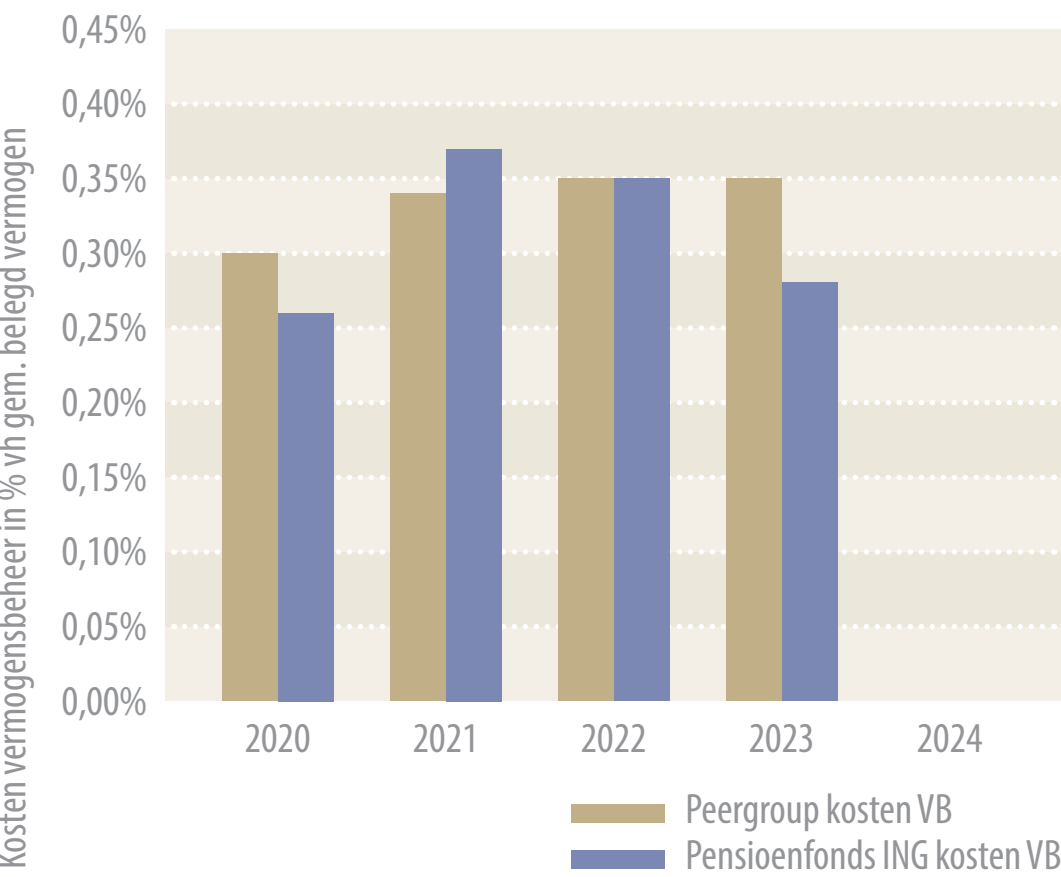

Marktvergelijking vermogensbeheerkosten

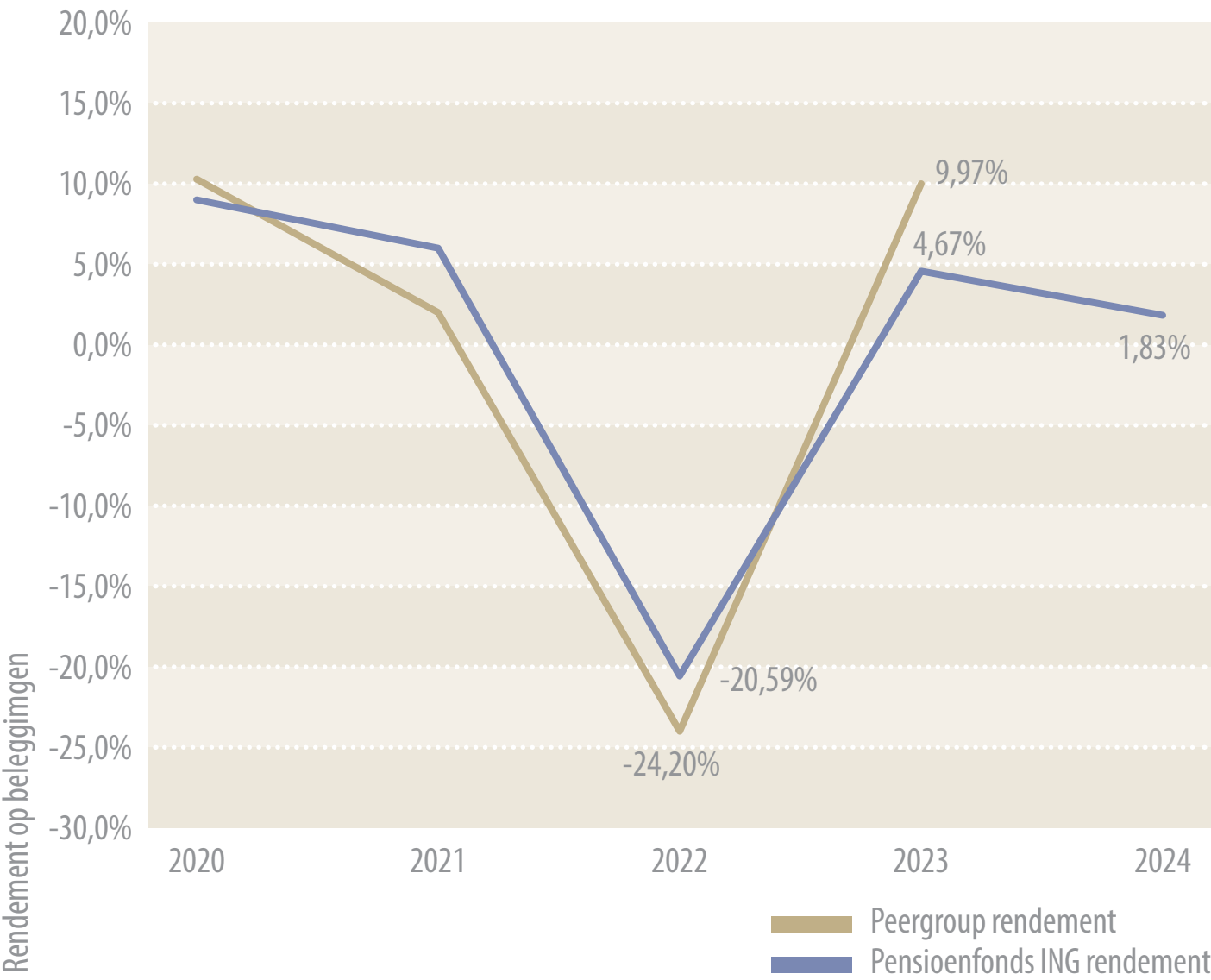
Net zoals bij de kosten voor pensioenbeheer, vinden we het bij het Fonds belangrijk om de kosten voor vermogensbeheer te vergelijken met de gemiddelde kosten in de markt. Ook voor deze vergelijking gebruiken we openbaar beschikbare data van pensioenfonds in Nederland. Om de kosten en het behaalde rendement in het juiste perspectief te plaatsen, hebben we een peergroep samengesteld die een soortgelijke beleggingsmix had. De peergroep bestaat uit negentien andere Nederlandse pensioenfonds. Dit betreffen zowel bedrijfstak- als ondernemingspensioenfonds.

De grafiek laat zien dat het Fonds in 2023 een lager gemiddeld kostenniveau had dan de peer-groep. De daling van het niveau van de vermogensbeheerkosten is in 2023 doorgezet naar 0,27% (0,35% in 2022). Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de afname van prestatie-afhankelijke vergoedingen.

Figuur 28 - Marktvergelijking vermogensbeheerkosten

Figuur 29 - Marktvergelijking beleggingsrendement

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

- Key projecten
- Pensioenbeleid en pensioenuitvoering
- Governance en compliance
- Toeslagenbeleid
- Beleggingsbeleid en strategie
- Risicobeleid
- De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer
- Actuariële analyse
- Communicatiebeleid
- Toekomstparagraaf
- Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

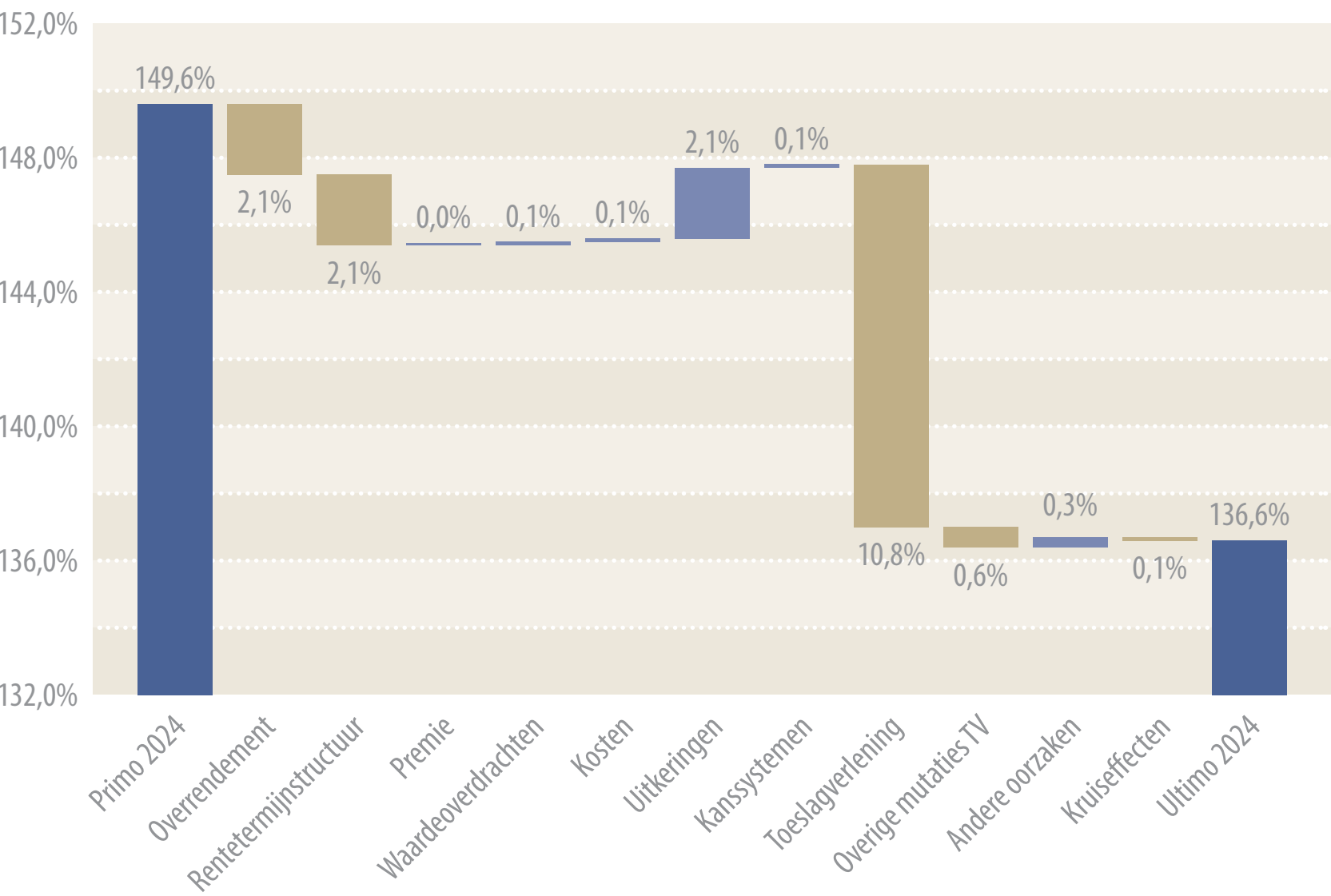
ACTUARIËLE ANALYSE

In de actuariële analyse leggen we stap voor stap uit welke factoren van invloed zijn op de ontwikkeling van de dekkinggraad. Uit deze analyse blijkt dat de renteontwikkelingen in 2024 de grootste impact hebben gehad op de dekkinggraad.

Actuariële analyse van de oorzaken van de dekkinggraadverandering

We lichten hieronder de oorzaken voor de (nominale) dekkinggraadveranderingen (Figuur 30) op detailniveau kort toe.

Figuur 30 - Verandering nominale dekkinggraad (op marktwarde) naar oorzaken

Overrendement

Onder overrendement tonen we het saldo van de beleggingsopbrengsten enerzijds versus de benodigde rentebijdrage aan de technische voorziening anderzijds. In 2024 was dit saldo € 121 miljoen negatief. Het grootste deel van dit bedrag hangt samen met de gedaalde inflatie.

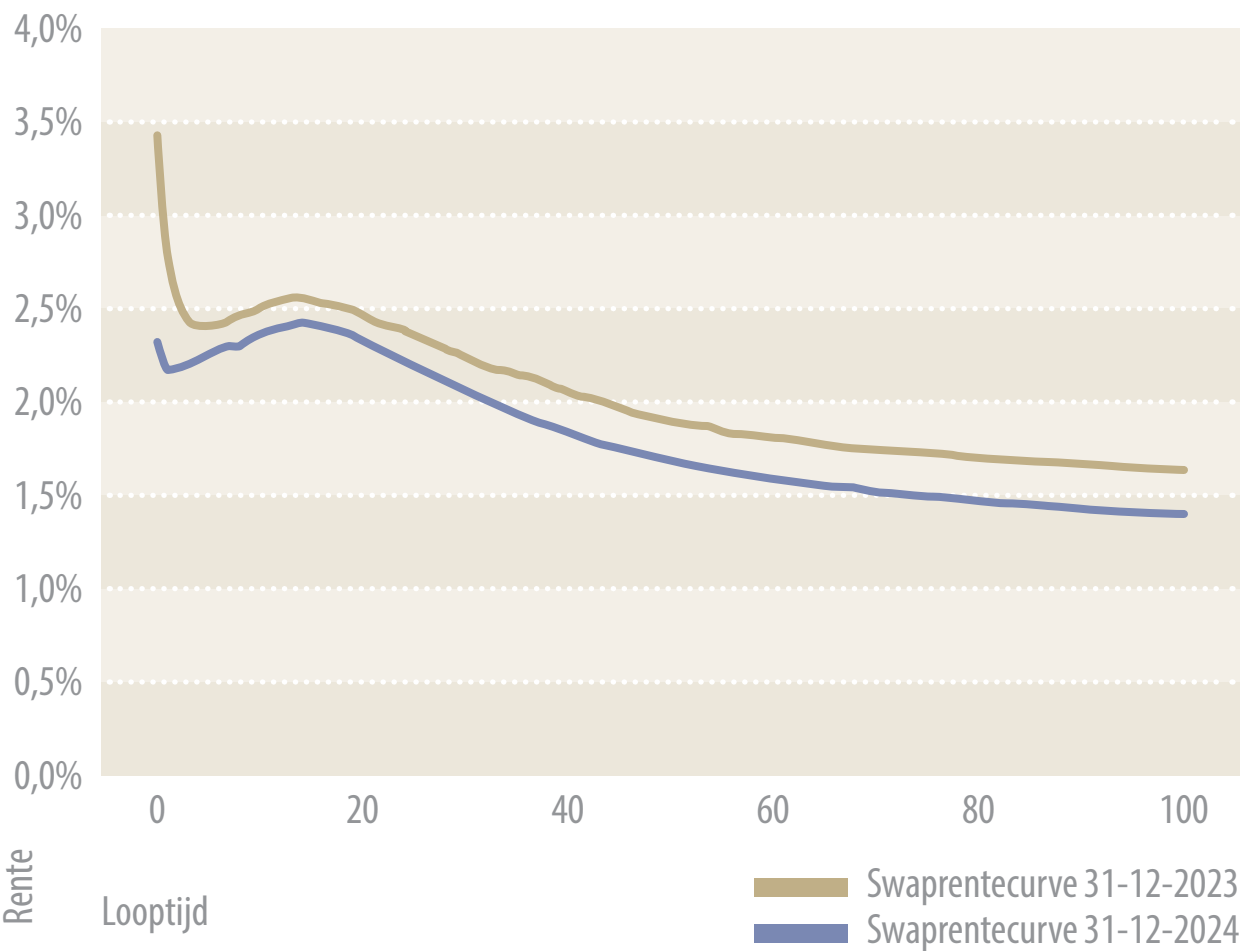
Dat leidde tot een verlies op inflatiegerelateerde beleggingen. Beleggingen in aandelen en credits hadden daarentegen een goed rendement. Ook vastgoed en private equity droegen positief bij. Desondanks werd de totale prestatie door het negatieve resultaat op inflatie-producten gedomineerd.

Het negatieve effect van het overrendement op de marktwarkedekkinggraad was 2,3%-punt.

Rentetermijnstructuur

De waarde van de voorziening pensioenverplichtingen (technische voorziening) berekenen we op basis van een rentetermijnstructuur. Dat is een curve die de stand van de rente aangeeft voor verschillende looptijden. De rentetermijnstructuur is in 2024 gedaald (zie Figuur 31) van een gemiddeld niveau van 2,4% naar 2,2%. Door de gedaalde rente nam het bedrag dat voor de pensioenen gereserveerd moet worden toe: de voorziening pensioenverplichtingen steeg met € 243 miljoen. Het negatieve effect op de marktwarkedekkinggraad was 2,1%-punt.

Figuur 31 - Verloop rentetermijnstructuren (swapcurves ultimo jaar)

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

- Key projecten
- Pensioenbeleid en pensioenuitvoering
- Governance en compliance
- Toeslagenbeleid
- Beleggingsbeleid en strategie
- Risicobeleid
- De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer
- Actuariële analyse
- Communicatiebeleid
- Toekomstparagraaf
- Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Hoe helpt Pensioenfonds ING bij mijn keuzes voor mijn pensioen?

Edith Frieling (60)

HR-specialist, voorheen ING

Na vijftien jaar bij ING te hebben gewerkt kon ik succesvol aan de slag als zzp'er. Inmiddels doe ik dit tien jaar. Voor mij een goed moment om ermee te stoppen en andere dingen te gaan doen.

Mijn vraag

De mogelijkheid om eerder te stoppen met werken, speelt al een aantal jaar door mijn hoofd. In eerste instantie heb ik veel informatie gevonden via de speciale website van het Fonds over keuzes bij pensioeningang. Verder heb ik de tools [Mijn Pensioenschets](#) en [Mijn Pensioenplan](#) gebruikt. Hierdoor kwam ik erachter dat eerder met pensioen gaan voor mij gunstiger is dan interen op spaargeld. Ik was blij verrast toen ik onlangs de Keuzehulp op de speciale keuzewebsite invulde en een gesprek met een pensioencoach kreeg aangeboden. Het is heel fijn dat iemand, die ook de fiscale kant goed kent, mee kan kijken. Ik ben echt wijzer geworden van het gesprek en vind het een heel goede service van Pensioenfonds ING. Het plan is dat ik op mijn 61ste vervroegd met pensioen ga. Nu ben ik benieuwd wat Pensioenfonds ING nog meer doet om deelnemers te helpen bij het maken van hun keuzes voor hun pensioen.

HET ANTWOORD VAN PENSIOENFONDS ING

Deelnemers informeren en begeleiden bij het maken van hun keuzes hebben we altijd al gedaan met onder meer onze tools [Mijn Pensioenschets](#) en [Mijn Pensioenplan](#). In 2024 hebben we daarbij een speciale [keuzewebsite](#) gelanceerd met uitleg over de verschillende te maken keuzes. Op de website leest u

de ervaringen van deelnemers die u voorgingen en terugblikken op hun gemaakte keuzes. Daarnaast beantwoorden we veelgestelde vragen van deelnemers en worden er per keuze enkele overwegingen meegegeven, die u meer inzicht kunnen geven in wat een bepaalde keuze betekent voor uw toekomstige pensioen.

De nieuwe online [Keuzehulp](#) die we vorig jaar hebben gelanceerd, leidt u op een eenvoudige manier door de keuzes die de pensioenregeling biedt voor uw pensioeningang. Op basis van uw kenmerken en de acties die u al heeft ondernomen, krijgt u suggesties voor wat u kunt doen. Als u van plan bent om binnen de vijf jaar met pensioen te gaan én een pensioenplan heeft gemaakt, kunt u een online afspraak maken met een pensioencoach. Het is goed om te horen dat u dit al gedaan heeft en de afspraak met de pensioencoach u goed bevallen is!

Wist u dat we ook regelmatig pensioenwebinars organiseren over onder andere de keuzes voor uw pensioen? Wellicht is het voor u interessant om deze webinar online bij te wonen? Op een overzichtelijke [website](#) ziet u welke webinars we de komende tijd aanbieden en kunt u een plek reserveren.

Oscar Morriën

Communicatiemanager Pensioenfonds ING

Premies

In 2024 bedroeg de benodigde kostendekkende premie € 4 miljoen. Vanwege het gesloten karakter van het Fonds bestaat de kostendekkende premie enkel nog uit de vergoeding voor de uitvoeringskosten van het Fonds. De feitelijke premie is voor het Fonds gelijk aan de kostendekkende premie, zodat er op de dekkingsgraad geen enkel effect is.

Waardeoverdrachten

Het positieve effect van waardeoverdrachten in 2024 bedroeg 0,1%. Er vinden weinig overdrachten plaats als gevolg van het gesloten karakter van het Fonds. In 2024 was de waarde van de afgevoerde pensioenverplichtingen iets hoger dan de betaalde overdrachtswaarde, vandaar het positieve saldo.

Kosten

Het resultaat op kosten in 2024 bedroeg 0,1%. Hoewel de kosten toenamen, was de beschikbare dekking (vanuit de werkgeversbijdrage en de kostenreserve) hiervoor hoger. Er resteerde daarom een licht positief saldo.

Uitkeringen

Door het doen van uitkeringen aan pensioengerechtigden neemt de voorziening pensioenverplichtingen navenant af. De aanwezige buffer op die betaalde pensioenen valt vrij aan het Fonds. Dit had in 2024 een positief effect van 2,1%-punt op de marktwaardedekkingsgraad.

Kanssystemen

Onder de noemer kanssystemen tonen we met name het sterfteresultaat. Dit is het batig of nadelig saldo van enerzijds de vooraf gereserveerde bedragen voor de lasten in verband met de levensverwachting van deelnemers en anderzijds de daadwerkelijke lasten die daarmee gemoeid waren. Het sterfteresultaat is licht positief door een winst op zowel het kortlevenrisico (minder lasten voor nabestaandenpensioenen dan hiervoor gereserveerd was) als op het langlevensrisico (meer vrijval voor ouderdomspensioen door sterfte dan verwacht). Per saldo was de bijdrage van het resultaat op kanssystemen op de dekkingsgraad 0,1% positief.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

[Actuariële analyse](#)

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Toeslagverlening

In 2024 hebben twee indexatierondes plaatsgevonden: een in september en een in december.

De ronde in september had betrekking op de harmonisatie (gelijktrekking) van de verschillende indexatiemaatstaven. Voortaan volgen alle deelnemers een voorwaardelijke indexatie op basis van de afgeleide prijsindex, gemaximeerd op 3%. In september is aan alle deelnemers indexatie verleend met terugwerkende kracht tot 1 januari 2024. Elke deelnemer ontving een indexatie van 12%, onder aftrek van de reeds aan hem/haar verleende indexaties over 2022 en 2023.

In december hebben we een volledige prijsindexatie van 2,58% toegekend aan alle deelnemers. Deze indexatie wordt toegepast vanaf 1 januari 2025, maar omdat het indexatiebesluit in december 2024 is genomen, hebben we de voorziening voor pensioenverplichtingen al per eind 2024 met dit percentage verhoogd.

Vooraf vanwege de indexatie in september is de impact op de dekkingsgraad groot. Deze daalde met 10,8% als gevolg van de indexaties.

Overige mutaties technische voorziening (TV)

In 2024 hebben we diverse actuariële grondslagen aangepast. Hiervoor volgen we bij het Fonds een vast schema voor periodieke beoordeling en aanpassing. Elke twee jaar worden de landelijke overlevingstafels herzien en elke vier jaar herbeoordelen we bij het Fonds de overige, eigen grondslagen. In 2024 vielen beide aanpassingen samen. Het totale effect werd gedomineerd door de fondsspecifieke aanpassingen van de overlevingskansen. Dit had een neerwaarts effect van 0,6% op de dekkingsgraad.

Andere oorzaken

Onder andere oorzaken valt de mutatie van de bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve daalde in 2024 door de onttrekking aan de reserve van de lasten voor de inkoop van 4,9% extra indexatie. Deze aanvullende indexatie hebben we verleend aan deelnemers die werkzaam zijn bij NN. De onttrekking is toegevoegd aan de middelen van het Fonds, waardoor de dekkingsgraad met 0,4% toenam.

Kruiseffecten

De hiervoor genoemde effecten zijn telkens geïsoleerd berekend ten opzichte van de startdekkingsgraad. De onderlinge doorwerking van de effecten noemen we kruiseffecten. De impact hiervan op de dekkingsgraad was gering: 0,2%-punt negatief.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

COMMUNICATIEBELEID

DEELNEMERSVRAGEN CENTRAAL EN MEER AANDACHT VOOR PENSIOENKEUZES

Pensioenfonds ING beschouwt begrijpelijke communicatie als een van zijn belangrijkste taken. Met (persoonlijk) relevante communicatie stimuleren we deelnemers om zelf aan de slag te gaan met hun pensioen en ondersteunen we hen bij het maken van keuzes. In onze communicatie-inspanningen staan de deelnemers centraal. Het pensioenvermogen is immers van hen. Juist daarom vinden we het belangrijk om de mening van deelnemers te betrekken bij de keuzes die we bij het Fonds maken.

Communiceren vanuit klantbeleving is dan ook een belangrijk principe van het communicatiebeleid. Hier geven wij onder meer op de volgende wijze invulling aan:

- Publicaties van artikelen waarin deelnemers met hun vragen centraal staan;
- Stimuleren om vragen te stellen aan het Fonds;
- Een toegankelijke ingang naar het Bestuur via e-mail;
- Monitoring en beantwoording van vragen en signalen via het Pensioenloket en e-mail;
- Persoonlijke communicatie via webinars en gesprekken met pensioencoaches voor deelnemers die bijna met pensioen gaan;
- Samenwerking met stakeholders zoals de verenigingen van oud-medewerkers en de sociale partners;
- Periodieke toetsing van communicatie via het deelnemerspanel Communicatie.

Hoogtepunten communicatie 2024

Het nieuwe pensioenstelsel

De mogelijke overgang van het Fonds naar het nieuwe pensioenstelsel is een onderwerp dat leeft onder onze deelnemers. Het Fonds betreft deelnemers al sinds 2022 bij dit onderwerp en de laatste ontwikkelingen ervan, onder andere via de speciale website nieuwpensioen.pensioenfondsing.nl, een thematische nieuwsbrief en via reguliere middelen zoals het magazine Antwoorden. Ook hierin staan vragen van deelnemers centraal. We zien in de webstatistieken dat online artikelen waarin deelnemers en hun vragen een rol spelen meer gelezen worden dan andere artikelen.

2024 IN DRIE PUNTEN

COMMUNICATIE
EN DIALOOG OVER HET NIEUWE
PENSIOENSTELSEL

MEER AANDACHT
VOOR PENSIOENKEUZES

ONLINE
INDEXATIETOOL

Meer aandacht voor pensioenkeuzes

Op basis van het keuzebegeleidingsbeleid dat het Bestuur in 2024 heeft vastgesteld, heeft het Fonds nog meer aandacht gegeven aan pensioenkeuzes en de begeleiding van deelnemers daarbij. Via de website keuzes.pensioenfondsing.nl lezen deelnemers alles over de keuzes bij pensionering, over mogelijke overwegingen en over ervaringen van pensioengerechtigde deelnemers. Zo begrijpen deelnemers wat ze kunnen doen om zich zo goed mogelijk voor te bereiden. Via de 'Keuzehulp' op de website krijgen deelnemers inzicht in de mogelijke keuzes en worden vervolgstappen aangeboden, zoals een online afspraak met een pensioencoach.

Aanpassing van de manier van verhogen van de pensioenen

Alle pensioenen worden voortaan met de afgeleide prijsindex, met een maximum van 3%, verhoogd. De loonindex verdwijnt. Hierdoor was een extra indexatie mogelijk voor alle deelnemers. Met berichtgeving op de website, via e-mail en door middel van persoonlijke brieven hield het Fonds de deelnemers op de hoogte. Met behulp van een online tool kregen ze inzicht in het percentage van hun verhoging. De tool werd veelvuldig geraadpleegd.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

TOEKOMSTPARAGRAAF

BLIK OP 2025

In dit jaarverslag staan we stil bij de gebeurtenissen en ontwikkelingen van 2024. Ten tijde van publicatie is het nieuwe jaar ondertussen alweer in volle gang. In 2025 bereiden we ons verder voor op het nieuwe pensioenstelsel, is de nieuwe regelgeving als gevolg van DORA van kracht en werken we door aan de uitbouw van ons duurzaam en verantwoord beleggingsbeleid. Ook gaan we in 2025 onder meer onze keuzebegeleiding en de tevredenheid van deelnemers over het Fonds evalueren.

Nieuw pensioenstelsel

Het Bestuur is in 2022 gestart met beeldvorming over de voor- en nadelen van het invaren van de pensioenaanspraken- en rechten die bij Pensioenfonds ING zijn opgebouwd. Het Bestuur heeft analyses uit laten voeren en op basis daarvan kaders en doelstellingen bepaald. Dit heeft uiteindelijk geleid tot de conclusies van het Bestuur dat het binnen de gestelde kaders en doelstellingen positief staat tegenover een invaarverzoek van sociale partners naar een solidaire premieregeling onder het nieuwe pensioenstelsel.

In 2025 wordt het proces rondom invaren voortgezet. Het Bestuur zal naar aanleiding van de eind 2024 van de werkgevers ontvangen transitieplannen toewerken naar een (voorgenomen) invaarbesluit. Na dit voorgenomen besluit heeft het VO een verzwaard adviesrecht. Na een definitief besluit kan het Fonds de documenten voor de inwaarmelding finaliseren en indienen bij DNB. De benodigde documenten die ter goedkeuring aangeboden dienen te worden betreffen in ieder geval: het integraal besluitvormingsdocument, het implementatieplan en het communicatieplan.

Verantwoord en duurzaam beleggen

Het verantwoord en duurzaam beleggen beleid van het Fonds is de afgelopen jaren verder aangescherpt en als laatste per februari 2025 geactualiseerd. Het Bestuur realiseert zich dat het verantwoord en duurzaam beleggen beleid en de uitvoering daarvan een beweeglijk en uitdagerend proces is. Dat komt ook doordat de behoeften van de deelnemers wijzigen en maatschappelijke normen en waarden veranderlijk zijn. Het Fonds houdt hierbij rekening met de uitkomsten van het risicopreferentieonderzoek dat begin 2023 is uitgevoerd.

Is een rendement van 1,8% niet te laag?

Radboud Stolwijk (59)
Voorheen ING

Vier jaar geleden heb ik ING verlaten. In totaal heb ik daar 22 jaar gewerkt. Op dit moment ben ik beleggingsadviseur bij Duisenburgh in Waalre, waar ik vermogende ondernemers en particulieren ondersteun bij het beheer van hun vermogen. In mijn vrije tijd ben ik voetbalscheidsrechter bij senioren. Dat is meestal heel leuk om te doen. Omdat er veel aan het veranderen is, volg ik de ontwikkelingen rondom mijn pensioen op de voet.

Mijn vraag

Ik las onlangs in de nieuwsbrief van Pensioenfonds ING dat het beleggingsrendement over 2024 uitkwam op 1,8 procent. Dat verbaasde me, omdat 2024 een heel goed beleggingsjaar is geweest. Is een rendement van 1,8 procent niet veel te laag? Zou er niet een rendement van 10 tot 15 procent behaald moeten zijn?

HET ANTWOORD VAN PENSIOENFONDS ING

Het is goed om te realiseren dat een pensioenfonds geen beleggingsfonds is dat alleen voor het hoogste rendement gaat. Het beleggingsbeleid van Pensioenfonds ING is gericht op de doelstelling van een door de jaren heen waardevast pensioen. Daarbij nemen we niet meer risico dan nodig en houden we rekening met de wensen van deelnemers, zoals die in het periodieke risicopreferentieonderzoek naar voren komen.

Wie alleen kijkt naar de jaarlijkse ontwikkeling van het beleggingsrendement kan makkelijk op het verkeerde been

worden gezet. Het is de verhouding tussen het beleggingsrendement en de verplichtingen die ertoe doet. Deze verhouding drukken we uit in de dekkingsgraad, de belangrijkste graadmeter voor de werkelijke ontwikkeling van het rendement. Eind 2024 was de DNB-beleidsdekkingsgraad van Pensioenfonds ING 144,8 procent.

In de beleggingsportefeuille wordt een onderscheid gemaakt tussen een matchingportefeuille en een rendements- of returnportefeuille. Met de matchingportefeuille probeert het Fonds het renterisico te beperken. Met de rendementsportefeuille wordt geprobeerd extra rendement te behalen om de verhogingen van de pensioenrechten en pensioenen te kunnen toekennen.

Het rendement op de matchingportefeuille over 2024 was -3,2 procent en op de rendementsportefeuille 12,9 procent. Dit laatste getal sluit aan bij het door u genoemde rendement van tussen de 10 en 15 procent. Omdat de matchingportefeuille alleen zwaarder weegt, komen we uit op een totaal beleggingsrendement van 1,8 procent over 2024.

Rens Bakker
Investment manager Pensioenfonds ING

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

In de komende periode zal nader onderzoek worden gedaan naar impactbeleggingen en zullen we verder invulling geven aan de net-zero ambitie van het Fonds. Het Fonds is als onder-tekenaar van het IMVB-convenant conform de SFDR verplicht om op de website uit te leggen hoe we dit doen. Daarnaast voldoet het Fonds aan de Europese regelgeving op het gebied van duurzaam beleggen.

In 2025 publiceren we een nieuwe verklaring en leggen we uit hoe het Fonds gedurende boek-jaar 2024 rekening heeft gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten van beleggings-beslissingen op duurzaamheidsfactoren.

Wet- en regelgeving

De DORA-verordening trad op 17 januari 2025 in werking. Digitale veiligheid staat hierin centraal. Ook wij moeten hieraan voldoen, wat inhoudt dat we moeten kunnen aantonen dat we de digitale veiligheid op orde hebben. In deze Europese wetgeving is vastgelegd welke maatregelen een organisatie moet nemen en ook dat deze moet kunnen bewijzen dat de maatregelen zijn genomen. Hetzelfde geldt voor de zogenoemde *Good Practice Informatiebeveiliging*, een set van *richtlijnen* en handvatten die DNB heeft opgesteld. Ook hier gaat het erom dat organisaties hun informatiebeveiligingsprocessen aantoonbaar goed inrichten. In 2024 hebben we significant geïnvesteerd om aan de vernieuwde wet- en regelgeving te voldoen. 2025 zal voor ons in het teken staan van het streven om volledig en blijvend aan alle eisen te voldoen.

Keuzebegeleiding

In 2024 heeft het Bestuur het keuzebegeleidingsbeleid van het Fonds vastgesteld waarna we nog meer aandacht hebben gegeven aan pensioenkeuzes en de begeleiding van deelnemers daarbij. In 2025 zal het Fonds zijn keuzebegeleiding evalueren, in het bijzonder met betrekking tot de start van de inzet van pensioencoaches gedurende de eerste helft van 2025.

Klanttevredenheidsonderzoek

Het Fonds evalueert regelmatig het communicatiebeleid, het effect van de communicatie-inspanningen en de tevredenheid over de dienstverlening. In 2025 zullen we hiervoor weer een klanttevredenheidsonderzoek uitvoeren onder onze deelnemers.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

ORGANISATIE, WERKWIJZE EN PERSONALIA

Het Fonds heeft sinds 1 januari 2017 een omgekeerd gemengd bestuursmodel (one-tier board) met een onafhankelijk voorzitter. Hierbij maakt het interne toezicht integraal deel uit van het Bestuur van het Fonds. De niet-uitvoerend bestuurders besturen en houden toezicht. In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de bestuurs- en toezichthoudende functies en van de functionarissen die daarbij betrokken zijn. Ook verklaren we de relatie tussen Pensioenfonds ING en de CDC Pensioenfonds.

In het Bestuur hebben zowel uitvoerend bestuurders als niet-uitvoerend bestuurders zitting, onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. De niet-uitvoerend bestuurders vervullen daarin vooral een toezichthoudende rol op de uitvoering van het beleid. De twee uitvoerend bestuurders dragen zorg voor de dagelijkse aansturing en de voorbereiding en uitvoering van het beleid. Het Bestuur als geheel draagt kort gezegd zorg voor de beleidsbepaling. De voorzitter ziet toe op het goed en onafhankelijk laten functioneren van het intern toezicht en het goed functioneren van het gehele Bestuur.

Het Bestuur legt over het gevoerde beleid verantwoording af aan het VO.

Figuur 32 - Organisatiestructuur

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

- Key projecten
- Pensioenbeleid en pensioenuitvoering
- Governance en compliance
- Toeslagenbeleid
- Beleggingsbeleid en strategie
- Risicobeleid
- De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer
- Actuariële analyse
- Communicatiebeleid
- Toekomstparagraaf
- Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Bestuur

De samenstelling van het Bestuur is niet gewijzigd in 2024. Het Bestuur, en daarmee ook de niet-uitvoerend bestuurders, werd ondersteund door externe adviseurs op het gebied van balans-, vermogens- en risicobeheer. De rol van deze adviseurs is om bij de bespreking van besluiten op deze gebieden het Bestuur van advies te voorzien. Daarnaast geven de adviseurs hun visie op algemene ontwikkelingen op economisch vlak en op het gebied van risicomanagement. Ook relevante ontwikkelingen bij andere partijen komen via de ervaring van deze adviseurs ter sprake.

De niet-uitvoerend bestuurders zijn actief betrokken bij het besturen van het Fonds; zij houden actief en frequent toezicht op de uitvoering van besluiten. Dit gebeurt mede tijdens de maandelijkse bestuursvergaderingen. Tijdens de bestuursvergaderingen zijn de niet-uitvoerend bestuurders en de uitvoerend bestuurders aanwezig.

Het niet-uitvoerend bestuur bestaat, naast de onafhankelijk voorzitter, uit vier leden:

- een lid namens de werknemers;
- twee leden namens de pensioengerechtigden;
- een lid namens de gezamenlijke werkgevers.

De vergadering van het Bestuur en de daarbij behorende documentatie vormen de basis voor de toezichthoudende rol. Twee niet-uitvoerend bestuurders vormen de Auditcommissie. Naast deze twee bestuurders is altijd een vaste externe adviseur aanwezig bij de vergaderingen. De Auditcommissie heeft als taak om de niet-uitvoerend bestuurders te adviseren op de gebieden zoals die zijn vastgelegd in het Reglement Auditcommissie.

De samenstelling van het Bestuur was in 2024 als volgt:

Figuur 33 - Samenstelling Bestuur

Bestuurders	Functie	Benoemd op voordracht van	Benoemingsperiode (termijn)	Leeftijd
Dhr. drs. J.W.M. van der Knaap	Voorzitter	Onafhankelijk	jan 2021 - jan 2025	64
Dhr. drs. P. Elenbaas	Niet-uitvoerend bestuurder	Werkgevers	apr 2022 - apr 2026	49
Dhr. drs. P.J.M. van Meel AAG	Uitvoerend bestuurder	Onafhankelijk	n.v.t.	54
Dhr. drs. A.N. Jager AAG	Niet-uitvoerend bestuurder	Gepensioneerden	dec 2022 - dec 2026	56
Dhr. prof. dr. L. Paape RA RO CIA	Niet-uitvoerend bestuurder	Gepensioneerden	jan 2023 - jan 2027	68
Mw. drs. A. Tromp	Niet-uitvoerend bestuurder	Werknemers	sep 2024 - sep 2028 (2)	54
Dhr. drs. W.H. van Iersel RBA	Uitvoerend bestuurder	Onafhankelijk	n.v.t.	62

De tweede zittingstermijn van de bestuursvoorzitter is per jaareinde 2024 voorbij. Het Bestuur heeft het voorzitterschap verlengd voor maximaal een jaar. De eerste termijn van bestuurslid A. Tromp is gedurende 2024 afgelopen. Het Bestuur heeft mevrouw A. Tromp herbenoemd voor een tweede zittingsperiode van vier jaar.

Dhr. drs. J.W.M. van der Knaap

Dhr. drs. P. Elenbaas

Dhr. drs. P.J.M. van Meel AAG

Dhr. drs. A.N. Jager AAG

Dhr. prof. dr. L. Paape RA RO CIA

Mw. drs. A. Tromp

Dhr. drs. W.H. van Iersel RBA

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL

VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Hoofdtaken van de niet-uitvoerend bestuurders

De wettelijke taken van de niet-uitvoerend bestuurders vinden hun basis in artikel 103 lid 4 en artikel 104 lid 2 van de Pensioenwet. Het intern toezicht is ten minste belast met het toezien op, respectievelijk de verantwoordelijkheid voor:

- een adequate risicobeheersing;
- een evenwichtige belangenafweging door het Bestuur;
- het afleggen van verantwoording aan het VO en het afleggen van verantwoording in het jaarverslag (in het bijzonder in het bestuursverslag).

Werkwijze van de niet-uitvoerend bestuurders

De niet-uitvoerend bestuurders hebben in 2024 regulier vergaderd, aangevuld met vergaderingen specifiek gericht op Wtp-gerelateerde onderwerpen. Ze hebben een eigen vergadering, waarbinnen onder meer de werkwijze en de verantwoordingsrapportage van de uitvoerend bestuurders is besproken. De niet-uitvoerend bestuurders hanteren een jaaragenda. De verschillende aandachtsgebieden zijn verdeeld over de niet-uitvoerend bestuurders.

De niet-uitvoerend bestuurders (inclusief de Auditcommissie) overleggen zelfstandig met de sleutelfunctiehouders en de compliance officer van het Fonds. Op deze wijze wordt de onafhankelijkheid van de uitvoerend bestuurders ten opzichte van de niet-uitvoerend bestuurders gefaciliteerd. De niet-uitvoerend bestuurders stellen halfjaarlijks een rapport op waarin opmerkingen en bevindingen worden opgenomen ten aanzien van de uitvoering van het beleid van het Fonds door de uitvoerend bestuurders. Deze rapporten worden besproken met het VO. De uitvoerend bestuurders volgen de opmerkingen en aanbevelingen op en stellen opvolgingsrapportages op ten behoeve van het niet-uitvoerend bestuur.

Naast de onderlinge vergaderingen van de niet-uitvoerend bestuurders zijn er vergaderingen waarin de niet-uitvoerend bestuurders spreken met het voltallige VO. In deze vergaderingen leggen de niet-uitvoerend bestuurders verantwoording af over het uitgeoefende toezicht op de uitvoering van het beleid zoals dat door het Bestuur is vastgesteld. Ook hebben de niet-uitvoerend bestuurders via de portefeuillehouder Pensioen en Communicatie zitting in de stuurgroep Forward. Deze stuurgroep – bestaande uit uitvoerend bestuur, niet-uitvoerend bestuur en medewerkers van het Bestuursbureau – houdt zich bezig met het voorbereiden van de besluitvorming rondom de (waarschijnlijke) invoering van de Wtp.

Zowel van de bestuursvergaderingen, de vergaderingen van de niet-uitvoerend bestuurders, de vergaderingen van de uitvoerend bestuurders (inclusief het managementteam van het Bestuursbureau van het Fonds) als die van de Auditcommissie worden notulen opgesteld. Deze worden onderling uitgewisseld voor maximale transparantie. De notulen worden daarnaast gedeeld met het VO en vormen onder meer input voor de dialoog tussen de bestuurders en de leden van het VO.

Verloop van het intern toezicht bij het Fonds

Het intern toezicht bij het Fonds verloopt als volgt:

- De organisatie en de processen zijn zodanig ingericht dat er de nodige ‘checks and balances’ zijn, dat er voldoende ‘countervailing power’ is tussen enerzijds de niet-uitvoerend bestuurders en anderzijds de uitvoerend bestuurders, en dat er waarborgen zijn voor integer handelen.
- De uitvoerend bestuurders leggen verantwoording af aan de niet-uitvoerend bestuurders en worden daarover kritisch bevraagd.
- De niet-uitvoerend bestuurders leggen verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het VO en in brede zin via het bestuursverslag.
- De niet-uitvoerend bestuurders vormen zich niet alleen een mening op basis van rapportages van de uitvoerend bestuurders, ze gebruiken ook rapportages van onafhankelijke deskundigen (derden) bij hun oordeelsvorming en voeren gesprekken met expert-deskundigen binnen het Bestuursbureau.
- De niet-uitvoerend bestuurders en de Auditcommissie laten zich waar nodig ondersteunen bij de uitoefening van hun toezichtstaken.
- De niet-uitvoerend bestuurders evalueren de invulling van hun toezichtrol en het functioneren van de uitvoerend bestuurders periodiek.

De niet-uitvoerend bestuurders beoordelen in het licht van hun toezichtstaken procedures en processen op ‘checks and balances’. Zij zien erop toe dat:

- mandateringen aan de uitvoerend bestuurders voldoende scherp geformuleerd zijn;
- mandateringen passen binnen het geformuleerde beleid;
- uitvoerend bestuurders adequaat verantwoording afleggen over de uitvoering van het geformuleerde beleid.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Het intern toezicht wordt zodanig uitgevoerd dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering door het Fonds. De toezichtstaak van de niet-uitvoerend bestuurders in een gemengd model maakt deel uit van de integrale bestuurstaak.

Verantwoordingsorgaan

Het Bestuur legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de wijze waarop dat is uitgevoerd. Het VO heeft daarnaast een aantal wettelijk verankerde adviesrechten. Het gaat hierbij onder meer om het beloningsbeleid, het communicatiebeleid, de inrichting van het intern toezicht, en liquidatie, fusie of splitsing van het Fonds.

Het VO heeft regulier overleg met het Bestuur. Daarnaast overleggen de niet-uitvoerend bestuurders en het VO over de wijze waarop de niet-uitvoerend bestuurders toezicht houden op de uitvoering van het beleid. Het VO bestaat uit tien leden, die worden benoemd door het Bestuur: zes zijn voorgedragen door pensioengerechtigden en gewezen deelnemers, twee zijn voorgedragen door werknemers op basis van verkiezingen en nog eens twee zijn voorgedragen door de werkgevers (ING Bank en NN Group). De zittingstermijn van het huidige VO loopt van 1 juli 2022 tot 1 juli 2026.

Gedurende 2024 is er één wijziging geweest in de samenstelling van het VO. Per 22 maart 2024 is de vacature van VO-lid ingevuld door de heer L.P. van Gelder, benoemd als VO-lid namens de werkgever NN Group.

De samenstelling van het VO was gedurende 2024 als volgt:

Figuur 34 - Samenstelling Verantwoordingsorgaan

Leden Verantwoordingsorgaan gedurende 2024	Functie	Benoemd op voordracht van	Leeftijd
Dhr. R.W.M. van Alphen	Secretaris	Pensioengerechtigden NN Group	65
Mw. mr E.A. Grondijs	Lid	Pensioengerechtigden ING Bank	67
Dhr. J. Brugmann	Lid	Werknemers ING Bank	63
Dhr. L.P. van Gelder	Lid vanaf 22-3-2024	Werkgever NN Group	43
Mw. mr A.M.T. van Oss MBA	Lid	Pensioengerechtigden ING Bank	66
Mw. drs. M. Moraca	Lid	Werknemers NN Group	44
Dhr. A. Kant QT	Lid	Pensioengerechtigden NN Group	70
Dhr. J.A. Schoel	Voorzitter	Pensioengerechtigden ING Bank	72
Mw. mr M.C.B. Visser	Lid	Pensioengerechtigden NN Group	62
Dhr. Drs. R.D. Brand	Lid	Werkgever ING Bank	53

Sleutelfunctiehouders

Onderdeel van de implementatie van de IORP-II-richtlijn is de invulling van de sleutelfuncties.

Deze was gedurende 2024 als volgt:

Figuur 35 - Sleutelfunctiehouders

Sleutelfunctie	Houderschap	Vervullerschap
Actuariel	Mw. H. Hofmans, Mercer	Mercer (reguliere certificering) AZL (uitvoerend)
Risicobeheer	Risicomanager Bestuursbureau	Afdeling Risk Management (Bestuursbureau)
Interne audit	Interne accountant Bestuursbureau	KPMG

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

Organisatie, werkwijze
en personalia

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Adviseurs

Het Bestuur heeft adviseurs benoemd op een aantal expertisegebieden. De heer Jacobs, mevrouw Steenmeijer en mevrouw Gram zijn aan het Fonds verbonden als adviseurs en worden geraadpleegd voor specifieke vraagstukken op het gebied van risicomanagement, balansbeheer en beleggingen. De adviseurs nemen eens per kwartaal deel aan de bestuursvergadering.

Als extern adviseur voor de Auditcommissie op het gebied van financieel risicomanagement is mevrouw Wallens aan het Fonds verbonden.

Auditcommissie

De Auditcommissie is onderdeel van het intern toezicht van het Fonds. In deze commissie hebben twee niet-uitvoerend bestuurders zitting, te weten de heer Paape (voorzitter) en de heer Elenbaas. Samen met de externe adviseur houden zij toezicht op het risicomanagement, de uitvoering van de beleggingsprocessen en de financiële informatievoorziening.

Compliance officer en privacy officer

Het Bestuur bespreekt op kwartaalbasis de bevindingen over de naleving van de gedragscode en de controle op de naleving van de wet- en regelgeving. Het bureau Nederlands Compliance Instituut is met ingang van 1 januari 2024 aangesteld als externe compliance officer en als privacy officer. Leden van het Bestuur, het VO en andere verbonden personen van het Fonds ondertekenen bij infunctietreding de gedragscode van het Fonds. Jaarlijks bevestigen zij het naleven van de gedragscode door het ondertekenen van een verklaring daartoe.

Bestuursbureau

Het Bestuursbureau ondersteunt het Bestuur bij de beleidsvoorbereiding, de uitvoering van het beleid en het toezicht op de uitbestede werkzaamheden. Bij de uitvoering gaat het onder meer om governance en organisatie, risicomanagement, balansbeheer, actuariële zaken, pensioenreglementen, control, communicatie en externe verantwoording. De directie van het Bestuursbureau wordt gevormd door de heren Van Meel en Van Iersel, tevens uitvoerend bestuurders van het Fonds.

Pensioenuitvoeringsorganisatie

Het Fonds heeft zijn pensioenadministratie uitbesteed aan pensioenuitvoeringsorganisatie AZL. Hieronder vallen werkzaamheden zoals het bijhouden van de pensioenrechten van de deelnemers en het uitkeren van pensioenen aan pensioengerechtigden. Ook de bij de pensioenuitvoering behorende communicatie valt hier onder. Daarnaast verzorgt AZL de financiële administratie van het Fonds ten behoeve van de jaarrekening (verplichtingen en beleggingen).

Vermogensbeheerders

Het Fonds heeft het vermogensbeheer uitbesteed aan professionele partijen die het vermogen beheren conform het door het Fonds vastgestelde beleid. Vooraf zijn afspraken vastgelegd en vervolgens monitort het Bestuursbureau de uitvoering door de externe vermogensbeheerders. Custody (de bewaarfunctie van de beleggingen van het Fonds) en de beleggingsadministratie zijn uitbesteed aan Northern Trust.

Actuaris

Mercer Nederland B.V. is belast met de actuariële certificering en brengt verslag uit aan het Bestuur over de controle van de berekeningen van de pensioenverplichtingen, de actuariële analyse van de resultaten en de beoordeling van de financiële positie van het Fonds. Waarmede actuaris is mevrouw drs. J.C.M. Hofmans, AAG.

Accountant

EY Accountants B.V. (tot juni 2024 opererend in een andere rechtsvorm onder de naam Ernst & Young Accountants LLP) is sinds 2015 controlerend accountant van het Fonds. Op basis van de controle van de jaarrekening verstrekt de accountant een controleverklaring en rapporteert de accountant periodiek aan het Bestuur over de bevindingen aan de hand van een accountantsverslag. De controlerend accountant is mevrouw A. Snaak RA, EY Accountants B.V.

Extern toezicht

De Nederlandsche Bank (DNB)

DNB houdt toezicht op de stabiliteit van de financiële markten. In dat kader controleert DNB of pensioenfondsen aan de wettelijke eisen voldoen.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

[Organisatie, werkwijze
en personalia](#)

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Autoriteit Financiële Markten (AFM)

De AFM houdt onder meer toezicht op het gedrag van pensioenfondsen en richt zich op het vertrouwen bij het brede publiek in de pensioensector. Dit toezicht betreft onder andere de kwaliteit van de informatie aan deelnemers.

Autoriteit Persoonsgegevens (AP)

De AP is de onafhankelijke toezichthouder in Nederland die de bescherming van persoonsgegevens bevordert en bewaakt.

Relatie tussen het Fonds en de CDC Pensioenfondsen

Een deel van de deelnemers van het Fonds heeft ook pensioenaanspraken bij ING CDC Pensioenfonds of NN CDC Pensioenfonds. Doordat de pensioenregelingen van de fondsen steeds meer van elkaar verschillen, is het vasthouden van een zogeheten één-loket-benadering voor deze groep deelnemers formeel en praktisch lastig en complex. Op administratief vlak en in de communicatie (onder andere over de Pensioenplanner) richting de deelnemers zijn er ook enkele fundamentele verschillen tussen de genoemde pensioenfondsen. Wel streven de fondsen en hun gezamenlijke pensioenuitvoeringsorganisatie er zo veel mogelijk naar dat bijvoorbeeld vragen over de verschillende regelingen door de klantenservice van de pensioenuitvoeringsorganisatie in hetzelfde contactmoment worden beantwoord.

Amsterdam, vastgesteld 23 mei 2025

Drs. J.W.M. van der Knaap
Voorzitter

Drs. P.J.M. van Meel AAG
Uitvoerend bestuurder

Prof. dr. L. Paape RA RO CIA
Niet-uitvoerend bestuurder

Drs. P. Elenbaas
Niet-uitvoerend bestuurder

Drs. A.N. Jager AAG
Niet-uitvoerend bestuurder

Drs. A. Tromp
Niet-uitvoerend bestuurder

Drs. W.H. van Iersel RBA
Uitvoerend bestuurder

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

Key projecten

Pensioenbeleid
en pensioenuitvoering

Governance en compliance

Toeslagenbeleid

Beleggingsbeleid en strategie

Risicobeleid

De kosten van pensioenbeheer
en vermogensbeheer

Actuariële analyse

Communicatiebeleid

Toekomstparagraaf

**Organisatie, werkwijze
en personalia**

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

De niet-uitvoerend bestuurders zijn tevreden over de gang van zaken binnen het Fonds. Bij het besluitvormingsproces is een evenwichtige belangenafweging toegepast.

- In het verslagjaar hebben de niet-uitvoerend bestuurders in het bijzonder aandacht gehad voor de volgende bestuurlijke onderwerpen:
- 1. De implementatie van de Wtp
 - 2. Toeslagverlening, de harmonisatie van de indexatiemaatstaven
 - 3. De toezichtvisie
 - 4. Toetsing functioneren van het Bestuur

Verrichte activiteiten door de niet-uitvoerend bestuurders

De niet-uitvoerend bestuurders hebben in 2024, mede op basis van wettelijke en statutaire taken, naast de meer reguliere beleidsterreinen een aantal onderzoeksthema’s behandeld. De hieruit voortvloeiende opmerkingen en bevindingen zijn verwerkt in de rapportages van de niet-uitvoerend bestuurders. De volgende thema’s zijn onderwerp geweest van toezicht:

- datakwaliteit;
- evenwichtigheidskader;
- risicopreferentieonderzoek;
- totstandkoming balansbeheerplan;
- performance monitoring;
- effectiviteit van inrichting treasury.

De niet-uitvoerend bestuurders zien er verder op toe dat het Fonds de Code Pensioenfonds correct toepast. Afwijkingen van de Code Pensioenfonds worden getoetst op aanvaardbaarheid op de korte termijn en op de mate waarin het mogelijk is om op langere termijn wel te kunnen voldoen aan de norm. In 2024 hebben de niet-uitvoerend bestuurders vastgesteld dat de Code correct is toegepast. De diversiteit in de samenstelling van het Bestuur blijft een punt van aandacht.

De niet-uitvoerend bestuurders hebben, net als in eerdere jaren geconstateerd dat het Fonds binnen het Verantwoordingsorgaan (VO) voldoet aan alle diversiteitsvereisten uit de Code Pensioenfonds. Dat is helaas nog niet het geval binnen het Bestuur. De niet-uitvoerend bestuurders zijn van mening dat een goed besluitvormingsproces gebaat is bij een meer diverse samenstelling van het Bestuur, maar heeft ook – gezien de deskundigheid van de bestuursleden – de overtuiging dat de kwaliteit van het besluitvormingsproces en de evenwichtigheid daarbinnen ruimschoots voldoende zijn gewaarborgd. Bovendien geldt binnen ons Fonds dat de diverse samenstelling

(voor zover het de verhouding vrouw/man betreft) van het Bestuur mede afhankelijk is van de voordrachten die door de werkgevers en het VO worden gedaan en van het aanbod van mogelijk geschikte kandidaten. We zien het als een taak voor het hele Bestuur en het VO om meer diversiteit na te streven. Ook in de komende periode zullen we nadrukkelijk aandacht hebben voor dit onderdeel van de Code Pensioenfonds.

Implementatie Wtp

De sociale partners hebben eind 2024 het transitieplan overhandigd aan het Fonds.

- De niet-uitvoerend bestuurders hebben een beoordelingskader en de planning vastgesteld voor het toezicht op de Wtp-implementatie. De volgende relevante onderwerpen zijn daarin opgenomen:
- evenwichtigheidsbeoordeling;
 - inrichting van de solidaire premieregeling;
 - uitkeringsbeleid;
 - beleggingsbeleid;
 - inrichting reserves en voorzieningen;
 - plausibiliteit van de berekeningen;
 - technische uitvoerbaarheid;
 - communicatieplan;
 - datakwaliteit.

Het beoordelingskader is gestoeld op het normenkader dat is vastgesteld in de toezichtvisie. Dit normenkader gaat in op de evenwichtigheid en integriteit van besluitvorming en de uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid van de voorgenomen besluiten. De basis voor de besluitvorming wordt gevormd door een toets op de duurzame uitvoering van de pensioenregeling en de controleerbaarheid van uitkomsten, waaronder onder meer wordt verstaan de aanwezigheid van een audittrail en de toetsing aan de (niet-)financiële risico’s.

Onze rol als niet-uitvoerend bestuurders bij de implementatie van de Wtp is daarom primair gericht op het toetsen van het proces en toezien op het tot stand komen van een goede dialoog tussen de diverse fondsgremia waaronder tevens de adviezen van externe adviseurs en opinies van de sleutelfunctiehouders worden gerekend. Als niet-uitvoerend bestuurders moeten wij op basis van de verstrekte informatie uiteindelijk komen tot een instemmingsbesluit met betrekking tot het besluit tot invaren (interne collectieve waardeoverdracht) zoals voorgenomen door het Bestuur en besproken en afgestemd met het VO. De rol van de niet-uitvoerend bestuurders is daarmee meer procesmatig en minder gericht op de inhoud.

- INHOUDSOPGAVE
- KERNCIJFERS
- VOORWOORD
- PROFIEL VAN HET FONDS
- BESTUURSVERSLAG
 - VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS**
 - ORDEEL
 - VERANTWOORDINGSORGAAN
- JAARREKENING
- OVERIGE GEGEVENS
- BIJLAGEN

In de loop van 2025 zullen de niet-uitvoerend bestuurders verantwoording afleggen aan het Verantwoordingsorgaan en verslag doen in het jaarverslag 2025 over het toezicht op de Wtp-implementatieplannen.

Toeslagverlening

In 2024 hebben de sociale partners van het Fonds een akkoord bereikt over harmonisatie van de toeslagmaatstaven. De implementatie van de harmonisatie is evenwichtig geweest. Over de periode 2022-2024 hebben alle deelnemers een gelijke indexatie ontvangen.

Toezichtvisie

Gedurende het verslagjaar hebben de niet-uitvoerend bestuurders een toezichtvisie vastgesteld. “Als intern toezicht willen de niet-uitvoerend bestuurders de uitvoerend bestuurders en het Bestuursbureau optimaal ondersteunen in de uitwerking van de missie, visie en strategie van Pensioenfonds ING door het uitvoerend bestuur uit te dagen, kritisch te bevragen, met raad terzijde te staan alsook periodiek te reflecteren op onze rol als medebeleidsbepaler in het Bestuur.”

De niet-uitvoerend bestuurders onderkennen drie rollen, te weten de toezichthoudende rol, de werkgeversrol en de raadgevende rol.

Toetsing functioneren van het Bestuur

Evenwichtigheid van besluitvorming

Het Bestuur van het Fonds dient ervoor te zorgen dat belanghebbenden zich op een evenwichtige wijze vertegenwoordigd weten door het Fonds. Dit geldt eens te meer in het kader van de komende transitie. In het kader van de Wtp-transitie is een evenwichtigheidskader vastgesteld dat zal gelden tijdens deze transitie. Het toezichtkader is in opzet een levend document. Voor de komende periode zoeken de niet-uitvoerend bestuurders voor de invulling van deze norm dan ook aansluiting bij dit kader.

Integriteit van besluitvorming

Bij de beoordeling of er sprake is van integriteit van besluitvorming is het hanteren van het BOB-model (beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming) een belangrijk instrument. Immers, dit model voorziet in het nemen van besluiten in drie fases: de eerste fase is die van de beeldvorming, hierop volgt de fase van oordeelsvorming en ten slotte volgt de derde fase; het nemen van het daadwerkelijke besluit.

In het algemeen geldt dat het Bestuur van het Fonds voldoende tijd en expertise beschikbaar moet hebben voor de transitie. Dat geldt ook voor de diverse fondsorganen en de sleutelfunctiehouders, zij moeten tijdig en actief betrokken zijn bij de voor hen relevante besluitvorming. De uitkomst van de interactie tussen het Bestuur en de overige gremia is vastgelegd en voor zover nodig opgevolgd. Sleutelfunctiehouders hebben voldoende ruimte gehad om hun rol gedurende de transitievoorbereiding in te vullen. Dit geldt eens te meer in het kader van de komende transitie.

Uitvoerbaarheid van besluiten

Een belangrijke overweging bij de uitvoerbaarheid van besluiten is de vraag of de uitvoeringspartners (AZL en vermogensbeheerders) daartoe in staat zijn. Daarnaast heeft het Bestuur uitgesproken te willen aansluiten bij de praktijk in de markt en zo min mogelijk ‘maatwerk’ in de uitvoering te willen hebben zodat er weinig sprake is van een uitzonderingspositie van het Fonds in de administraties van de uitbestedingspartners.

Uitlegbaarheid van besluiten

Het Bestuur zorgt voor een adequaat communicatiebeleid, waarbij de persoonlijke pensioeninformatie goed toegankelijk en begrijpelijk is en het pensioenbewustzijn van belanghebbenden wordt bevorderd. Daarbij draagt het bestuur zorg voor adequate keuzebegeleiding.

Het Bestuur stelt zich – al dan niet door periodieke metingen – op de hoogte van de effectiviteit van het communicatiebeleid. In de kern komt het erop neer dat het Bestuur zijn besluiten met een zo eenvoudig mogelijke uitleg naar deelnemers en andere stakeholders kan motiveren.

Controleerbaarheid van besluiten

Deze norm is erop gericht dat de resultaten van genomen besluiten:

- achteraf controleerbaar zijn;
- onderdeel zijn van een audittrail;
- een plek hebben gekregen in de interne in control statement (ICS).

De audittrail komt tot uiting in de toepassing van een ‘plan-do-check-act’ cyclus. Daarnaast toetsen de niet-uitvoerend bestuurders of het Bestuur zich vergewist heeft van de (niet-)financiële risico’s en het zicht op de gehele keten van uitbesteding. De niet-uitvoerend bestuurders toetsen ook of het Bestuur voldoende ‘assurance’ heeft verkregen van de uitbestedingspartners in de keten. Het Bestuur heeft een risicohouding geformuleerd met betrekking tot voorgenomen besluitvorming. De niet-uitvoerend bestuurders nemen ook dit aspect mee in hun toezicht.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

**VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS**

**OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN**

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Evenwichtige belangenafweging

De niet-uitvoerend bestuurders zien erop toe dat er een evenwichtige belangenafweging plaatsvindt. Daarbij wordt rekening gehouden met de pensioenregeling en met de doelstellingen en het ambitieniveau van de toeslagverlening bij de opdrachtaanvaarding. Bij de relevante te nemen besluiten in 2024 zijn de belangen van alle deelnemers in kaart gebracht en is gewogen of de besluitvorming recht doet aan de belangen van deze deelnemersgroepen. Daarnaast is de besluitvorming in lijn geweest met de risicohouding van het Fonds. Bovendien ziet evenwichtige belangenafweging toe op goede, adequate communicatie met deelnemers over hun pensioen.

Informatievoorziening aan niet-uitvoerend bestuurders

- De niet-uitvoerend bestuurders maken voor hun werkzaamheden primair gebruik van stukken die door het Bestuursbureau van het Fonds zijn opgesteld. Deze stukken dienen:
- tijdig beschikbaar te zijn;
 - te zijn voorzien van een samenvatting;
 - te zijn voorzien van een duidelijke toelichting inzake aannames en veronderstellingen en de daaruit voortvloeiende conclusies en/of voorstellen;
 - indien relevant voorzien te zijn van de opinie van de risicomanager en/of het advies van de Auditcommissie;
 - indien relevant voorzien te zijn van de mening van externe adviseurs;
 - indien relevant een analyse te bevatten van het onderwerp evenwichtige belangenafweging en het dienen van het belang van de deelnemers;
 - indien relevant te zijn voorzien van een afweging waarin de kernwaarden van het Fonds worden meegewogen.

Samenvattend hebben de niet-uitvoerend bestuurders geconcludeerd dat de kwaliteit van de stukken toereikend is om de bestuurlijke verantwoordelijkheid te kunnen dragen. Een kritische noot betreft de documenten over het onderwerp het Wtp-beleggingsbeleid. Er werd niet altijd voldaan aan de tijdigheidsvereisten en het proces naar onze beleggingsadviseurs is laat opgestart.

De niet-uitvoerend bestuurders hebben op individuele basis frequent contact met de uitvoerend bestuurders en met de medewerkers van het Bestuursbureau. Hierbij wordt de niet-uitvoerend bestuurder geacht zijn toezichthoudende taak voorop te stellen. Daarnaast hebben de niet-uitvoerend bestuurders met de belangrijkste uitbestedingspartner van het Fonds ten minste één keer per jaar contact. Verder vindt regulier contact plaats met de actuaris, de accountant en externe adviseurs.

In Control

In het afgelopen jaar is ook weer de nodige aandacht besteed aan de vraag hoe vast te stellen dat het Fonds ‘in control’ is. Daartoe hebben de niet-uitvoerend bestuurders vastgesteld dat het risicoraamwerk en de interne beheersingsmaatregelen zodanig hebben gefunctioneerd dat het Fonds binnen de vooraf gedefinieerde risicotoleranties is gebleven. Daarbij is gekeken naar de gehele uitbestedingsketen en zijn ook de ISAE3402 en ISAE3000 verklaringen beoordeeld. Tevens is in 2024 een eigen risicobeoordeling uitgevoerd. Vastgesteld is dat de sleutelfunctionarissen onafhankelijk waar nodig hun opinie hebben gegeven. Ook heeft de compliance officer geen afwijkingen vastgesteld inzake de naleving van wet- en regelgeving. Tot slot hebben de uitvoerend bestuurders een In Control Statement over 2024 afgegeven. Daarmee concluderen de niet-uitvoerend bestuurders dat het Fonds over 2024 in control was.

Opinie niet-uitvoerend bestuurders over uitvoerend bestuurders

De niet-uitvoerend bestuurders zijn tevreden over de gang van zaken binnen het Fonds. De niet-uitvoerend bestuurders ervaren de samenwerking met de uitvoerend bestuurders als transparant en professioneel. Voor de uitvoerend bestuurders is 2024 wederom een uitdagend jaar geweest. Onder andere de Wtp en met name de harmonisatie van de toeslagmaatstaven vormden interessante bestuurlijke onderwerpen die van de organisatie en de uitvoerende bestuurders het nodige hebben gevergd.

- Bij het vormen van een opinie over de uitvoerend bestuurders hebben de volgende factoren voor de niet-uitvoerend bestuurders een rol gespeeld:
- gesprekken met de uitvoerend bestuurders;
 - het verloop van de bestuursvergaderingen en de wijze waarop besluitvorming plaats heeft gevonden;
 - ontvangen documenten en rapportages;
 - gesprekken met medewerkers van het Bestuursbureau;
 - overleg met de sleutelfunctiehouders en compliance officer;
 - gesprekken met en ontvangen rapportages van de externe adviseurs, de actuaris en de accountant;
 - gesprekken met de belangrijkste uitbestedingspartij en de ontvangen verantwoordingsrapportages;
 - gesprekken met de leden van het VO, de vertegenwoordigers van de werkgevers, de vertegenwoordigers van de vakbonden en de vertegenwoordigers van de belangenorganisaties.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL

VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Evaluatie

De niet-uitvoerend bestuurders hechten veel belang aan het continu evalueren van de uitvoering van bestuurlijke verantwoordelijkheden. Deze evaluatie, waarbij de niet-uitvoerend bestuurders betrokken zijn, heeft in 2024 op drie niveaus plaatsgevonden:

- Niveau 1
Het eerste niveau betreft het na de bestuursvergadering evalueren van de effectiviteit en efficiëntie van de vergadering. Thema’s die elk jaar aan de orde komen zijn de rol van de voorzitter, de taakvastheid van de niet-uitvoerend bestuurders, de kwaliteit van de documenten, het elkaar aanspreken op inefficiënt gedrag en de wijze waarop het VO invulling geeft aan het laten afleggen van verantwoording door de niet-uitvoerend bestuurders over het door hen uitgeoefende toezicht op de uitvoering van het beleid.
- Niveau 2
Het tweede niveau betreft de jaarlijkse individuele zelfevaluatie. In een gesprek tussen de onafhankelijk voorzitter en een bestuurder komen de volgende onderwerpen aan de orde: bijdrage aan de vergadering, feedback, geschiktheid, opleidingsplan en verwachtingen.
- Niveau 3
Het derde niveau betreft de collectieve zelfevaluatie. Deze heeft over 2024 plaatsgevonden. De uitkomsten van de individuele zelfevaluatie, voor zover deze te anonimiseren zijn, worden daarbij besproken.

De collectieve zelfevaluatie wordt gedeeld met het VO. Periodiek worden de aanbevelingen, voortvloeiend uit de collectieve zelfevaluatie besproken binnen het Bestuur en wordt de voortgang, voor zover relevant, gemonitord.

Drs. J.W.M. van der Knaap
Voorzitter, Niet-uitvoerend bestuurder

Prof. dr. L. Paape RA RO CIA
Niet-uitvoerend bestuurder

Drs. P. Elenbaas
Niet-uitvoerend bestuurder

Drs. A.N. Jager AAG
Niet-uitvoerend bestuurder

Drs. A. Tromp
Niet-uitvoerend bestuurder

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

REACTIE UITVOEREND BESTUURDERS

De uitvoerend bestuurders beamen dat 2024 een uitdagend jaar is geweest met interessante bestuurlijke en uitvoeringstechnische onderwerpen. Ook het bestuursbureau heeft veel inspanningen verricht om alle werkzaamheden in goede banen te leiden. Wij zijn ons ervan bewust dat de werkdruk in 2025 onverminderd hoog zal zijn en we hebben hiervoor aandacht. Net als in 2024 zullen ook in 2025 de werkzaamheden voor de Wtp een belangrijke plaats hebben, waarbij wij de deelnemer centraal stellen.

Drs. P.J.M. van Meel AAG
Uitvoerend bestuurder

Drs. W.H. van Iersel RBA
Uitvoerend bestuurder

- INHOUDSOPGAVE
- KERNCIJFERS
- VOORWOORD
- PROFIEL VAN HET FONDS
- BESTUURSVERSLAG
- VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS**
- OORDEEL
- VERANTWOORDINGSORGAAN
- JAARREKENING
- OVERIGE GEGEVENS
- BIJLAGEN

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

Het Bestuur van Pensioenfonds ING legt achteraf verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan (verder VO) over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het VO heeft het gevoerde beleid van het Bestuur beoordeeld op basis van diverse normen en criteria, waaronder financiële prestaties, risicobeheer, naleving van wet- en regelgeving en communicatie richting de deelnemers.

Vanuit het VO hebben we in 2024 periodiek overleg gevoerd met de uitvoerend en niet-uitvoerend bestuurders aan de hand van de (concept) kwartaalrapportages, aangevuld met incidentele thema's. We hebben deze overleggen zonder uitzondering als prettig en constructief ervaren, waarbij we met name de openheid van de zijde van de bestuurders zeer waarderen. Voor wat betreft de inrichting van het intern toezicht vanuit de niet-uitvoerend bestuurders constateren we dat er een rolvaste, professionele en effectieve samenwerking bestaat tussen de uitvoerend en niet-uitvoerend bestuurders.

Activiteiten van het VO en basis voor onze oordeelsvorming

Het VO heeft in 2024 de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Tien interne vergaderingen.
- Vier gezamenlijke vergaderingen met het Bestuur waarin het VO is geïnformeerd over de gang van zaken.
- Een overleg met de Auditcommissie.
- Een overleg over het concept oordeel van het VO over 2023 met de niet-uitvoerend bestuurders.
- Diverse kennissessies met in- en externe deskundigen over het voorgenomen invaarbesluit in het kader van de Wet toekomst pensioenen (Wtp).

Om redenen van efficiëntie en deskundigheid werken we vanuit het VO met vaste (deel)commissies per beleidsterrein. Deze commissies staan gedurende het jaar in contact met de bestuurders en met medewerkers die het betreffende beleidsterrein in hun portefeuille hebben. In de commissies zijn de oordelen over de diverse beleidsterreinen voorbereid, waarna we ze in het VO plenair hebben vastgesteld.

Uitgebrachte adviezen in 2024

Het VO heeft twee adviezen gegeven met betrekking tot voorgenomen bestuursbesluiten:

- positief advies inzake de Principeovereenkomst;
- positief advies inzake de Uitvoeringsovereenkomst.

Deze adviezen behelsden de harmonisatie van de toeslagmaatstaf voor alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

We hebben de gevraagde adviezen inmiddels naar tevredenheid besproken.

Oordeel over het beleid

Het Verantwoordingsorgaan heeft kennisgenomen van het bestuursverslag over 2024. Het algehele oordeel is over het algemeen positief.

We hebben het Bestuur vanuit het VO positieve feedback gegeven op het behalen van financiële doelen, effectief risicobeheer en naleving van voorschriften. Ook oordelen we positief over het harmoniseren van de indexatiemaatstaven.

Er zijn echter ook punten van zorg geuit. Wat betreft de uitslag van het risicopreferentie-onderzoek stelt het VO vast dat de risicobereidheid en het risicodraagvlak bij de deelnemers gemiddeld relatief hoog zijn. Er zijn in alle leeftijdscohorten echter ook qua omvang niet te negeren groepen deelnemers voor wie dit niet geldt. Zij geven aan juist geen of minder financiële speelruimte te hebben. We begrijpen dat het binnen de gekozen solidaire premieregeling niet mogelijk is om deze heterogene 'risk appetite' te vertalen in een gedifferentieerde risicoblootstelling binnen de leeftijdsgroepen. Wel verwachten we dat het Bestuur dit aspect zichtbaar in de besluitvorming meeneemt.

Verder hebben we met het Bestuur gesproken over de impact van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB), in het bijzonder over de impact van actief aandeelhouderschap. Hierbij is vanuit het Bestuur aangegeven dat niet kan worden aangegeven wat hiervan het concrete resultaat is.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

**OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN**

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Wat betreft het stakeholdermanagement richting sociale partners en de communicatie naar deelnemers hebben we vanuit het VO aanbevelingen gedaan voor toekomstige verbeteringen, gericht op:

- het versterken van de governance;
- het vergroten van de frequentie en versterken van de inhoud van de communicatie naar de deelnemers toe.

Met het oog op de komende transitie houden de voortgang van de relatie met AZL en de overgang naar het nieuwe IT-platform onze verhoogde aandacht.

Bevindingen per beleidsterrein

Balansbeheer
Na het vaststellen van de risicohouding is het Bestuur onder tijdsdruk aan de slag gegaan met het opstellen van het beleggingsbeleid na de transitie, op basis van de geplande solidaire premie-regeling. Hierin is het VO intensief meegenomen.

Met betrekking tot de reguliere bedrijfsvoering stellen we vast dat het Fonds er financieel nog steeds zeer goed voor staat waar het gaat om de belangrijkste doelstelling: vooruitzicht op een door de jaren heen waardevast pensioen voor de deelnemers met een zeer geringe kans op nominale korting. Het Bestuur voert een prudent beleid gericht op het behalen van de genoemde doelstellingen. Dit beleid ziet toe op het afdekken van de risico’s en dat wordt consequent ten uitvoer gebracht. Risico-indicatoren en onderliggende ‘drivers’ zijn zorgvuldig in kaart gebracht en van signaalwaarden voorzien, zodat tijdige bijsturing mogelijk is.

Aandachtspunten uit 2023 betroffen zowel de professionalisering en uniformering van de monitoring van de vermogensbeheerders van de diverse beleggingscategorieën als de wens voor een betere analyse van de effectiviteit van de rente- en inflatieafdekking. Beide zaken zijn in 2024 gerealiseerd.

Ook is in 2024 het aantal beleggingsmandaten door het Fonds verder teruggebracht, waarbij het ‘investment belief passief tenzij’ als leidraad is aangehouden. Tot slot zijn voor het liquiditeitsmanagement van de geclearde derivatenportefeuille de ex-ante risicobereidheid en de bronnen van liquiditeit vastgesteld.

Communicatiebeleid

We kijken vanuit het VO in het algemeen positief naar de communicatieaanpak van het Fonds. De stijl is vaak persoonlijk, fris vormgegeven en er wordt veel informatie verstrekt. Ook zijn we positief over de inzet van kanalen zoals webinars en nieuwsbrieven. Bijzondere onderwerpen zoals het keuzebegeleidingstraject en de mogelijke pensioentransitie worden goed onder de aandacht gebracht.

Het VO is uitgebreid meegenomen in het keuzebegeleidingsbeleid, waarbij onder meer gebruik wordt gemaakt van pensioencoaches en het vernieuwde mediabeleid. Ten aanzien van het mediabeleid hebben we aandacht gevraagd voor de specifieke rol en verantwoordelijkheid die het VO heeft.

Inmiddels is een aantal hoofdstukken van het Communicatieplan Wtp met ons gedeeld. De aanpak is nog vrij algemeen.

We oordelen positief over de tool waarmee deelnemers effecten van de wijziging in de indexatie-maatstaf en de extra indexatie kunnen berekenen. Tegelijkertijd zijn we vanuit het VO kritisch over het achterwege blijven van een specificatie bij de uitbetaling van het verhoogde pensioen, waarbij de toeslag met een terugwerkende kracht van vele maanden ineens werd uitgekeerd. Dit heeft bij een aantal pensioengerechtigden tot verwarring geleid. We adviseren in een dergelijke situatie pensioengerechtigden individueel van een specificatie te voorzien.

Ten aanzien van de communicatie over MVB constateert het VO dat deze genuanceerder wordt.

Governance, Audit & Risk

De samenwerking met het Bestuur verloopt goed. We waarderen vooral de openheid in de informatievoorziening en de bereidheid van het Bestuur om regelmatig toelichting te geven op de stappen die het Bestuur doorloopt in het kader van de besluitvorming rond de Wtp.

De jaarlijkse review met het Bestuur over governance en samenwerking die we hebben voorgesteld, is verschoven naar 2025.

We zijn verheugd dat het Bestuur en de sociale partners zijn overeengekomen dat met terugwerkende kracht naar 31 december 2022 de afgeleide consumentenprijsindex (CPI) als toeslagmaatstaf zal gelden voor alle deelnemers in Pensioenfonds ING. Hierdoor wordt een einde gemaakt aan de nadelen die de verschillen in toeslagmaatstaven voor uiteenlopende groepen deelnemers met zich meebrachten.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

**OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN**

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

In 2024 hebben we vanuit het VO bijzondere aandacht besteed aan de wijze waarop het Bestuur ‘countervailing power’ binnen de organisatie en met name binnen het eigen bestuur heeft vormgegeven. Kritische tegenspraak en evenwichtige besluitvorming zijn daarmee gewaarborgd.

We hebben uitvoerig gesproken met de Auditcommissie over de mate waarin het Bestuur ‘in control’ is met betrekking tot outsourcing, binnen de beperkingen die bepaalde Amerikaanse partijen opleggen. Uit dit overleg is gebleken dat binnen het Bestuur vertrouwen bestaat in de beheersing van dit proces. Andere gespreksonderwerpen waren de datakwaliteit en de implementatie van de verplichte DORA-controls.

Het VO is achteraf geïnformeerd over de aanpassingen aan het servicelevelagreement met AZL.

Vorbereiding Wtp

Het iteratieve proces dat het Bestuur doormaakt heeft ook gevolgen voor het VO; hierdoor is onze tijdbelasting aanzienlijk toegenomen. Dat komt overigens ook door de grote complexiteit van de transitie naar het nieuwe stelsel.

In de communicatie op de website is extra aandacht besteed aan de rol van het VO en de invulling van het verzwaarde adviesrecht dat de wetgever specifiek aan VO’s heeft toebedeeld wegens het schrappen van het individueel bezwaarrecht. Dit versterkte adviesrecht betreft:

- het voorgenomen besluit tot invaren;
- de beleidsmatige keuzes in dat kader;
- de inzet van het fondsvermogen.

We waarderen vanuit het VO vooral de openheid in de informatievoorziening en de bereidheid van het Bestuur om regelmatig toelichting te geven op de stappen die het Bestuur doorloopt in het kader van de besluitvorming rond de Wtp.

We hebben binnen het VO veel tijd besteed aan de voorbereidingen voor het advies over het voorgenomen invaarbesluit, dat naar verwachting in 2025 wordt genomen. Onze voorbereiding bestond uit:

- acht kennissessies voor het VO over specifieke onderdelen (met name over de spreidingstermijn en de solidariteitsreserve);
- regelmatige updatesessies met het Bestuur, de projectleiding en interne experts (als vast agendapunt van de reguliere VO-vergaderingen);
- bijeenkomsten met externe adviseurs.

Uitvoeringskosten

Het VO heeft de wettelijke taak de uitvoeringskosten expliciet bij het oordeel te betrekken. Deze kosten vallen uiteen in administratieve kosten die betrekking hebben op het uitvoeren van de pensioenregeling en kosten voor vermogensbeheer.

We constateren in dit verband dat de kosten per deelnemer in 2024 zijn gestegen. Deze toename laat zich verklaren door projectkosten in verband met de pensioentransitie en toezichtkosten. De vermogensbeheerkosten over 2024 zijn ook licht gestegen. Het Bestuur heeft de ambitie uitgesproken om in 2025 tot een lager niveau van beheerkosten te komen en heeft in 2024 de eerste maatregelen genomen waarmee deze doelstelling naar het oordeel van het VO kan worden bereikt.

Op basis van de huidige gegevens en aanvullende informatie van het Bestuur oordelen we positief over de uitvoeringskosten.

Een blik vooruit

De rol van het VO vergde in 2024 veel extra tijd. Naar verwachting loopt dit door in 2025, omdat na het advies over invaren (in de loop van het jaar verwacht), de communicatie naar deelnemers (in samenwerking met het VO) en de voorbereiding voor de implementatie en de monitoring van dat proces de nodige aandacht zullen vragen. Voor 2025 hebben we het voornemen om nog meer te communiceren over onze rol, ons verzwaarde adviesrecht en onze standpuntbepaling in het adviestraject.

We verwachten nauw betrokken te blijven bij het communicatieplan Wtp, vooral waar het gaat om de tijdigheid en duidelijkheid van de uitleg (in tekst en visuals) van complexe elementen en het verwachtingsmanagement naar de deelnemers.

Het opstellen van het beleggingsbeleid na de transitie, op basis van de geplande solidaire premie-regeling, is naar verwachting in het voorjaar van 2025 afgerond. Het proces heeft, zeker gegeven de tijdsdruk, tot goede resultaten geleid. Toch zien we vanuit het VO mogelijkheden om tot verdere optimalisering te komen waar het gaat om enkele beleidskeuzes en parameters. Hier zullen we in 2025 aandacht voor vragen. Ook zullen we het gesprek aangaan over het beleggingsbeleid gedurende de periode voor invaren en de risico’s en consequenties van daarbij te maken keuzes.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

We bereiden ons gedegen voor op de uitoefening van het verzwaarde adviesrecht dat het VO heeft. Daarbij ondervinden we een grote betrokkenheid, ondersteuning en budgettaire ruimte van het Bestuur om deze taak te vervullen.

Als het VO, of een van onze geledingen (pensioengerechtigden en gewezen deelnemers, werknemers of werkgevers ING Bank en NN Group) negatief adviseert, zijn sociale partners verplicht het voorliggende invaarverzoek te heroverwegen op basis van de gronden die het VO aangeeft in het advies.

In 2025 dient het Fonds klaar te zijn voor de Wet herziening bedrag ineens, met als vermoedelijke ingangsdatum 1 juli 2027. De mogelijkheid om deze uitkering ineens te ontvangen zal belasting-technisch consequenties hebben voor de betrokken deelnemers. Het Fonds moet klaar zijn om deelnemers hierop te wijzen. Bijvoorbeeld door middel van een communicatietraject, online hulpmiddelen en te overwegen persoonlijke ondersteuning. We zullen hier vanuit het VO extra aandacht aan besteden.

Daarnaast vraagt de implementatie van de DORA-controls, die veel tijd van het Bestuursbureau zal vergen, om onze verhoogde aandacht.

Het VO heeft de wettelijke taak om de uitvoeringskosten expliciet in het oordeel te betrekken. Om ons nog beter in staat te stellen een oordeel te vormen over de absolute omvang van de vermogensbeheerkosten bespreken we in 2025 met het Bestuur het benchmarken van de kosten per beleggingscategorie ten opzichte van de markt.

In 2025 neemt het Fonds afscheid van de voorzitter van het Bestuur, Hans van der Knaap. Na meer dan acht jaren van toegewijde inzet en aansturing wil het VO hem bedanken voor zijn waardevolle bijdrage en voor de prettige samenwerking. Het Fonds heeft onder zijn leiding belangrijke stappen gezet in het harmoniseren van de pensioenregelingen en pensioentransitie. We wensen Hans van der Knaap veel succes toe in zijn toekomstige activiteiten en we kijken uit naar voortzetting van de goede samenwerking met zijn opvolg(st)er en met de overige leden van het Bestuur.

REACTIE BESTUUR OP OORDEEL VO

Het Bestuur dankt het VO voor de constructieve samenwerking het afgelopen jaar. Dit jaar in het bijzonder omdat 2024 het jaar is waarin het besluitvormingstraject ten aanzien van het mogelijk invaren een vlucht heeft genomen na het invaarverzoek van werkgevers. De opvolging van het invaarverzoek vergt veel van het Bestuur, het VO, de uitvoerder AZL en het Bestuursbureau. Het is van groot belang dat dit besluitvormingstraject op een zorgvuldige wijze verloopt. Het is een iteratief proces, waarbij alle betrokkenen goed moeten zijn ingelicht en klaar moeten zijn voor de uitdagingen die deze mogelijke transitie met zich mee zal brengen. Dit intensieve traject zorgt ervoor dat het Bestuur continu in gesprek is met het VO en andere stakeholders. In de verschillende gezamenlijke (kennis)sessies heeft een goede dialoog plaatsgevonden die ook het komende jaar, verwacht het Bestuur, voortgezet zal gaan worden.

Daarnaast heeft 2024 in het teken gestaan van het realiseren van de harmonisatie van de toeslagmaatstaven. Ook hierin heeft het VO zijn rol goed opgepakt en was er ruimte om hierover met het Bestuur en de verschillende experts van het Bestuursbureau in gesprek te gaan. Sociale partners hebben een principeovereenkomst bereikt die in 2024 zijn juridische beslag heeft gekregen. Ook in dit traject was een belangrijke rol voor het VO weggelegd.

In het oordeel van het VO wordt verder aandacht gevraagd voor de uitslagen van het uitgevoerde risicopreferentieonderzoek, maatschappelijk verantwoord beleggen, communicatie met deelnemers en stakeholdermanagement richting sociale partners. Dit zijn punten die van het Bestuur veel aandacht krijgen. Het Bestuur is ervan overtuigd dat deze onderwerpen ook het komende jaar van groot belang zullen zijn en dat de aandacht die het VO hiervoor vraagt zal bijdragen aan een verdere verbetering op deze vlakken.

Het Bestuur dankt het VO voor haar betrokkenheid, de prettige en constructieve wijze waarop is samengewerkt en voor de positief kritische inbreng vanuit het VO op de verschillende dossiers.

- INHOUDSOPGAVE
- KERNCIJFERS
- VOORWOORD
- PROFIEL VAN HET FONDS
- BESTUURSVERSLAG
- VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS
- OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN**
- JAARREKENING
- OVERIGE GEGEVENS
- BIJLAGEN

BALANS PER 31 DECEMBER 2024

Figuur 36 - Activa

(Na bestemming saldo; bedragen in miljoenen euro's)	*	2024	2023
Vastrentende waarden		18.305	18.821
Aandelen		4.404	4.111
Vastgoed		2.919	2.848
Overige beleggingen		692	654
Derivaten		268	309
Beleggingen voor risico van het Fonds	A	26.589	26.743
Vorderingen en overlopende activa	B	19	15
Overige activa	C	4	4
Totaal activa		26.612	26.762

* De vermelde letters in deze kolom verwijzen naar de corresponderende letters in de toelichting op de balans, die integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Figuur 37 - Passiva

(Na bestemming saldo; bedragen in miljoenen euro's)	*	2024	2023
Stichtingskapitaal	D	0	0
Algemene reserve	E	6.858	8.532
Bestemmingsreserve	F	209	263
Stichtingskapitaal en reserves		7.067	8.795
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het Fonds	G	18.725	17.190
Technische voorzieningen		18.725	17.190
Kortlopende schulden en overlopende passiva	H	820	777
Totaal passiva		26.612	26.762

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2024

Figuur 38 - Resultaat

(Bedragen in miljoenen euro's)	*	2024	2023
Directe beleggingsopbrengsten		446	435
Kosten vermogensbeheer		-34	-34
Indirecte beleggingsopbrengsten		105	757
Beleggingsopbrengsten voor risico van het fonds	I	517	1.158
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	J	4	5
Saldo van overdrachten van rechten	K	-5	-15
Pensioenuitkeringen	L	-701	-650
Pensioenopbouw		0	0
Toeslagen		-1.336	-165
Rentetoevoeging		-607	-531
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		702	650
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		11	10
Wijziging marktrente		-243	-607
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		7	14
Wijziging actuariële grondslagen		-75	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		6	4
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds	M	-1.535	-625
Herverzekering	N	0	0
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	O	-8	-6
Overige baten en lasten	P	0	0
Saldo van baten en lasten		-1.728	-133

(Bedragen in miljoenen euro's)	*	2024	2023
Algemene reserve		-1.674	-145
Bestemmingsreserve		-54	12
Bestemming van het saldo		-1.728	-133

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

* De vermelde letters in deze kolom verwijzen naar de corresponderende letters in de toelichting op de staat van baten en lasten, die integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

KASSTROOMOVERZICHT OVER 2024

Figuur 39 - Kasstroom

(Bedragen in miljoenen euro's)	2024	2023
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	4	5
Uitkeringen uit herverzekering	0	0
Overgenomen pensioenverplichtingen	1	1
Overige	0	0
	5	6
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-700	-648
Overgedragen pensioenverplichtingen	-6	-15
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-9	-5
Overige	0	0
	-715	-669

(Bedragen in miljoenen euro's)	2024	2023
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	427	428
Verkopen en aflossingen beleggingen	5.946	4.411
	6.373	4.839
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-5.629	-4.141
Kosten van vermogensbeheer	-34	-34
	-5.663	-4.175
Mutatie Liquide middelen	1	1
Saldo Liquide middelen 1 januari	4	3
Saldo Liquide middelen 31 december	4	4

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparaagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Afronding

Er ontstaan afrondingsverschillen waardoor losse getallen niet meer precies optellen tot het totaal. Hiervan zijn we ons bewust.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Stichting Pensioenfonds ING (het Fonds) is statutair gevestigd te Amsterdam en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41214453. We voeren pensioenregelingen uit die gelden voor huidige en voormalige medewerkers van ING Bank en NN Group. Bij het Fonds administreren we de tot eind 2013 opgebouwde pensioenaanspraken, betalen we pensioenen uit en beleggen en beheren we het fondsvermogen. Het Fonds behoort tot de grotere pensioenfondsen in Nederland.

De statutaire doelstelling van het Fonds is: ‘Pensioenen en/of andere uitkeringen te verstrekken ter zake van ouderdom en arbeidsongeschiktheid en ter zake van overlijden van de deelnemers, overeenkomstig de bepalingen van de pensioenreglementen’.

Algemene grondbeginselen

Bij de samenstelling van het bestuursverslag maken we gebruik van de jaarrekening, van de overige gegevens Titel 9 Boek 2 BW en van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, waaruit in het bijzonder RJ610 ‘Pensioenfondsen’. Het uitvoerend bestuur heeft bij het opmaken van de jaarrekening de continuïteit van het Fonds voor de komende twaalf maanden onderzocht en heeft op basis daarvan besloten tot het toepassen van de continuïteitsveronderstelling.

Alle bedragen zijn vermeld in miljoenen euro’s, tenzij anders aangegeven. Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Waar nodig vindt waardevermindering plaats voor het risico van onvolwaardigheid van het actief.

Stelselwijziging

Tot 1 januari 2024 zijn alle debetsaldi van rekening-courantposities beschouwd als onderdeel van de financieringsactiviteiten en zijn de daaraan gerelateerde kasstromen verantwoord als onderdeel van de kasstromen uit financieringsactiviteiten. Als gevolg van de verduidelijking in RJ 360 ‘Het Kasstroomoverzicht’ is in de jaarrekening 2024 een stelselwijziging toegepast. Per 1 januari 2024 worden debetsaldi van rekening-courantposities, die integraal deel uitmaken van het cashmanagement, opgenomen als onderdeel van de geldmiddelen en worden de daaraan gerelateerde kasstromen derhalve niet langer gepresenteerd als onderdeel van de kasstromen uit financieringsactiviteiten.

De stelselwijziging heeft geen impact op de vergelijkende cijfers 2023, noch op het eigen vermogen ultimo 2024 of op het resultaat na belasting over 2024.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden en daarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden en daarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico’s met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de waardebepalingen.

Transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post nog af te wikkelen transacties. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien:

- sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen;
- en de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

[Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling](#)

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden ook gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt. Deze zijn van invloed op de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten.

De schattingen en veronderstellingen zijn gebaseerd op onze ervaringen uit het verleden en op factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk mogen worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden frequent beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien. De financiële gevolgen van een herziening worden verwerkt in de periode(n) waarop de herziening betrekking heeft.

Schattingswijziging

Ultimo 2024 is het Fonds voor de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen overgegaan op de Prognosetafel AG2024 (gedurende 2024: Prognosetafel AG2022). Dit heeft geleid tot een verlaging van de voorziening met € 33 miljoen. De overgang naar de nieuwe ervaringssterfte heeft geleid tot een verhoging van de voorziening met € 105 miljoen. De wijziging van de partnerfrequenties heeft geleid tot een verhoging van de voorziening met € 17 miljoen. De aanpassing van het leeftijdsverschil en de wezenpensioen (WzP)-opslag heeft geleid tot een verlaging van de voorziening met € 14 miljoen.

Per saldo leiden deze aanpassingen van de actuariële grondslagen tot een verhoging van de voorziening en een verlaging van het resultaat van € 75 miljoen.

Vreemde valuta

Activa en passiva in vreemde valuta rekenen we om tegen de middenkoers per balansdatum. Voor baten en lasten voortvloeiend uit transacties in vreemde valuta gebruiken we voor de omrekening de koersen op transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Figuur 40 - Valuta

		2024	2023
Amerikaanse dollar	USD	€ 0,9657	€ 0,9053
Australische dollar	AUD	€ 0,5979	€ 0,6177
Britse pond	GBP	€ 1,2095	€ 1,1540
Canadese dollar	CAD	€ 0,6715	€ 0,6865
Hong Kong dollar	HKD	€ 0,1243	€ 0,1159
Japanse yen	JPY	€ 0,0061	€ 0,0064
Zwitserse frank	CHF	€ 1,0656	€ 1,0756

Specifieke grondslagen

Beleggingen

Alle beleggingen zijn voor risico van het Fonds. We waarderen ze tegen de reële waarde per balansdatum. Vaststelling van deze reële waarde vindt plaats op basis van de onder de ‘specifieke grondslagen’ beschreven uitgangspunten. Daarbij maken we geen onderscheid tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen.

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsresultaten in de staat van baten en lasten opgenomen.

De lopende interest en dividenden (in het verloopoverzicht beleggingen verantwoord onder overlopende activa) maken onderdeel uit van de waarde zoals opgenomen onder de beleggingen voor risico pensioenfonds.

Vastrentende waarden

- Beursgenoteerde obligaties (staats-, bedrijfsobligaties en obligaties opkomende markten) waarderen we tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende beurskoers.
- ‘Inflation linked bonds’ (of ‘treasury inflation-protected securities’) zijn beursgenoteerde obligaties waarvan de hoofdsom en de interest worden aangepast voor inflatie. De balanswaardering geschiedt tegen de reële waarde, zijnde de ultimo verslagperiode laatst bekende beurskoers.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparaagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

- Hypothecaire leningen waarderen we tegen reële waarde. Deze reële waarde wordt berekend op basis van de netto contante waarde-methode. Gerealiseerde en niet gerealiseerde indirecte beleggingsresultaten op de beleggingsportefeuille vastrentende waarde hypotheke verwerken we gedurende het boekjaar direct staat van baten en lasten.
- Voor leningen op schuldbekentenis geldt dat we deze waarderen tegen reële waarde, in de vorm van een netto contante waarde-methode. Bepaling van de contante waarde vindt plaats met behulp van een rentecurve, waarbij we rekening houden met een kredietopslag. Deze opslag is afhankelijk van de sector en creditrating van de uitgevende instelling en de looptijd van de lening.
- Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden met een beursnotering waarderen we tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende koers.
- Voor participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen geldt dat we deze waarderen tegen de reële waarde. Deze waarde betreft de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen in vastrentende waarden zijn gewaardeerd op reële waarde conform de hiervoor genoemde grondslagen voor (directe) beleggingen.

Aandelen

- Beursgenoteerde aandelen waarderen we tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende beurskoers.
- Voor zover aandelen geen beursnotering kennen of indien de totstandkoming van de reële waarde door de markt niet representatief wordt geacht, wordt de vaststelling uitgevoerd door de vermogensbeheerder. Deze vaststelling wordt verricht met behulp van objectieve en recente marktinformatie. Daarbij maakt de beheerder gebruik van algemeen gangbare rekenmodellen, zodat de vaststelling een afspiegeling is van de reële waarde.
- Voor participaties in beleggingsfondsen in aandelen met een beursnotering geldt dat we deze waarderen tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende koers.
- Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen waarderen we tegen de reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar. De onderliggende beleggingen in aandelen worden daarbij gewaardeerd op actuele waarde conform de hiervoor genoemde grondslagen voor (directe) beleggingen.
- Beleggingen in private equity ten slotte, waarderen we tegen de reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde ontleen we aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-of-fundmanagers, indien van toepassing gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum.

Vastgoed

- Voor participaties in vastgoedbeleggingsfondsen met een beursnotering geldt dat we deze waarderen tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende beurskoers.
- Participaties in vastgoedbeleggingsfondsen die geen beursnotering kennen, waarderen we tegen de reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde ontleen we aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers, indien van toepassing gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum. De managers waarderen het vastgoed periodiek door middel van externe taxaties.

Overige beleggingen

De liquide middelen die beschikbaar zijn voor beleggingen waarderen we tegen reële waarde, zijnde de genoteerde marktprijs. De reden hiervoor is dat de liquide middelen die beschikbaar zijn voor beleggingen zijn ondergebracht bij liquiditeitsfondsen en externe fondsmanagers, die handelen in een actieve markt.

Derivaten

Derivaten die zijn afgesloten voor risicoafdekking en die deel uitmaken van de beleggingsportefeuille zijn separaat gerubriceerd onder de categorie derivaten. De waardering doen we tegen de reële waarde, die wordt bepaald via de netto contante waarde-methode.

Derivatenposities met een negatieve waardering zijn opgenomen onder de post kortlopende schulden en overlopende passiva. Bij het Fonds onderscheiden we de volgende soorten derivaten:

- Rentederivaten ('interest rate swaps')
We bepalen de reële waarde van interest rate swaps via de netto contante waarde-methode. Deze netto contante waarde-berekening vindt plaats aan de hand van de OIS-curve ('Overnight Index Swap'-curve).
- Valutaderivaten
De reële waarde van valutatermijntransacties bepalen we via de netto contante waarde-methode. De netto contante waarde-berekening van de valutatermijncontracten vindt plaats aan de hand van een door een dataleverancier aangeleverde forwardcurve.
- Inflatiederivaten ('inflation linked swaps')
Via de netto contante waarde-methode bepalen we de reële waarde van inflatiederivaten. Standaardmodellen op basis van op marktnoteringen gebaseerde variabelen zijn de basis voor deze berekening.
- Futures
Futures rekenen we dagelijks af, waardoor de waarde op balansdatum nihil is.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

[Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling](#)

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde, inclusief de transactiekosten. In een zakelijke transactie zal de reële waarde op het moment van de transactie gelijk zijn aan de kostprijs.

Door toepassing van de effectieve-rentemethode worden transactiekosten als onderdeel van amortisatie in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Vorderingen worden na de eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen.

Overige activa

Onder de overige activa verstaan we liquide middelen ter vrije beschikking en materiële vaste activa. De overige activa nemen we op tegen nominale waarde. Afschrijving op de materiële vaste activa vindt plaats over de wettelijke termijnen van 3 en 5 jaar (voor ICT en inrichting).

Stichtingskapitaal en reserves

De balanspost stichtingskapitaal en reserves is opgebouwd uit het stichtingskapitaal, de algemene reserve en de bestemmingsreserve.

- Aan de algemene reserve wordt het resultaat over het kalenderjaar toegevoegd, dan wel onttrokken, dat resteert na bestemming van het resultaat aan de bestemmingsreserve.
- Bij het Fonds houden we een bestemmingsreserve aan voor de groep van deelnemers die op 1 januari 2014 deelnemer was en op de datum van toeslagverlening nog deelnemer is. In 2024 is de bestemmingsreserve gesplitst in een ING en NN-deel. Het ING-deel van de bestemmingsreserve is belegd in een liquiditeitenbeleggingsfonds en verhogen we, dan wel verlagen we jaarlijks met een percentage dat is gebaseerd op het rendement van het beleggingsfonds. Het NN-deel van de bestemmingsreserve verhogen, dan wel verlagen we jaarlijks met een percentage dat is gebaseerd op het rendement van het Fonds. Het NN-deel van de reserve is niet specifiek belegd en verloopt synchroon met de reguliere beleggingsresultaten van het Fonds. Voor zover het eigen vermogen van het Fonds volgens het Bestuur ontoereikend is voor de volledige toekenning van toeslagverlening, zal het tekort ten laste van de bestemmingsreserve, zolang deze een positief saldo heeft, worden aangevuld.

- De bestemmingsreserve vloeit terug naar de algemene middelen van het Fonds als er geen deelnemers meer zijn die er aanspraak op kunnen maken. Daarnaast vermeldt de Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) dat de bestemmingsreserve aan de algemene reserve wordt toegevoegd:
 - op het moment dat het Fonds in dekkingstekort raakt;
 - wanneer dit door een toezichthouder wordt vereist;
 - wanneer dit door cao-partijen wordt verzocht;
 - wanneer door toekomstige wijzigingen in het Financieel Toetsingskader (FTK) handhaving van de bestemmingsreserve niet mogelijk is.

De waarde van deze bestemmingsreserve betrekken we niet in de berekening van de dekkingsgraad. Op het moment dat de bestemmingsreserve nihil wordt, wordt hij opgeheven. Indien de bestemming van de reserve is komen te vervallen zullen we het saldo toevoegen aan de algemene reserve.

Technische voorzieningen

De technische voorzieningen en de vordering uit hoofde van herverzekering stellen we actuarieel vast, waarbij we de contante waarde van de opgebouwde pensioenrechten en de herverzekerde pensioenrechten van de deelnemers als uitgangspunt nemen. Daarbij houden we rekening met de volgende verzekeringstechnische grondslagen:

- Interest
Dit betreft de swapcurve ultimo boekjaar, die is ontleend aan de rentes op de interbancaire swapmarkt. De DNB-dekkingsgraad is daarbij bepalend voor het voldoen aan de wettelijke vereisten. We zijn bij het Fonds echter van mening dat de marktwaardedekkinggraad een beter beeld geeft van de werkelijke stand en ontwikkeling van onze financiële positie. Daarom hanteren we de marktwaardedekkinggraad bij zowel het formuleren en uitvoeren van het beleggings- en risicobeleid als voor de verantwoording in dit jaarverslag.
- Sterfte
Hiervoor hanteren we de Prognosetafel AG2024 (startjaar 2025) met toepassing van (fonds-specifieke) ervaringssterfte. De wijziging van de sterftetafel is als schattingswijziging in de jaarrekening verwerkt. De gehanteerde ervaringssterfte geldt zowel voor hoofd- als medeverzekerden. Voor ingegaan wezenpensioen passen we geen correctie toe op bovenstaande tafel (2023: Prognosetafel AG2022 met fondsspecifieke ervaringssterfte).

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

[Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling](#)

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparaagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

- **Gehuwdheid**
Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen en ongehuwden ouderdomspensioen vóór pensionering wordt uitgegaan van het onbepaalde partnersysteem. Na pensioendatum wordt gereserveerd op basis van het bepaalde partnersysteem (ongewijzigd ten opzichte van 2023 op basis van fondsspecifieke gehuwdheidfrequenties).
- **Nog niet ingegaan wezenpensioen**
Dit betreft een voorziening ter grootte van 1,0% van de voorziening voor het latent partnerpensioen voor deelnemers en gewezen deelnemers (2023: 1,5%).
- **Uitkeringen**
De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.
- **Leeftijden**
We stellen de leeftijd van de (gewezen) deelnemer, de pensioengerechtigde, de nabestaande en/of de wees in jaren en maanden nauwkeurig vast.
- **Leeftijdsverschil**
Het leeftijdsverschil voor mannen is op 3 jaar en 2 maanden gesteld (man ouder dan vrouw). Voor vrouwen is het leeftijdsverschil gesteld op 1 jaar en 7 maanden (man ouder dan vrouw) (2023: mannen, 3 jaar en 3 maanden; vrouwen 1 jaar en 10 maanden).
- **Kosten**
In de voorziening pensioenverplichtingen is een voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten (excassovoorziening) begrepen van 1,5% van de netto voorziening (2023: 1,5%).
- **Arbeidsongeschiktheid**
We berekenen de voorziening ten behoeve van de reservering voor ingegane arbeidsongeschiktheidsrisico's op basis van een actueel overzicht ultimo boekjaar van de arbeidsongeschikte deelnemers in het Fonds.
- **Toeslagen**
We nemen toeslagen op in de technische voorzieningen als het Bestuur een besluit tot toeslagverlening heeft genomen in het verslagjaar. Als gevolg van de financiële onafhankelijkheid per 28 februari 2014 financieren we bij het Fonds de toeslagen sinds 2015 uit eigen middelen.

In de [ABTN](#) zijn met betrekking tot de toeslagverlening nadere regels vastgelegd waarin mede afhankelijk van de ontwikkeling van de reële dekkingsgraad (tot 2015: de marktwaardedekkingsgraad) de mate van toekenning van de toeslag wordt toegelicht (binnen de wettelijke kaders). Bij het Fonds kennen we de volgende vormen van voorwaardelijke toeslagverlening (het pensioenreglement bepaalt de van toepassing zijnde toeslag):

- Voorwaardelijke toeslagverlening per 1 januari van enig jaar met ten hoogste de op 3% gemaximeerde consumentenprijsindex (CPI) alle huishoudens, afgeleid van de laatst verstreken periode van oktober tot oktober. Het Bestuur beslist of de toeslag wordt toegekend. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd.
- Voorwaardelijke toeslagverlening met, in geval van een collectieve structurele cao-loonsverhoging bij ING Bank, hetzelfde percentage als deze loonsverhoging. Het Bestuur beslist of de toeslag wordt toegekend. Deze voorwaardelijke toeslagverlening financieren we uit het beleggingsrendement. Als dit rendement ontoereikend is, kan voor werknemers en arbeidsongeschikten een beroep worden gedaan op de hiervoor aangelegde bestemmingsreserve.
- Voorwaardelijke toeslagverlening met, in geval van een collectieve structurele cao-loonsverhoging bij NN Group, hetzelfde percentage als deze loonsverhoging. Het Bestuur beslist of de toeslag wordt toegekend. Deze voorwaardelijke toeslagverlening financieren we uit het beleggingsrendement. Als dit rendement ontoereikend is, kan voor werknemers en arbeidsongeschikten een beroep worden gedaan op de hiervoor aangelegde bestemmingsreserve.
- In 2024 is de toeslagverlening voor de diverse groepen geharmoniseerd. Dit maakt de toeslagverlening in de toekomst transparanter. Om dit te realiseren zijn er in 2024 extra toeslagen toegekend uit hoofde van deze harmonisatie. Een verdere toelichting is opgenomen in het bestuursverslag.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde. In een zakelijke transactie zal de reële waarde op het moment van de transactie gelijk zijn aan de kostprijs. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij de eerste verwerking te worden opgenomen. Schulden worden na de eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld. De nominale waarde van een schuld is de hoofdsom die wordt genoemd in de overeenkomst waaruit de schuld is ontstaan. Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van minder dan 1 jaar.

Btw

De Belastingdienst heeft het Fonds als ondernemer aangemerkt in de zin van de Wet op de Omzetbelasting. Naast de verplichting om btw in rekening te brengen over de belaste prestaties, heeft het Fonds recht op aftrek van voorbelasting van btw op kosten die aan de belaste prestaties toe te rekenen zijn.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

[Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling](#)

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Resultaatbepaling

Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds
Onder de directe beleggingsopbrengsten vallen mede de verdiende interest op vastrentende waarden en de dividenden op aandelen. De dividenden verantwoorden we als opbrengst op het tijdstip dat de koers van het desbetreffende aandeel ex-dividend noteert. Tot de indirecte beleggingsopbrengsten behoren zowel de gerealiseerde als de niet-gerealiseerde koers- en valutakoersresultaten van beleggingen. De daarbij optredende waarderingsverschillen verantwoorden we bij het Fonds in de staat van baten en lasten. Alle transacties in vreemde valuta verantwoorden we tegen de op de transactiedatum laatst bekende middenkoers. Aankoopkosten van beleggingen nemen we op in de kostprijs en verkoopkosten brengen we in mindering op de verkoopopbrengst van de betreffende beleggingen.

Premiebijdragen van werkgevers en werknemers
Er vindt geen opbouw via premies plaats. Kostenvergoedingen die het Fonds ontvangt van de werkgevers verantwoorden we onder de premies.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds
De grondslagen voor de mutatie voorziening pensioenverplichtingen zijn opgenomen in de toelichting onder technische voorzieningen.

Saldo overdrachten van rechten
Deze post omvat het saldo van ontvangen en betaalde bedragen die verband houden met overdracht van pensioenaanspraken.

Pensioenuitkeringen
Hieronder zijn opgenomen de ten laste van het verslagjaar komende uitkeringen voor ouderdoms-, partner-, wezen- en invaliditeitspensioenen en afkoopsommen en overige uitkeringen overeenkomstig de pensioenregeling.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten
Dit betreft de aan het verslagjaar toe te rekenen uitvoerings- en administratiekosten. Het deel van de fee en de kosten dat betrekking heeft op het beheer van de beleggingen hebben we in mindering gebracht op de post (directe) beleggingsopbrengsten.

Overige baten en lasten
De overige baten en lasten hebben we opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

Grondslagen voor de opstelling van de risico-informatie (RJ610)

In de balans rubriceren we de (indirecte) beleggingen in beleggingsfondsen in de beleggingsrubriek waarin beleggingen van dit soort worden gerubriceerd en dienovereenkomstig gewaardeerd. Hierbij rubriceren we de gehele waarde van de belegging onder de hoofdcategorie. Bij het Fonds beleggen we onder meer via aandelen- en obligatiebeleggingsfondsen. De nadere risico-informatie die uit hoofde van de regelgeving vanuit de Raad voor de jaarverslaggeving (RJ610) wordt gerepresenteerd, ontlenen we mede aan de onderliggende gegevens van die beleggingsfondsen. De betreffende beleggingen zijn betrokken in de rubriceringen. Bij de indeling naar de verschillende gezichtspunten zijn de overige activa en passiva van de beleggingsfondsen niet nader toe te wijzen. Deze overige activa en passiva hebben we daarom opgenomen als een afzonderlijke categorie.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de herkomst en aanwending van kasmiddelen. De kasstromen zijn gerubriceerd in kasstroom uit pensioenactiviteiten en kasstroom uit beleggingsactiviteiten. Bij het opstellen van het kasstroomoverzicht zijn we te werk gegaan volgens de directe methode.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Toelichting op de balans per 31 december 2024

Toelichting op de staat van baten en lasten per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparaagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2024

Beleggingen

De samenstelling per beleggingscategorie ultimo 2024 (2023) en het verloop van de beleggingen gedurende 2024 (2023) is als volgt:

Toelichting A - Huidige beleggingen voor risico Pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2023	Aankopen/verstrekkingen	Verkopen/aflossingen	Indirecte beleggings-opbrengsten	Stand ultimo 2024
Staatsobligaties	6.099	1.522	-371	-220	7.030
Inflation linked bonds	8.784	309	-1.411	-581	7.101
Obligaties opkomende markten	817	284	-264	92	929
Bedrijfsobligaties	1.354	1.039	-1.058	35	1.370
Hypotheken	1.587	10	0	78	1.675
Onderhandse leningen	12	0	0	0	12
	18.653	3.164	-3.104	-596	18.117
Overlopende activa (lopende intrest)	168	20	0	0	188
Totaal vastrentende waarden	18.821	3.184	-3.104	-596	18.305
Aandelen (ontwikkelde markten)	2.880	1.477	-1.911	600	3.046
Aandelen (opkomende markten)	913	692	-635	145	1.115
Private equity	314	1	-86	11	240
	4.107	2.170	-2.632	756	4.401
Overlopende activa	4	0	-1	0	3
Totaal aandelen	4.111	2.170	-2.633	756	4.404

Categorie	Stand ultimo 2023	Aankopen/verstrekkingen	Verkopen/aflossingen	Indirecte beleggings-opbrengsten	Stand ultimo 2024
Beursgenoteerd vastgoed	111	63	-89	4	89
Niet-beursgenoteerd vastgoed	2.737	191	-169	71	2.830
	2.848	254	-258	75	2.919
Overlopende activa (lopende intrest)	0	0	0	0	0
Totaal vastgoed	2.848	254	-258	70	2.914
Liquiditeitsfondsen en banken Northern Trust	654	38	0	0	692
Totaal overige beleggingen	654	38	0	0	692
Rentederivaten	-713	0	-22	160	-575
Inflatiederivaten	242	0	0	-160	82
Valutaderivaten	28	0	-65	-129	-36
Futures	0	2	-3	1	0
Totaal derivaten	-443	2	40	-128	-529
Totaal beleggingen	25.991	5.648	-5.955	107	25.791
Derivaten opgenomen onder Kortlopende schulden en overige passiva	752				797
Totaal beleggingen opgenomen onder de beleggingen voor risico van het Fonds	26.743				26.589

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Toelichting A - Beleggingen voor risico Pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2022	Aankopen/ verstrekkingen	Verkopen/ aflossingen	Indirecte beleggings- opbrengsten	Stand ultimo 2023
Staatsobligaties	5.853	728	-741	259	6.099
Inflation linked bonds	8.339	549	-390	286	8.784
Obligaties opkomende markten	738	353	-302	28	817
Bedrijfsobligaties	1.106	1.208	-1.037	77	1.354
Hypotheken	1.529	0	0	58	1.587
Onderhandse leningen	13	0	-1	0	12
	17.578	2.838	-2.471	708	18.653
Overlopende activa (lopende intrest)	159	9	0	0	168
Totaal vastrentende waarden	17.737	2.847	-2.471	708	18.821
Aandelen (ontwikkelde markten)	3.022	582	-1.048	324	2.880
Aandelen (opkomende markten)	994	204	-322	37	913
Private equity	371	4	-56	-5	314
	4.387	790	-1.426	356	4.107
Overlopende activa	5	0	-1	0	4
Totaal aandelen	4.392	790	-1.427	356	4.111

Categorie	Stand ultimo 2022	Aankopen/ verstrekkingen	Verkopen/ aflossingen	Indirecte beleggings- opbrengsten	Stand ultimo 2023
Beursgenoteerd vastgoed	206	20	-108	-7	111
Niet-beursgenoteerd vastgoed	3.050	277	-295	-295	2.737
	3.256	297	-403	-302	2.848
Overlopende activa (lopende intrest)	0	0	0	0	0
Totaal vastgoed	3.256	297	-403	-302	2.848
Liquiditeitsfondsen en banken Northern Trust	438	216	0	0	654
Totaal overige beleggingen	438	216	0	0	654
Rentederivaten	-794	0	-48	129	-713
Inflatiederivaten	394	0	0	-152	242
Valutaderivaten	72	0	-58	14	28
Futures	0	0	-4	4	0
Totaal derivaten	-328	0	-110	-5	-443
Totaal beleggingen	25.495	4.150	-4.411	756	25.991
Derivaten opgenomen onder Kortlopende schulden en overige passiva	797				752
Totaal beleggingen opgenomen onder de beleggingen voor risico van het Fonds	26.292				26.743

In de portefeuille vastrentende waarden van het Fonds hebben we voor € 0 miljoen (2023: € 0 miljoen) belegd in niet-beursgenoteerde obligatiebeleggingsfondsen en voor € 1.676 miljoen (2023: 1.587 miljoen) in een niet-beursgenoteerd hypotheekfonds. Eind 2024 bevat de portefeuille geen aandelen (2023: geen) in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen.

Onder overige beleggingen verantwoorden we de liquide middelen die voor beleggingsdoeleinden aangehouden worden. Deze bestaan voor € 33 miljoen (2023: € 116 miljoen) uit

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

liquide middelen in beleggingsmandaten (op bankrekeningen van Northern Trust) en € 659 miljoen (2023: € 538 miljoen) in liquiditeitsfondsen.

Van het totaal beleggingen voor risico van het Fonds is € 0 miljoen (2023: € 0 miljoen) direct, dan wel indirect belegd in de ondernemingen en aangesloten ondernemingen waarvoor de pensioenregelingen worden uitgevoerd.

Waarderingsmethode

In de onderstaande opstelling hebben we de beleggingen ingedeeld naar de onderscheiden waarderingsniveaus op basis van RJ290. In de opstelling zijn de posities in overlopende posten inzake beleggingen buiten beschouwing gelaten. Liquide middelen van het Fonds die we hebben geïnvesteerd in liquiditeitsfondsen behoren tot niveau 1 en zijn opgenomen in onderstaande overzichten onder overige beleggingen. Andere beleggingsfondsen kunnen als niveau 1 (directe marktnotering) geclassificeerd worden indien door deze fondsen dagelijks een intrinsieke waarde wordt afgegeven waartegen ook dagelijks kan en wordt gehandeld.

Figuur 41 - Waardering

Ultimo 2024	Directe marktnotering (niveau 1)	Onafhanke-lijke taxaties (niveau 2)	NCW berekening (niveau 3)	Andere methoden (niveau 4)	Totaal
Vastrentende waarden	16.630	0	0	1.670	18.305
Aandelen	4.164	0	0	240	4.404
Vastgoed	88	0	0	2.830	2.919
Overige beleggingen	692	0	0	0	692
Derivaten	0	0	-529	0	-529
	21.574	0	-529	4.746	25.791

Ultimo 2023	Directe marktnotering (niveau 1)	Onafhanke-lijke taxaties (niveau 2)	NCW berekening (niveau 3)	Andere methoden (niveau 4)	Totaal
Vastrentende waarden	17.234	0	0	1.587	18.821
Aandelen	3.797	0	0	314	4.111
Vastgoed	111	0	0	2.791	2.902
Overige beleggingen	654	0	0	0	654
Derivaten	0	0	-443	0	-443
	21.796	0	-443	4.692	26.045

Directe marktnotering (niveau 1)

Beleggingen met directe marktnotering worden verhandeld op een actieve markt. Hieronder vallen aandelen, obligaties en participaties in beursgenoteerde vastgoedfondsen. Ook de liquide middelen beschikbaar voor beleggingen en de liquiditeitsfondsen vallen hieronder.

Onafhankelijke taxaties (niveau 2)

Voor de waardering van het indirect onroerend goed passen we bij het Fonds onafhankelijke taxaties niet direct toe. Vermogensbeheerders kunnen eventueel wel gebruik maken van taxaties. Voor de belangrijkste uitgangspunten bij de waardering van het indirect vastgoed verwijzen we naar de grondslagen van waardering en resultaatbepaling en de toelichting op de balans bij de post vastgoed.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Toelichting op de balans per 31 december 2024

Toelichting op de staat van baten en lasten per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Netto contante waarde-berekening (niveau 3)

De netto contante waarde (NCW-methode) wordt gehanteerd voor de portefeuille onderhandse leningen en derivaten. In de waardering houden we rekening met het oninbaarheidsrisico. De NCW-berekening van de ‘Interest Rate Swaps’ (IRS) voeren we uit aan de hand van de OIS-curve (‘overnight interest rate swapcurve’). Voor de NCW-berekening van de valutatermijncontracten houden we een door een dataleverancier aangeleverde forwardcurve aan. Voor de NCW-berekening van de inflatiederivaten ten slotte, werken we met standaardmodellen op basis van op markt-noteringen gebaseerde variabelen.

Andere methode (niveau 4)

Niet-beursgenoteerde fondsbeleggingen in vastgoed, hypotheke en private equity waarderen we bij het Fonds op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages. Indien van toepassing corrigeren we voor kasstromen in de periode tot balansdatum. De rapportages zijn niet in alle gevallen door een accountant gecontroleerd en de periode van deze rapportages loopt niet altijd synchroon met het boekjaar van het Fonds. Om deze onzekerheid te mitigeren, voeren we gedurende het jaar gesprekken met de externe vermogensbeheerders, volgen we de waarde-ontwikkeling op kwartaalbasis en beoordelen we de waarden aan de hand van marktontwikkelingen. Daarnaast maken we jaarlijks achteraf een aansluiting met de gecontroleerde jaarrekeningen van de betreffende fondsen. De waardering kan hoger of lager zijn, maar is gezien de mitigerende maatregelen die we bij het Fonds nemen naar onze inschatting niet materieel voor vermogen en resultaat.

Ook de niet-beursgenoteerde fondsbeleggingen in vastrentende waarden en aandelen waarderen we op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op actuele waarde conform de grondslagen voor (directe) beleggingen. Voor deze posities maken we ook jaarlijks achteraf een aansluiting met de gecontroleerde jaarrekeningen van de betreffende fondsen.

Derivatenposities en gestelde zekerheden

De derivaten worden ingezet ten behoeve van het risicobeheer. De volgende tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2024 en per 31 december 2023.

Figuur 42 - Derivatenposities

Ultimo 2024 Type contract	Notional	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Totale waarde
Valutaderivaten				
Valutaderivaten	1.612	1	-37	-36
Rentederivaten				
Receiver swaps	3.146	100	-675	-575
Payer swaps	0	0	0	0
Inflatiederivaten				
Receiver swaps	0	0	0	0
Payer swaps	1.765	167	-85	82
Totaal derivaten		268	-797	-529

Ultimo 2023 Type contract	Notional	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Totale waarde
Valutaderivaten				
Valutaderivaten	1.512	28	0	28
Rentederivaten				
Receiver swaps	1.985	21	-734	-713
Payer swaps	0	0	0	0
Inflatiederivaten				
Receiver swaps	0	0	0	0
Payer swaps	1.505	260	-18	242
Totaal derivaten		309	-752	-443

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparaagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Collateral positie

Indien een inflatie-, rente- of valutaderivaat door de ontwikkeling van de inflatieverwachting, rente of valutakoers een negatieve waarde krijgt (verplichting voor het Fonds) moeten we collateral (onderpand) storten (on-balance). In de situatie dat deze ontwikkelingen voor een positieve waarde zorgen (vordering voor het Fonds) krijgen we collateral gestort (off-balance). De collateral positie ultimo 2024 ziet er als volgt uit:

Figuur 43 - Contracten

Ultimo 2024	Vordering	Verplichting	Netto positie
Rentederivaten	100	-675	-575
Inflatiederivaten	167	-85	82
Valutaderivaten	1	-37	-36
Totaal positie derivaten			-529
Collateral uitwisseling			-614

Ultimo 2023	Vordering	Verplichting	Netto positie
Rentederivaten	21	-734	-713
Inflatiederivaten	260	-18	242
Valutaderivaten	28	0	28
Totaal positie derivaten			-443
Collateral uitwisseling			-452

De collateral uitwisseling per 31 december 2024 van per saldo € 614 miljoen negatief (2023: € 452 miljoen negatief) omvat € 648 miljoen (2023: € 588 miljoen) door het Fonds gestort collateral (on-balance) en € 34 miljoen (2023: € 136 miljoen) ontvangen collateral (off-balance).

Aan het onderpand worden strikte eisen gesteld. De onderliggende waarden bestaan uit euro gedenomineerde Europese staatsobligaties (onder andere afkomstig uit Frankrijk, Duitsland en Nederland) met minimaal de rating AA Standard & Poor’s (S&P).

Securities lending

We geven bij het Fonds geen effecten in bruikleen.

Overige activa

Toelichting B - Vorderingen en overlopende activa

(Bedragen in miljoenen euro’s)	2024	2023
Te ontvangen dividendbelasting	17	14
Overige vorderingen	2	1
Totaal vorderingen en overlopende activa	19	15

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Toelichting C - Overige activa

(Bedragen in miljoenen euro’s)	2024	2023
ING Bank N.V.	4	4
Totaal liquide middelen	4	4
Materiële vaste activa	0	0
Totaal overige activa	4	4

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

De liquide middelen die niet zijn opgenomen onder en bestemd zijn voor beleggingen, zijn vrij beschikbaar en onmiddellijk opneembaar voor het Fonds. Uit hoofde van het treasurybeleid beschikken we over een kredietfaciliteit van € 41,0 miljoen. Hiervan is in 2024 geen gebruik gemaakt.

De materiële vaste activa (ultimo 2024: € 21 duizend; ultimo 2023: € 23 duizend) hebben betrekking op de inrichting van de huisvesting en ICT-toepassingen van het Bestuursbureau. Op de materiële vaste activa wordt de wettelijke afschrijvingstermijn van 5 jaar toegepast.

Passiva

Toelichting D - Stichtingskapitaal

(Bedragen in miljoenen euro's)	2024	2023
Stichtingskapitaal	0	0

Toelichting E - Algemene reserve

(Bedragen in miljoenen euro's)	2024	2023
Stand per 1 januari	8.532	8.677
Saldobestemming boekjaar	-1.674	-145
Stand per 31 december	6.858	8.532

De saldobestemming boekjaar van € 1.674 miljoen negatief (2023: € 145 miljoen negatief) bestaat uit het saldo van baten en lasten van € 1.762 miljoen negatief (2023: € 133 miljoen negatief) onder aftrek van de onttrekking aan de bestemmingsreserve van € 54 miljoen negatief (2023: € 12 miljoen).

Toelichting F - Bestemmingsreserve

(Bedragen in miljoenen euro's)	2024	2023
Stand per 1 januari	263	251
Saldobestemming boekjaar	-54	12
Stand per 31 december	209	263

De bestemmingsreserve is in 2014 gevormd door een storting van € 170 miljoen door de werkgevers NN Group en ING Bank. Deze reserve is gevormd voor het aanvullen van eventuele onvolledige toeslagen voor deelnemers die in dienst zijn. Daarmee ondervangen we een situatie waarin de reguliere beschikbare middelen te laag zijn voor een volledige indexatie.

In 2024 is de bestemmingsreserve gesplitst in een ING en NN-deel. Het ING-deel van de bestemmingsreserve is belegd in een liquiditeitenbeleggingsfonds en verhogen we, dan wel verlagen we jaarlijks met een percentage dat is gebaseerd op het rendement van het beleggingsfonds. Het NN-deel van de bestemmingsreserve verhogen, dan wel verlagen we jaarlijks met een percentage dat is gebaseerd op het rendement van het Fonds.

In 2024 was het rendement op het ING-deel van de bestemmingsreserve € 3 miljoen negatief. In 2024 was het rendement op het NN-deel van de bestemmingsreserve € 11 miljoen negatief. Het totale rendement in 2024 op de bestemmingsreserve is hierdoor € 14 miljoen negatief (2023: € 12 miljoen) en de onttrekking 40 miljoen, waardoor de reserve ultimo 2024 op € 209 miljoen uitkomt (2023: € 263 miljoen). In 2024 is € 40 miljoen onttrokken uit de bestemmingsreserve uit hoofde van de harmonisatie van het toeslagenbeleid.

In 2015 heeft het Bestuur besloten om de bestemmingsreserve aan te merken als een zogeheten indexatiedepot omdat dit het best past bij de doelstelling van de bestemmingsreserve. Voor indexatiedepots is door SZW een overgangsregime gecreëerd, waarmee tot 2025 tegen soepeler voorwaarden middelen uit dit depot kunnen worden aangewend voor toeslagverlening.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

[Toelichting op de balans
per 31 december 2024](#)

[Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024](#)

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Het totaal eigen vermogen bedraagt ultimo 2024 7.032 miljoen (2023: € 8.795 miljoen). Het minimaal vereist eigen vermogen voor het Fonds bedraagt € 750 miljoen. We hebben gemeten naar deze norm geen dekkingstekort.

We hebben de toetswaarde van de solvabiliteit bepaald met het standaardmodel, zoals DNB voorschrijft. Deze waarde bedraagt € 2.466 miljoen. Het Fonds heeft gemeten naar deze norm per 31 december 2024 geen reservetekort.

Figuur 44 - Totaal eigen vermogen

	2024		2023	
Totaal eigen vermogen	7.067		8.795	
Minimaal vereist eigen vermogen	750	4,0%	689	4,0%
Vereist eigen vermogen	2.466	13,2%	2.252	13,1%
Vereist vermogen	21.191	113,2%	19.442	113,1%
DNB-dekkingsgraad		136,6%		149,6%
DNB-beleidsdekkingsgraad (12-maandsgemiddelde)		144,8%		154,0%
Marktwaaardedekkinggraad		136,6%		149,6%

Het Fonds rapporteert in het jaarverslag op basis van de marktwaaardedekkinggraad. Deze berekenen we door het totaal van de activa voor risico van het Fonds (minus de passiefposten bestemmingsreserve, kortlopende schulden en overlopende passiva) te delen door de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het Fonds. De technische voorzieningen bepalen we hierbij op basis van de swapcurve.

Voor de rapportage aan DNB is de beleidsdekkingsgraad leidend. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkinggraden over de afgelopen 12 maanden. Voor het bepalen van de DNB-dekkingsgraad hanteren we dezelfde berekening als voor de marktwaaardedekkinggraad. Wel worden in dit geval de technische voorzieningen bepaald op basis van de door DNB maandelijks gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Toelichting G - Voorziening pensioenverplichtingen voor risico Pensioenfonds

	2024	2023
Stand per 1 januari	17.190	16.565
Pensioenopbouw	0	0
Toeslagen	1.336	165
Rentetoevoeging	607	531
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-702	-650
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-11	-10
Wijziging marktrente	243	607
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-7	-14
Wijziging actuariële grondslagen	75	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichting	-6	-4
Stand per 31 december	18.725	17.190

De mutatie in de voorziening pensioenverplichtingen lichten we nader toe onder Toelichting G mutatie voorziening pensioenverplichtingen, zoals opgenomen in de toelichting op de staat van baten en lasten.

Figuur 45 - Verdeling voorziening pensioenverplichtingen

	2024	2023
Deelnemers	178	179
Gewezen Deelnemers	8.821	8.312
Pensioengerechtigden	9.729	8.698
Overige	-3	1
	18.725	17.190

Onder de deelnemers verantwoorden we uitsluitend de arbeidsongeschikte deelnemers.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Figuur 45 - Totaal technische voorzieningen

	2024	2023
Totaal technische voorzieningen	18.725	17.190

Toelichting H - Kortlopende schulden en overlopende passiva

(Bedragen in miljoenen euro's)	2024	2023
Derivaten	797	752
Belastingen en sociale premies	17	16
Schulden inzake pensioenuitvoerings- en administratiekosten	3	3
Overlopende beleggingstransacties	2	6
Verzekeringsmaatschappijen	0	0
Uitkeringen	0	0
Vooruitontvangen bedragen volgend boekjaar	0	0
Stand per 31 december	820	777

Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd die minder is dan 1 jaar.

Beleggingen niet ter vrije beschikking

Uit hoofde van derivaten, waarvan we bij het Fonds het beheer aan derden hebben uitbesteed, zijn in de portefeuille obligaties als onderpand aangemerkt. Deze kunnen door het Fonds worden verstrekt indien de positie van derivaten door de renteontwikkeling de levering van het onderpand vereist.

Figuur 47 - Beleggingen aangemerkt als beschikbaar voor onderpand

Ultimo 2024	Max. Looptijd	Coupon Rente	Nominaal	Waarde
Staatsobligaties Duitsland	2050	0,0%-4,25%	501	535
Staatsobligaties Nederland	2052	0,0%-2,75%	901	926
Staatsobligaties Frankrijk	2066	1,75%-4,0%	63	67
				1.528

Ultimo 2024 is hiervan € 648 miljoen (2023: € 612 miljoen) als onderpand verstrekt.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Door het Fonds zijn de volgende niet in de balans opgenomen verplichtingen aangegaan met betrekking tot de periode na 31 december 2024.

Figuur 48 - Investerings- en stortingsverplichtingen

(Bedragen in miljoenen euro's)	2024	2023
Hypotheken	9	20
Vastgoed	81	150
Private Equity	144	119
	234	289

De investerings- en stortingsverplichtingen vloeien voort uit op te vragen verplichtingen waarvan het opvraagmoment afhankelijk is van de investeringsverplichting van de betrokken vermogensbeheerder.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Er zijn meerjarige overeenkomsten afgesloten met Northern Trust en AZL. De overeenkomst met Northern Trust is doorlopend en op elk moment eenzijdig opzegbaar met een opzegtermijn van 30 dagen. Het contract met AZL is geldig tot en met 31 december 2027. De verwachte kosten 2025 voor Northern Trust zijn deels vast en deels afhankelijk van het belegd vermogen. De verwachte kosten 2025 voor AZL zijn deels vast en deels afhankelijk van het aantal deelnemers. De vaste kosten zullen vergelijkbaar zijn met de kosten 2024.

Verbonden partijen

In het kader van artikel 381 lid 3 van Titel 9 Boek 2 BW vermelden we dat het Fonds de uitvoering verzorgt van de pensioenregelingen die gelden voor de huidige en de voormalige werknemers van ING Bank en NN Group. De verbondenheid komt tot uitdrukking in de Uitvoeringsovereenkomst tussen deze partijen.

Namens ING Bank en NN Group zijn bestuurders benoemd. Inzake de bezoldiging van de leden van het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan verwijzen we naar de [Toelichting Q](#) in de jaarrekening. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. Indien van toepassing nemen bestuurders deel aan de pensioenregeling van het Fonds op basis van de voorwaarden in het pensioenreglement.

Tot de beleggingen in vastgoed behoren onder meer de beleggingen van de verbonden partij Stichting Lion Real Estate Investments. In deze Stichting, die onderdeel is van het Fonds, zijn beleggingen in vastgoedfondsen ondergebracht met een totale balanswaarde per 31 december 2024 van € 3 miljoen (2023: € 3 miljoen).

In de presentatie van deze beleggingen heeft toepassing plaatsgevonden van het ‘doorkijk’ verslaggevingsbeginsel (‘look through’), inhoudend dat onderliggende beleggingen in aanmerking worden genomen.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

[Toelichting op de balans
per 31 december 2024](#)

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER 31 DECEMBER 2024

Toelichting I - Beleggingsopbrengsten voor risico Pensioenfonds

2024	Directe beleggingsopbrengsten	Directe vermogensbeheerkosten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Stand ultimo 2024
Vastrentende waarden	309	-12	-598	-301
Aandelen	92	-4	756	844
Vastgoed	100	-5	75	170
Overige beleggingen en cash	-1	0	0	-1
Derivaten	-73	-1	-128	-202
Valuta	19	-1	0	18
	446	-23	105	528
Beleggingsadministratie	0	0	0	0
Custody	0	-5	0	-5
Overig *	0	-6	0	-6
	446	-34	105	517

2023	Directe beleggingsopbrengsten	Directe vermogensbeheerkosten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Stand ultimo 2023
Vastrentende waarden	281	-12	708	977
Aandelen	98	-5	356	449
Vastgoed	90	-5	-302	-218
Overige beleggingen en cash	0	0	0	0
Derivaten	-54	0	-5	-59
Valuta	20	-1	0	19
	435	-23	757	1.168
Beleggingsadministratie	0	-2	0	-2
Custody	0	-3	0	-3
Overig *	0	-6	0	-6
	435	-34	757	1.158

* Inclusief aan vermogensbeheer toegerekende kosten

Voor zover kosten direct in rekening zijn gebracht bij het Fonds tonen we deze separaat en zijn ze in mindering gebracht op de beleggingsopbrengsten. Het gaat hierbij om de beheerkosten die door vermogensbeheerders in rekening worden gebracht en om de kosten van de beleggingsadministratie. De directe kosten voor vermogensbeheer bedragen € 34 miljoen (2023: € 36 miljoen). De management- en de prestatievergoedingen voor vastgoed en private equity (aandelen) zijn verwerkt in de indirecte beleggingsopbrengsten.

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen en zijn begrepen in de indirecte beleggingsopbrengsten. Van de transactiekosten is € 11,6 miljoen (2023: € 8,6 miljoen) op betrouwbare wijze vast te stellen, gebaseerd op de opgaven van de externe fondsbeheerders. Hiervan heeft € 0,1 miljoen betrekking op vastgoedbeleggingen. Voor beleggingen in emerging markets hebben we gebruik gemaakt van schattingen van de betreffende fondsbeheerders (€ 1,1 miljoen). Voor beleggingen in private equity en voor een deel van de vastgoedbeleggingen is geen opgave van transactiekosten ontvangen. We kunnen er daarom geen betrouwbare schatting van maken.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL

VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Toelichting op de balans per 31 december 2024

Toelichting op de staat van baten en lasten per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Toelichting J - Bijdragen van werkgevers en werknemers

Bijdragen	2024	2023
Bijdragen werkgevers	4	5
	4	5
Feitelijke premie	4	5
Kostendekkende premie	4	5
Feitelijke premie		
Actuarieel benodigd	0	0
Solvabiliteitsopslag	0	0
Vrijval van resp. opslag voor uitvoeringskosten	4	5
Ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	4	5
Kostendekkende premie		
Actuarieel benodigd	0	0
Solvabiliteitsopslag	0	0
Vrijval van resp. opslag voor uitvoeringskosten	4	5
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	4	5

Gezien het gesloten karakter van het Fonds sinds 1 januari 2014 is geen sprake meer van premie-bijdragen voor opbouw. We ontvangen uitsluitend een vergoeding voor uitvoeringskosten van de werkgevers.

Op grond van de bovenstaande analyse stellen we vast dat in 2024 de feitelijke premie (€ 4 miljoen) voor het boekjaar gelijk is aan de kostendekkende premie (€ 4 miljoen). Tot de premie worden ook de vergoedingen voor kosten door de werkgevers begrepen (€ 4 miljoen).

Toelichting K - Saldo van overdrachten van rechten

Pensioenverplichtingen	2024	2023
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	0
Overgedragen pensioenverplichtingen	-5	-15
	-5	-15

Toelichting L - Pensioenuitkeringen

Soort uitkeringen	2024	2023
Ouderdomspensioen	-596	-553
Invalideitpensioen	-3	-3
Partnerpensioen	-99	-92
Wezenpensioen	-1	-1
Subtotaal	-699	-648
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	0	0
Overige uitkeringen	-2	-2
Subtotaal	-2	-2
Totaal pensioenuitkeringen	-701	-650

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Toelichting M - Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het Fonds

Bijdragen	2024	2023
Pensioenopbouw	0	0
Toeslagen	-1.336	-165
Rentetoevoeging	-607	-531
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	702	650
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	11	10
Wijziging marktrente	-243	-607
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	7	14
Wijziging actuariële grondslagen	-75	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichting	6	4
	-1.535	-625

Pensioenopbouw

Onder dit bedrag hebben we de aangroei opgenomen van de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van de pensioenopbouw van de deelnemers gedurende het boekjaar. Gezien het gesloten karakter van het Fonds is er geen pensioenopbouw meer.

Toeslagen

In 2024 zijn de volgende drie indexaties verleend:

- Na de harmonisatie van toeslagmaatstaven, waarbij een uniforme toeslagmaatstaf is afgesproken voor alle deelnemers van het pensioenfonds, geldt de (afgeleide) prijsindex als basis voor de toeslagverlening, met een maximum van 3%. De reglementaire wijziging van de toeslagmaatstaf is met terugwerkende kracht ingevoerd vanaf 31 december 2022. Daardoor was het fonds in staat om gebruik te maken van de extra fiscale ruimte voor toeslagen, vanwege de hoge prijs-inflatie eind 2022. Gebruikmakend van die extra ruimte kon het fonds in 2024 in totaal 12% toeslag verlenen over de periode vanaf 31 december 2022. Reeds verleende toeslagen werden hierop in mindering gebracht (3% verhoging bij NN in zowel 2022 als 2023 en 4% bij ING in 2024).

- Naast deze algemene toeslagverlening was er voor deelnemers in dienst van NN Group op 1 september 2024 nog een extra toeslag, gefinancierd vanuit het NN-deel van de bestemmings-reserve. Alle deelnemers die in dienst waren op 31 december 2022 kregen een extra toeslag ter hoogte van 4,9%.
- Nadat in september dus alle toeslagen verleend waren die voortvloeiden uit de harmonisatie-afspraken, was eind 2024 het moment voor het eerste ‘reguliere’ toeslagbesluit sinds de harmo-nisatie. De afgeleide prijsindex bedroeg over de referteperiode oktober 2023-oktober 2024 2,58%. Op grond van de financiële positie van Pensioenfonds ING van oktober kon het Bestuur besluiten om een volledige toeslag te verlenen, zodat de pensioenen per 1 januari 2025 met 2,58% zijn verhoogd.

Rentetoevoeging

De rentetoevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen is, volgens het besluit financieel toetsingskader Fondsen, gebaseerd op de eenjaarsrente uit de rentetermijnstructuur. Voor 2024 is 3,44% toegepast (2023: 3,26%).

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Als gevolg van de onttrekking ten behoeve van de pensioenuitkeringen neemt de voorziening pensioenverplichtingen af met een bedrag van € 702 miljoen. Het verschil met de feitelijke pensioen-uitkeringen is als afzonderlijk resultaat in de actuariële analyse van het resultaat verantwoord.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Jaarlijks vindt er een vrijval plaats van de in de voorziening begrepen reservering voor toekomstige pensioenuitvoeringskosten ter dekking van de werkelijke uitvoeringskosten. In de premiebijdrage is een opslag begrepen voor de pensioenuitvoeringskosten. Omdat er sinds 2014 geen opbouw meer in het Fonds is, worden er geen nieuwe bijdragen voor toekomstige uitvoeringskosten meer toegevoegd aan de voorziening. Wel vallen er met de uitkeringen kosten vrij uit de voor-ziening. Omdat de vrijval dus groter is dan de onttrekking voor kosten heeft dit een positief effect op het resultaat.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Wijziging marktrente

We hanteren bij het Fonds als rentetermijnstructuur de swapcurve. De gewogen gemiddelde rente (op basis van de swapcurve) waartegen de voorziening pensioenverplichtingen is berekend, bedraagt 2,21% (2023: 2,38%). Door de renteontwikkeling (daling) gedurende 2024 zijn de contante waarden van de voorziening pensioenverplichtingen ultimo 2024 toegenomen met € 243 miljoen (2023: toename van € 607 miljoen).

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Als gevolg van de overdracht van pensioenaanspraken nam de voorziening pensioenverplichtingen per saldo af met een bedrag van € 7 miljoen (2023: afname € 14 miljoen). Het verschil met het saldo overdrachten van pensioenaanspraken hebben we als afzonderlijk resultaat in de actuariële analyse van het resultaat verantwoord.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De post overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen wordt in 2024 en 2023 veroorzaakt door diverse kleine posten.

Toelichting N - Herverzekering

(Bedragen in duizenden euro's)	2024	2023
Uitkeringen uit herverzekering	169	180

Toelichting O - Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

(Bedragen in duizenden euro's)	2024	2023
Administratie	-3.926	-3.850
Doorbelaste personeelskosten	-4.652	-4.143
Governance en organisatie	-1.065	-1.166
Contributies en bijdragen	-1.021	-855
Balansbeheer	-216	-223
Huisvesting	-104	-105
Beleggingsadvies	-289	-383
Andere adviesdiensten	-2.690	-679
ICT-diensten	-319	-403
Voorlichting en publicatie	-338	-218
Controle jaarrekening	-207	-196
Fiscaal advies	-80	-78
Actuaris certificering	-52	-52
Btw-toerekening	448	655
Totaal pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-14.513	-11.695
Aan vermogensbeheer toegerekende kosten	6.263	5.316
Pensioenuitvoeringskosten in aansluiting op presentatie in het bestuursverslag	-8.249	-6.379

Ten opzichte van 2023 zijn de pensioenuitvoerings- en administratiekosten in totale zin toegenomen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de diverse diensten van externe partijen als onderdeel van het Wtp-traject, aangevuld door de stijgingen in contributie bij toezichthouders.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

In 2020 hebben we afspraken met de sponsors gemaakt over hun bijdrage aan het Fonds voor de uitvoeringskosten. Vanwege onze ambitie om op termijn financieel onafhankelijk te zijn, is er voor een langetermijnovereenkomst gekozen die reikt tot en met 2030. In deze overeenkomst daalt de bijdrage van de sponsors aan de uitvoeringskosten tot nihil in 2030. In dat jaar dienen de kosten van het Fonds een dusdanig niveau te hebben dat deze door de vrijval vanuit de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten (excassovoorziening) worden gedragen.

De aan vermogensbeheer toe te rekenen kosten bestaan voor een deel uit personeelskosten (2024: € 3,3 miljoen; 2023: € 2,8 miljoen) en voor een deel uit overige (pensioen)uitvoeringskosten (2024: € 3,0 miljoen; 2023: € 2,7 miljoen).

Accountantskosten

De kosten van de externe accountant EY Accountants B.V. voor de controle van de jaarrekening, DNB-jaarstaten 2024 en de controle van de basisgegevens ten behoeve van de certificerend actuaris, bedragen € 207 duizend (2023: € 196 duizend). Daarnaast is dezelfde externe accountant ingezet voor het uitvoeren van een assurance-opdracht in het kader van datakwaliteit, de kosten hiervan bedragen € 40 duizend.

Bezoldiging leden Bestuur en Verantwoordingsorgaan

Onder de post governance en organisatie zijn de kosten voor de leden van het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan (VO) opgenomen. De leden van deze fondsorganen ontvangen een beloning voor de door hen gedragen verantwoordelijkheden en de aard en omvang van de door hen uitgevoerde werkzaamheden, indien zij niet bij een van de werkgevers in dienst zijn. Bij de vaststelling is rekening gehouden met wat gebruikelijk is in de sector, volgens de normeringen van DNB en de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. De bestuurders ontvingen in totaal € 662 duizend (2023: € 648 duizend). Hierin is ook de bezoldiging van de uitvoerend bestuurders, tevens directieleden van het Bestuursbureau, opgenomen. Deze kosten maken onderdeel uit van de post personeelskosten. De bezoldiging voor de uitvoerend bestuurders bedraagt derhalve € 434 duizend (2023: € 438 duizend).

Bij de vergoeding van de VO-leden is onderscheid gemaakt naar de functie die het VO-lid vervult (voorzitter, vicevoorzitter, secretaris, lid en plaatsvervangend lid). Pensioengerechtigde leden van het VO hebben in 2024 een kostenvergoeding en een vergoeding voor gemaakte reiskosten ontvangen. De VO-leden die in dienst zijn bij een van de werkgevers ontvangen geen separate vergoeding van het Fonds. De leden van het VO ontvingen in totaal € 118 duizend (2023: € 127 duizend).

Personeel

Gedurende het boekjaar 2024 had het Fonds geen personeelsleden in dienst. De directie van het Fonds en de medewerkers van het Bestuursbureau zijn in dienst van ING Bank Personeel B.V. of zijn door het Fonds extern ingehuurd.

Toelichting P - Overige baten en lasten

(Bedragen in miljoenen euro's)	2024	2023
Overige baten en lasten	0	0

Belastingen

De activiteiten van het Fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

[Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024](#)

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

ACTUARIËLE ANALYSE

Figuur 49 - Actuariële analyse

(Bedragen in miljoenen euro's)	2024	2023
Wijziging rentetermijnstructuur	-243	-607
Beleggingsopbrengsten	-86	631
Premies	0	0
Waardeoverdrachten	1	-1
Kosten	3	5
Uitkeringen	1	0
Kanssystemen	4	5
Reguliere mutaties	-1	-1
Toeslagverlening	-1.336	-165
Wijziging actuariële grondslagen	-75	0
Overige oorzaken	1	0
	-1.728	-133

Wijziging rentetermijnstructuur
Door de in 2024 dalende swaprente werd de waarde van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het Fonds verhoogd met € 243 miljoen. In 2023 leidde de daling van de rente tot een toename van € 607 miljoen.

Beleggingsopbrengsten
De ontvangsten van het Fonds bestaan onder meer uit het directe rendement op de beleggingen, zijnde interest, dividend en huuropbrengsten, en het indirecte rendement, verminderd met de beleggingskosten. Deze inkomsten worden geacht beschikbaar te zijn voor de financiering van de benodigde interesttoevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen.

Bij het Fonds voeren we een beleid om het renterisico grotendeels af te dekken. Deze rente-afdekking vormt een voor-name component van de beleggingsresultaten. De renteafdekking bedroeg ultimo 2024 111,5% van de rentegevoeligheid van de nominale verplichtingen.

Premies
Het actuarieel resultaat op premies is nihil. Gezien het gesloten karakter van het Fonds ontvangen we geen premies meer voor pensioenopbouw en vindt er ook geen opbouw meer plaats in de voorziening pensioenverplichtingen.

Waardeoverdrachten
Dit is het resultaat door het verschil tussen de waarde van overgedragen pensioenen op basis van wettelijke overdrachtsfactoren en de fondsspecifieke waarderingsfactoren.

Kosten
Het resultaat op kosten is het verschil tussen de beschikbare kostendekking en de daadwerkelijke uitgaven. Over 2024 resteert een batig saldo van € 3 miljoen.

Uitkeringen
Over 2024 resteerde een klein batig saldo van € 1 miljoen als gevolg van vrijval van pensioengelden waarvan de rechthebbenden zich niet gemeld hebben bij het Fonds en door het Fonds ook niet opgespoord konden worden.

Kanssystemen
Dit resultaat betreft voornamelijk de actuariële resultaten op sterfte (zowel langlevens als kortlevens) en arbeidsongeschiktheid.

Reguliere mutaties
Onder dit resultaat vallen onder andere correcties van pensioenen, resultaten door gemaakte flexibiliseringskeuzes door deelnemers en reserveringsverschillen bij statusovergangen.

Toeslagverlening
Dit zijn de lasten voor de verhoging van pensioenen vanwege de verleende toeslagen gedurende 2024.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Toelichting op de balans per 31 december 2024

Toelichting op de staat van baten en lasten per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Wijziging grondslagen

In 2024 is een aantal actuariële grondslagen aangepast. Ultimo 2024 is het Fonds voor de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen overgegaan op de Prognosetafel AG2024 (gedurende 2024: Prognosetafel AG2022). Dit heeft geleid tot een positief resultaat van € 33 miljoen. De overgang naar de nieuwe ervaringssterfte heeft geleid tot een negatief resultaat van € 105 miljoen. De wijziging van de partnerfrequenties heeft geleid tot een negatief resultaat van € 17 miljoen. De aanpassing van het leeftijdsverschil en de WzP-opslag heeft geleid tot positief resultaat van € 14 miljoen.

Per saldo leiden deze aanpassingen van de actuariële grondslagen tot een verlaging van het resultaat van € 75 miljoen.

Overige oorzaken

De post overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen is in 2024 en 2023 veroorzaakt door diverse kleine posten.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

RISICOPARAGRAAF

In de risicoparagraaf van het bestuursverslag lichten we het beleid van integrale risicobeheersing uitgebreid toe. Bij het Fonds zien we het balansrisico als een van de belangrijkste risico's. Het kan zich in financiële termen manifesteren in een solvabiliteitsrisico, namelijk dat het Fonds niet over voldoende middelen beschikt om de pensioenverplichtingen te kunnen nakomen.

In deze paragraaf lichten we een aantal specifieke financiële risico's nader toe en kwantificeren we ze in overeenstemming met de solvabiliteitsvoorschriften die gelden voor pensioenfondsen. De onderliggende basis is het DNB-standaardmodel, waarin de risicofactoren worden aangeduid met S1 tot en met S10.

De in deze paragraaf gepresenteerde beleggingscijfers wijken af van de in de balans gepresenteerde cijfers. In de balans rekenen we de beleggingen in de aandelen en vastrentendewaarden-beleggingsfondsen geheel toe aan de hoofdcategorie waarin het betreffende beleggingsfonds belegt. Ten behoeve van de FTK-risicocijfers rekenen we de beleggingen in deze fondsen op basis van het doorkijkprincipe toe aan de betreffende categorie. De volgende tabel geeft weer hoe de bedragen uit de balans aangesloten kunnen worden met de bedragen uit de risicoparagraaf.

Figuur 50 - Verdeling ten behoeve van FTK-risicocijfers

2024 (Bedragen in miljoenen euro's)	Balans	Vast- rentende waarden	Aandelen	Vastgoed	Derivaten	Cash	Risico- paragraaf
Vastrentende waarden	18.305	692	0	0	0	0	18.997
Aandelen	4.404	0	0	0	0	0	4.404
Vastgoed	2.919	0	0	0	0	0	2.919
Overige beleggingen	692	-692	0	0	0	0	0
Derivaten	-529	0	0	0	14	0	-515
Subtotaal	25.791	0	0	0	14	0	25.805
Overlopende activa/passiva	14	0	0	0	-14	0	0
Totaal	25.805	0	0	0	0	0	25.805

2023 (Bedragen in miljoenen euro's)	Balans	Vast- rentende waarden	Aandelen	Vastgoed	Derivaten	Cash	Risico- paragraaf
Vastrentende waarden	18.821	654	0	0	0	0	19.475
Aandelen	4.111	0	0	0	0	0	4.111
Vastgoed	2.848	0	0	0	0	0	2.848
Overige beleggingen	654	-654	0	0	0	0	0
Derivaten	-443	0	0	0	8	0	-435
Subtotaal	25.991	0	0	0	8	0	25.999
Overlopende activa/passiva	8	0	0	0	-8	0	0
Totaal	25.999	0	0	0	0	0	25.999

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Financiële risico's

Solvabiliteitsrisico

Bij het Fonds houden we buffers aan om risico's op te vangen. We doen er alles aan om voldoende solvabel te zijn, zodat eventueel nadelige gevolgen van een niet goed beheerst solvabiliteitsrisico niet doorvloeien naar de deelnemers.

We meten het solvabiliteitsrisico van het Fonds vanuit het dekkingsgraadrisico. Dit dekkingsgraadrisico drukken we uit als standaarddeviatie ten opzichte van de actuele dekkingsgraad, voor zowel het nominale als het reële dekkingsgraadrisico.

Het beleid voor het managen van het dekkingsgraadrisico is vastgelegd in het risicomanagement-beleid van het Fonds. De gedetailleerde uitwerking en toepassing ervan hebben we opgenomen in het balansbeheerplan van 2023-2026.

Een andere maat voor het solvabiliteitsrisico is het Vereist Eigen Vermogen (VEV). Deze methode is voorgeschreven door de toezichthouder. Sinds 2015 wordt getoetst op het strategisch vereist vermogen zoals voorgeschreven door DNB. Voor het Fonds is het strategisch VEV als volgt opgebouwd:

Figuur 51 - Solvabiliteitsrisico's

	2024	2023
S1 Renterisico	178	181
S2 Zakelijke waardenrisico	1.398	1.280
S3 Valutarisico	711	651
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	1.282	1.064
S6 Verzekeringstechnisch risico	394	378
S7 Liquiditeitsrisico	0	0
S8 Concentratierisico	0	0
S9 Operationeel risico	0	0
S10 Actief risico	0	0
Diversificatie- en correlatie-effect	-1.497	-1.302
Vereist eigen vermogen	2.466	2.252
DNB-Dekkingsgraad	136,6%	149,6%
DNB-Beleidsdekkingsgraad	144,8%	153,9%
Minimaal vereist vermogen	104,0%	104,0%
Vereist vermogen	113,2%	113,1%

De dekkingsgraad van het Fonds volgens de DNB-rentecurve is het afgelopen jaar afgenomen van 149,6% (2023) tot 136,6% (2024). De beleidsdekkingsgraad bedraagt ultimo boekjaar 144,8% (2023: 153,9%).

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Figuur 52 - Risicopercentages

		2024	2023
S1	Renterisico	0,1%	0,5%
S2	Zakelijke waardenrisico	6,2%	6,2%
S3	Valutarisico	1,1%	1,1%
S4	Grondstoffenrisico	0,0%	0,0%
S5	Kredietrisico	5,5%	4,9%
S6	Verzekeringstechnisch risico	0,3%	0,4%
S7	Liquiditeitsrisico	0,0%	0,0%
S8	Concentratierisico	0,0%	0,0%
S9	Operationeel risico	0,0%	0,0%
S10	Actief risico	0,0%	0,0%
	Vereist eigen vermogen	13,2%	13,1%
	DNB toets-surplus	44,8%	53,9%
	Surplus	31,6%	40,8%

Bij het Fonds bepalen we het vereist eigen vermogen op basis van de strategische beleggingsmix. Het vereist eigen vermogen is ten opzichte van 2023 niet veel gewijzigd.

S1. Renterisico

We beheersen het renterisico van het Fonds onder andere door de rentegevoeligheid van de beleggingen niet te veel te laten afwijken van de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Hier-voor hebben we een renteafdeckingsbeleid ontwikkeld.

Ook de veranderingen van de rentecurve hebben een grote invloed op de dekkingsgraad van het Fonds. Dit renterisico dekken we voor een gedeelte af door middel van renteswaps en obligaties. Het resterende risico kan worden onderverdeeld in swapspreadrisico en cashflowmismatchrisico.

De onderstaande tabel geeft zowel de duratie als de basispuntgevoeligheid van de verplichtingen en de beleggingen weer. Beide maatstaven illustreren een rentegevoeligheid. De duratie is de gemiddelde rentelooptijd. De basispuntgevoeligheid is de waardeverandering bij een parallelle verandering van de rentecurve van een basispunt. Ook de renteafdeckingsratio's zijn gebaseerd op een parallelle schok van een basispunt.

Figuur 53 - Renterisico

	2024	2023
Verplichtingen		
Marktwaaarde (mIn)	18.725	17.190
Duratie	14,6	14,8
Beleggingen		
Marktwaaarde (mIn)	25.805	25.999
Duratie vastrentende waarden (incl. derivaten)	16,7	16,0
Verplichtingen t.o.v. beleggingen		
Rente-afdekking ratio	111,5%	118,2%
Rente-afdekking ratio (reële verplichtingen)	66,5%	80,0%

Sinds 2023 hanteert het Fonds een strategische rentehedge van 120% met een bandbreedte van 105-135%. Deze rentehedge is gebaseerd op de nominale verplichtingen. In 2024 heeft de rente-hedge zich binnen de bandbreedte bewogen.

De duratie van de verplichtingen bedraagt 16,7 (31 december 2023: 14,8). De duratie van de por-tefeuille vastrentende waarden inclusief rentederivaten bedraagt 16,7 (31 december 2023: 16,0). Exclusief derivaten bedraagt deze duratie 12,9 (31 december 2023: 13,5).

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Swapspreadrisico

We waarderen de verplichtingen door ze contant te maken met behulp van de swaprentes. Bij het Fonds lopen we een swapspreadrisico omdat een deel van de renteafdekking plaatsvindt met obligaties. Het swapspreadrisico ontstaat doordat de rente op (staats)obligaties niet altijd gelijk beweegt met de swaprentes waarmee de verplichtingen worden gewaardeerd. In de periodieke risicomonitor wordt de bijdrage van het swapspreadrisico aan het totale balansrisico berekend en gemonitord.

Cashflowmismatch

De verplichtingen resulteren in cashflows. We maken bij het Fonds keuzes ten aanzien van de mate waarin het patroon van de verplichtingencashflows en van de vastrentendewaardencashflows op elkaar worden afgestemd.

Binnen de afdekking van de cashflows maken we keuzes voor een andere looptijdverdeling dan de verplichtingen. Het risico van het kiezen van andere looptijden manifesteert zich bij een niet-parallelle beweging van de rentecurve.

Inflatierisico

De verplichtingen van het Fonds hebben een lange looptijd, waardoor de gevoeligheid voor ontwikkelingen van de inflatie groot is. In een reële wereld is een hoger dan verwachte inflatie negatief voor de onze dekkingsgraad. Het doel van de inflatieafdekking die we toepassen is het beschermen van het Fonds tegen veranderingen in de verwachting omtrent inflatie. Als de inflatieverwachting sterk stijgt, daalt de reële dekkingsgraad, waardoor de toeslagambitie mogelijk in gevaar komt.

Ten behoeve van het opvangen van onverwachte inflatie maken we gebruik van ‘inflation linked bonds’ (ILB) en ‘inflation linked swaps’ (ILS). In de beheersing van het inflatierisico houden we er daarbij rekening mee dat de waardeontwikkeling van deze producten niet vanzelfsprekend resulteert in een volledige afdekking van de inflatie. Dit omdat de aan die producten onderliggende prijs- en loonontwikkelingen kunnen afwijken van de voor het Fonds relevante prijs- en loonontwikkelingen.

Voor het renterisico is € 178 miljoen opgenomen in de berekening van het VEV (2023: € 181 miljoen).

S2. Zakelijke waardenrisico

Het zakelijke waardenrisico richt zich primair op de beleggingscategorieën vastgoed en aandelen, als onderdeel van de returnportefeuille. Deze beleggingscategorieën vormen een onderdeel van ons beleggingsbeleid waarin de strategische beleggingsmix en het hieraan gekoppelde risico-budget, richtsnoer zijn voor de returnportefeuille.

Voor beide beleggingscategorieën (vastgoed en aandelen) voeren we een uitgebreide selectie van fondsbeheerders uit. Vervolgens definiëren we de bijbehorende mandaten, inclusief de te hanteren benchmark. Daarna voeren we doorlopende monitoring uit op de ontwikkelingen van de portefeuille. Hierbij wordt onder andere het gerealiseerde rendement beoordeeld en afgezet tegen de benchmark.

Marktrisiko

Het Fonds staat bloot aan marktrisiko. Dit is het risico van mogelijke daling van de marktwaarde van de beleggingen in onder andere zakelijke en vastrentende waarden. Dit marktrisiko is onderdeel van het balansrisico.

Een aantal rekenvoorbeelden:

- Een daling van aandelen in ontwikkelde markten van 30% leidt tot een afname van het resultaat en het eigen vermogen met € 908 miljoen (2023: € 859 miljoen).
- Een daling van aandelen in opkomende markten van 40% leidt tot een afname van het resultaat en het eigen vermogen met € 443 miljoen (2023: € 369 miljoen).
- Een daling van indirect beursgenoteerd vastgoed en indirect niet-beursgenoteerd vastgoed van 30%, respectievelijk 15%, leidt tot een afname van het resultaat en het eigen vermogen met € 616 miljoen (2023: € 605 miljoen).
- Een daling van de niet-beursgenoteerde aandelen (private equity) met 40% leidt tot een afname van het resultaat en het eigen vermogen met € 104 miljoen (2023: € 129 miljoen).

Voor het zakelijk waardenrisico is € 1.398 miljoen opgenomen in de berekening van het VEV (2023: € 1.280 miljoen).

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

[Risicoparagraaf](#)

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

S3. Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verandert als gevolg van een verandering in de valutakoersen.

Voor de belangrijkste valuta in de returnportefeuille, de Amerikaanse dollar, hebben we het risico ten opzichte van de euro deels afgedekt.

De lokale valuta in de portefeuille opkomende landen dekken we bij het Fonds niet af.

Figuur 54 - Valutarisico

Totaal Beleggingen voor risico Pensioenfonds naar valuta voor en na afdekking 2024	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Totaal	Valuta-derivaten	Netto positie
Euro	1.073	298	16.848	-493	17.726	1.120	18.846
Amerikaanse dollar	1.031	2.443	1.458	0	4.932	-1.157	3.775
Australische dollar	287	51	0	0	338	0	338
Britse pond	100	81	0	0	181	0	181
Canadese dollar	0	121	0	0	121	0	121
Hong Kong dollar	180	102	0	0	282	0	282
Japanse yen	198	161	0	0	359	0	359
Zwitserse frank	1	61	0	0	62	0	62
Overige valuta's en overige activa en passiva begrepen in beleggingsfondsen	49	1.086	691	15	1.841	0	1.841
	2.919	4.404	18.997	-478	25.842	-37	25.805

Totaal Beleggingen voor risico Pensioenfonds naar valuta voor en na afdekking 2023	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Totaal	Valuta-derivaten	Netto positie
Euro	999	309	17.477	-471	18.314	1.450	19.764
Amerikaanse dollar	1.026	2.123	1.344	0	4.493	-1.422	3.071
Australische dollar	306	46	0	0	352	0	352
Britse pond	98	57	0	0	155	0	155
Canadese dollar	7	152	0	0	159	0	159
Hong Kong dollar	167	137	0	0	304	0	304
Japanse yen	203	235	0	0	438	0	438
Zwitserse frank	19	135	0	0	154	0	154
Overige valuta's en overige activa en passiva begrepen in beleggingsfondsen	23	917	654	8	1.602	0	1.602
	2.848	4.111	19.475	-463	25.971	28	25.999

- Een rekenvoorbeeld:
- Een daling van de vreemde valuta's ten opzichte van de euro met 20% leidt, na valuta-afdekking, tot een vermindering van het resultaat en het eigen vermogen met € 975 miljoen (2023: € 922 miljoen).

Voor het valutarisico is € 711 miljoen opgenomen in de berekening van het VEV (2023: € 651 miljoen).

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Toelichting op de balans per 31 december 2024

Toelichting op de staat van baten en lasten per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

S4. Grondstoffenrisico

Zowel in 2024 als in 2023 hebben we bij het Fonds niet belegd in grondstoffen.

Voor het grondstoffenrisico is geen bijdrage opgenomen in de berekening van het VEV (2023: geen).

S5. Kredietrisico

Onder kredietrisico verstaan we het risico dat een tegenpartij betalingsverplichtingen niet nakomt. Het kredietrisico van de beleggingen wordt op maandbasis gemonitord door de externe vermogensbeheerders binnen door het Fonds vastgestelde randvoorwaarden. Bij de aanstelling van vermogensbeheerders worden in het mandaat afspraken gemaakt over de mate van het kredietrisico dat we bij het Fonds maximaal bereid zijn te lopen. Voor de intern beheerde portefeuille met staatsobligaties hebben we ook grenzen aan kredietwaardigheid gesteld.

Figuur 55 - Kredietrisico per categorie

		2024		2023	
Verdeling vastrentende waarden per risicocategorie		€	%	€	%
AAA		8.169	43,0%	8.897	45,7%
AA		8.291	43,6%	8.345	42,8%
A		622	3,3%	529	2,7%
BBB		817	4,3%	775	4,0%
Lager dan BBB		770	4,1%	698	3,6%
No rating		329	1,8%	231	1,2%
		18.997	100,0%	19.475	100,0%

Figuur 56 - Kredietrisico naar looptijd

Verdeling vastrentende waarden naar looptijd	2024		2023	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 6 maanden	2.311	12,2%	2.210	11,3%
Resterende looptijd 6 maanden - 1 jaar	130	0,7%	126	0,6%
Resterende looptijd 1 jaar - 5 jaar	1.142	6,0%	1.047	5,4%
Resterende looptijd > 5 jaar	15.414	81,1%	16.092	82,7%
	18.997	100,0%	19.475	100,0%

Als er bij een belegging sprake is van meerdere ratings (risicocategorieën) houden we bij de indeling om redenen van risicobeperking de laagste van de gepubliceerde ratings aan.

Figuur 57 - Kredietrisico per categorie

2024	< 1 jaar	1 < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal
AAA	2.024	249	5.896	8.169
AA	37	60	8.194	8.291
A	30	311	281	622
BBB	31	244	542	817
Lager dan BBB	35	254	481	770
No rating	284	25	19	328
	2.441	1.143	15.413	18.997

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Figuur 58 - Kredietrisico per categorie (vervolg)

2023	< 1 jaar	1 < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal
AAA	1.931	256	6.710	8.897
AA	111	46	8.188	8.345
A	42	202	285	529
BBB	47	230	498	775
Lager dan BBB	29	292	377	698
No rating	176	21	34	231
	2.336	1.047	16.092	19.475

De marktwaarde van de kredietgevoelige producten daalt, als de door DNB vastgestelde schokken als referentie worden gebruikt, met € 1.374 miljoen (2023: € 1.361 miljoen).

Voor het kredietrisico is € 1.282 miljoen opgenomen in de berekening van het VEV (2023: € 1.064 miljoen).

S6. Verzekeringstechnisch risico

Het belangrijkste en daarnaast voor het Fonds grootste verzekeringstechnische risico is het langlevensrisico. Onder langlevensrisico verstaan we het risico dat deelnemers, gemiddeld genomen, langer leven dan werd aangenomen bij de waardering van de technische voorzieningen. De technische voorzieningen bieden in dat geval onvoldoende dekking voor de toekomstige pensioenuitkeringen. We houden rekening met de voorzienbare trend in de overlevingskansen door gebruik te maken van de meest recente sterftekansen en prognoses van het Actuarieel Genootschap.

Daarnaast rekenen we met het verzekeringstechnische risico: kortlevensrisico is het risico dat deelnemers eerder komen te overlijden dan bij de waardering van de technische voorzieningen werd aangenomen. Dit risico doet zich voor bij pensioenvormen die uitkeringen bij overlijden kennen, zoals nabestaandenpensioenen. Dit risico wordt grotendeels gemitigeerd door gelijktijdige vrijval van het ouderdomspensioen. De omvang van dit risico is beperkt.

Voor het verzekeringstechnisch risico is € 394 miljoen opgenomen in de berekening van het VEV (2023: € 378 miljoen).

De bepaling van de pensioenverplichtingen is gebaseerd op de levensverwachtingen zoals deze eind 2024 door het Actuarieel Genootschap zijn gepubliceerd in de prognosetafel AG2024. Hiermee baseren we ons op de meest actuele informatie inzake levensverwachting. Op de prognosetafel passen we op grond van het deelnemersbestand van het Fonds een correctie toe. Op deze wijze wordt het langlevensrisico naar verwachting adequaat verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Dit neemt niet weg dat toekomstige ontwikkelingen kunnen leiden tot verdere verbetering of verslechtering van de levensduur en als gevolg hiervan mogelijk verdere verhoging of verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen. Jaarlijks toetsen we of de gebruikte aannames nog aansluiten bij de waarnemingen in het Fonds.

S7. Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico van het Fonds kent drie verschillende oorzaken:

- 1. Liquiditeit van de beleggingen. Dit wordt altijd meegenomen bij de beleggingsbeslissing. We kiezen bij het Fonds bewust voor niet-liquide beleggingen als deze passen binnen het langetermijnbeleggingsprofiel.
- 2. De benodigde cashflows voor de betalingen van pensioenen en voor het voldoen aan de verplichtingen uit hoofde van de derivaten. Dit risico beheersen we door middel van een duidelijke cashflowplanning.
- 3. Het gebruik van derivaten. Bij het Fonds maken we gebruik van renteswaps en valutatermijncontracten om respectievelijk rente- en valutarisico af te dekken. Ook het liquiditeitsrisico wordt beheerst door middel van een duidelijke cashflowplanning binnen het kader van ons afdekbeleid.

Bij het Fonds maken we vooral gebruik van zogenaamde receiver renteswaps. Een receiver swap is een geldmarktproduct waarbij de koper de vaste rente ontvangt en de variabele rente betaalt. Door veranderingen in de rente verandert de waarde van de renteswap. Zo leidt een rentestijging tot een daling van de waarde van de receiver renteswaps. Om het tegenpartijrisico te beheersen wordt onderpand uitgewisseld. De onderpandverplichtingen worden voldaan uit de portefeuille staatsobligaties.

Voor het liquiditeitsrisico is geen bijdrage opgenomen in de berekening van het VEV (2023: geen).

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

S8. Concentratierisico

Onder concentratierisico verstaan we het risico van grote posities binnen de beleggingsportefeuille. Hierdoor kunnen bepaalde ontwikkelingen of gebeurtenissen een groot effect hebben op de waarde van de portefeuille. Bij het Fonds hanteren we op verschillende niveaus concentratielimieten. Het grootste deel van deze concentratielimieten monitoren we op dagelijkse basis.

Onze beleggingen in vastrentende waarden concentreren zich in de landen Nederland, Frankrijk en Duitsland. Dit risico monitoren we maandelijks aan de hand van de risicomonitor en bovendien hebben we positielimieten opgenomen in de mandaten van de aangestelde vermogensbeheerders. Het netto risico wordt op die manier beheerst, waardoor voor het concentratierisico geen buffer is opgenomen in de berekening van het VEV (2023: geen).

Figuur 59 - Vastgoed per regio

Verdeling vastgoed per regio	2024		2023	
	€	%	€	%
Europa	1.201	41,1%	1.118	39,3%
Noord-Amerika	951	32,6%	943	33,1%
Azië	464	15,9%	467	16,4%
Oceanië	295	10,1%	305	10,7%
Midden- en Zuid-Amerika	8	0,3%	11	0,4%
Afrika	0	0,0%	4	0,1%
	2.919	100,0%	2.848	100,0%

Figuur 60 - Vastgoed per sector

Verdeling vastgoed per sector	2024		2023	
	€	%	€	%
Gemengd	1.593	54,6%	1.630	57,2%
Woningen	741	25,4%	609	21,4%
Industrieel vastgoed	427	14,6%	398	14,0%
Kantoren	84	2,9%	109	3,8%
Winkels	74	2,5%	102	3,6%
	2.919	100,0%	2.848	100,0%

De indeling naar sectoren is gebaseerd op het karakter van de betreffende vastgoedbeleggingsfondsen, zoals dat is geformuleerd in de daartoe strekkende prospectussen.

Figuur 61 - Aandelen per categorie

Verdeling aandelen per categorie	2024		2023	
	€	%	€	%
Ontwikkelde markten	3.246	73,7%	3.157	76,8%
Opkomende markten	1.158	26,3%	954	23,2%
	4.404	100,0%	4.111	100,0%

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Figuur 62 - Aandelen per regio

	2024		2023	
Verdeling aandelen (excl. private equity) per regio	€	%	€	%
Noord-Amerika	2.360	56,7%	2.070	54,5%
Azië	1.265	30,4%	1.132	29,8%
Europa	438	10,5%	455	12,0%
Oceanië	54	1,3%	52	1,4%
Midden- en Zuid-Amerika	45	1,1%	56	1,5%
Afrika	2	0,0%	31	0,8%
	4.164	100,0%	3.796	100,0%

Figuur 63 - Private equity per regio

	2024		2023	
Verdeling private equity per regio	€	%	€	%
Noord-Amerika	108	45,0%	114	36,2%
Europa	90	37,5%	157	49,8%
Azië	42	17,5%	44	14,0%
	240	100,0%	315	100,0%

De indeling van private equity naar sector is niet beschikbaar.

Belangen groter dan 2% van het balanstotaal

Beleggingen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal:

Figuur 64 - Grote posten

	2024		2023	
Staatsobligaties	€	%	€	%
Staatsobligaties Duitsland	3.713	14,0%	3.951	14,8%
Staatsobligaties Frankrijk	3.930	14,8%	4.979	18,6%
Staatsobligaties Nederland	1.709	6,4%	1.795	6,7%
Staatsobligaties Oostenrijk	861	3,2%	850	3,2%
Staatsobligaties Verenigde Staten	514	1,9%	515	1,9%
Staatsobligaties België	433	1,6%	469	1,8%
Staatsobligaties “European Financial Stability Facility”	403	1,5%	461	1,7%
Staatsobligaties ‘European Union’	1.511	5,7%	785	2,9%

S9. Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen of onverwachte gebeurtenissen. Met het realiseren van een in control statement (ICS) hebben we een belangrijke stap gezet in de beheersing van de operationele risico’s.

Voor het operationeel risico is geen bijdrage opgenomen in de berekening van het VEV (2023: geen), aangezien we de kans en de impact op de solvabiliteitspositie van het Fonds als zeer beperkt schatten.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

S10. Actief beheer risico

Risico voor actief beheer ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille en daarmee risico toevoegen. Volgens het standaardmodel dient in beginsel alleen een buffer voor actief beheer risico becijferd te worden voor aandelen indien de ‘tracking error’ van de aandelenbeleggingen groter is dan 1%. Met de tracking error meten we in hoeverre de aandelenbeheerder zich actief positioneert ten opzichte van de gekozen benchmark. Bij de berekening van het actief beheer risico dient daarnaast rekening gehouden te worden met de ‘total expense ratio’ (TER) van de aandelenbeleggingen.

Voor het Fonds is deze benadering niet geschikt vanwege de aard van de actief beheerde portefeuille. De risicoreductie van de zogeheten ‘low volatility’-mandaten ten opzichte van een wereldwijd passief mandaat, compenseert meer dan het risico dat de vermogensbeheerders toevoegen als gevolg van actieve posities ten opzichte van de benchmark. Voor het risico rond actief beheer is derhalve geen bijdrage opgenomen in de berekening van het VEV (2023: geen).

Diversificatie
In de berekeningen stellen we eerst vast welke buffers er nodig zijn voor de individuele risico’s. Omdat DNB aangeeft dat deze risico’s zich waarschijnlijk niet gelijktijdig zullen voordoen, mag er op de individuele buffers een bedrag in mindering worden gebracht op grond van veronderstelde correlatie tussen met name rente-, aandelen-, vastgoed- en kredietrisico. Deze waarde heet het diversificatie-effect. Bij het Fonds kennen we mede dankzij ons beleid op het gebied van balans-beheer een relatief hoog diversificatie-effect van € 1.497 miljoen (2023: € 1.303 miljoen).

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

[Risicoparagraaf](#)

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening, worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan die van invloed zijn op het inzicht in de jaarrekening.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024

Staat van baten en lasten
over 2024

Kasstroomoverzicht over 2024

Grondslagen voor waardering
en resultaatbepaling

Toelichting op de balans
per 31 december 2024

Toelichting op de staat
van baten en lasten
per 31 december 2024

Actuariële analyse

Risicoparaagraaf

Gebeurtenissen na balansdatum

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

ACTUARIËLE VERKLARING

STICHTING PENSIOENFONDS ING

Opdracht
Door Stichting Pensioenfonds ING te Amsterdam is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid
Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds ING, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens
De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant
Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 0,2% van de technische voorzieningen (ofwel € 37,5 miljoen). Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 13 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruikgemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden
Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

- Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:
- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
 - het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
 - de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
 - het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

Actuariële verklaring

Controleverklaring van
de onafhankelijke accountant

Statutaire regeling omtrent
de bestemming van het saldo
van baten en lasten

BIJLAGEN

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds ING is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening goed. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen toereikend zijn.

Amstelveen, 23 mei 2025

Mevrouw drs. J.C.M. Hofmans AAG
Mercer (Nederland) B.V.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

Actuariële verklaring

Controleverklaring van
de onafhankelijke accountant

Statutaire regeling omtrent
de bestemming van het saldo
van baten en lasten

BIJLAGEN

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van Stichting Pensioenfonds ING

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2024 van Stichting Pensioenfonds ING te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds ING per 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

- De jaarrekening bestaat uit:
- de balans per 31 december 2024;
 - de staat van baten en lasten over 2024;
 - de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds ING (hierna ook wel het pensioenfonds) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountants-organisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

INFORMATIE TER ONDERSTEUNING VAN ONS OORDEEL

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds ING voert als gesloten ondernemingspensioenfonds de pensioenregeling uit zoals die tot en met eind 2013 gold voor huidige en voormalige medewerkers van maatschappijen die tot de groep van ING Bank N.V. of NN Group N.V. behoorden. Het vermogensbeheer en pensioenbeheer zijn uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners. Het fonds beschikt over een eigen bestuursbureau waarmee zij de uitvoering door de externe vermogensbeheerder en pensioenuitvoerder monitort. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit	
Materialiteit	€ 255 miljoen.
Toegepaste benchmark	1% van het (afgeronde) pensioenvermogen per 31 december 2024, zijnde het totaal van de voorziening voor pensioenverplichtingen en het stichtingskapitaal en de algemene reserve.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op het reserveoverschot hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

INHOUDSOPGAVE
KERNCIJFERS
VOORWOORD
PROFIEL VAN HET FONDS
BESTUURSVERSLAG
VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS
OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN
JAARREKENING
OVERIGE GEGEVENS
Actuariële verklaring
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten
BIJLAGEN

Wij zijn met auditcommissie overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 12,75 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een ondernemingspensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit. Daarnaast hebben wij eigen deskundigen ingeschakeld voor de controle van de waardering van vastrentende waarden en derivaten, de bepaling van de daaruit volgende kasstromen als basis voor de bepaling van het vereist eigen vermogen en de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controleaanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het algemeen bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het niet-uitvoerend bestuur het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar hoofdstuk Risicobeleid van het jaarverslag, waarin het algemeen bestuur zijn (analyse na afweging van frauderisico's heeft opgenomen en het hoofdstuk Verslag niet-uitvoerend bestuurders van het jaarverslag waar het niet-uitvoerend bestuur op deze (fraude) risicoanalyse reflecteert.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode en de incidentenregistratie.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisico-factoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toeeigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het algemeen bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle organisaties aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in de grondslagen in de jaarrekening, waaronder de subjectieve elementen in de waardering van de technische voorzieningen. Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt 'Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen'.

Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

Actuariële verklaring

Controleverklaring van
de onafhankelijke accountant

Statutaire regeling omtrent
de bestemming van het saldo
van baten en lasten

BIJLAGEN

Wij zijn uitgegaan van de veronderstelling dat er bij de opbrengstenverantwoording frauderisico's bestaan met name bij de indirecte beleggingsopbrengsten uit de indirecte beleggingen in vast-goed en private equity. Wij beschrijven in de controleaanpak van het kernpunt Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen onze controlewerkzaamheden om in te spelen op de veronderstelde frauderisico's bij de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het algemeen bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, de compliance officer, medewerkers van het bestuursbureau en de uitvoeringsorganisaties).

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controleaanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving
Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfonds, is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het algemeen bestuur, het kennis nemen van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennismaken van rapporten van de sleutelfunctiehouders en de compliance afdeling en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

Wij hebben verder kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben wij schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controleaanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling
Zoals toegelicht in de "Algemene grondslagen" van de jaarrekening, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het algemeen bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst. Wij hebben de specifieke beoordeling met het algemeen bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het algemeen bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de vereisten rondom solvabiliteit en liquiditeit. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle
In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het algemeen bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen relevante wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

INHOUDSOPGAVE
KERNCIJFERS
VOORWOORD
PROFIEL VAN HET FONDS
BESTUURSVERSLAG
VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS
ORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN
JAARREKENING
OVERIGE GEGEVENS
Actuariële verklaring
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten
BIJLAGEN

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad	
Risico	De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in “Toelichting [F] Bestemmingsreserve” van de jaarrekening. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.
Onze controleaanpak	Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2024 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certifierend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuarieel rapport van de certifierend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven. Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden: • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betroffen de key items de toepassing van de meest recente AG Prognosetafel 2024, de aanpassing van de ervaringssterfte, de wijziging van de partnerfrequenties, het leeftijdsverschil en de Wezenpensioenopslag alsmede de toeslagverlening van in totaal 12% over de periode vanaf 31 december 2022 tot en met 31 december 2024 gebruikmakend van de extra ruimte ontstaan uit de harmonisatie van toeslagmaatstaven en de toeslagverlening per 1 september 2024 van 4,9%, gefinancierd vanuit het NN-deel van de bestemmingsreserve. • Daarnaast heeft de certifierend actuaris een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certifierend actuaris. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2024 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen	
Risico	De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De gerealiseerde en ongerealiseerde waardeontwikkeling van beleggingen dienen in de staat van baten en lasten te worden verwerkt als indirecte beleggingsopbrengsten. Voor een groot deel van de beleggingen is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen. De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij netto contante waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreffen dit de posities in onderhandse leningen en derivaten. De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen, met name private equity, hypotheek en indirect vastgoed kennen eveneens inherent relatief veel waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in paragraaf Specifieke grondslagen – Vastrentende waarden, Aandelen, Vastgoed, Overige beleggingen en derivaten en een nadere toelichting opgenomen in toelichting opgenomen in “Toelichting [A] Beleggingen voor risico van het Fonds – Waarderingsmethode”. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2024 € 12 miljoen is belegd in onderhandse leningen, gesaldeerd € 529 miljoen negatief in derivaten, € 1.675 miljoen in hypotheekfondsen, € 240 miljoen in private equity en dat € 2.826 miljoen is belegd in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen. Dit betreft circa 16,4% van de totale beleggingen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten. Zoals beschreven in ‘Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico’s’, hebben wij het veronderstelde frauderisico inzake de opbrengstenverantwoording gekoppeld aan de indirecte beleggingsopbrengsten uit beleggingen in niet-(beurs)genoteerde fondsen, specifiek private equity en indirect vastgoed.
Onze controleaanpak	Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen, uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2024. • Voor de posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen hebben wij de waardering gecontroleerd op basis van de gecontroleerde jaarrekeningen van de betreffende fondsen met daarin opgenomen de gecontroleerde waarde per aandeel of participatie per 31 december 2024. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds. Voor zover wij geen zekerheid kunnen verkrijgen uit een jaarrekening per 31 december 2024, omdat deze niet tijdig beschikbaar is of omdat het boekjaar van de betreffende fondsen niet gelijk is aan het boekjaar van het pensioenfonds, hebben wij aanvullende werkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden bestonden uit het onderzoeken van eerdere jaarrekeningen (back-testing) en het vaststellen van de aansluiting met de meeste recente (niet gecontroleerde) rapportages van de fondsmanagers, waar van toepassing gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Als onderdeel van de genoemde werkzaamheden hebben wij de impact van nieuwe informatie tot de datum van onze controleverklaring gemonitord en vastgesteld dat significante ontwikkelingen op adequate wijze zijn verwerkt.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

Actuariële verklaring

Controleverklaring van
de onafhankelijke accountant

Statutaire regeling omtrent
de bestemming van het saldo
van baten en lasten

BIJLAGEN

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen (vervolg)	
Onze controleaanpak	Voor de waardering van de derivaten hebben wij een controle uitgevoerd op het gehanteerde waarderingsmodel en op de gehanteerde input waaronder de uit de markt afgeleide gegevens zoals valuta(termijn) koersen, rentevolatiliteit en rentecurves. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij eigen waarderingspecialisten betrokken. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2024, de indirecte beleggingsopbrengsten en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen	
Risico	De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van een uit de markt afgeleide rentetermijn structuur (de swapcurve) alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan de subjectieve elementen ervaringssterfte en kostenopslag van de bepaling van de technische voorziening een frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de technische voorzieningen beschreven in paragraaf “Specifieke grondslagen – Technische voorzieningen” en een nadere toelichting opgenomen in “Toelichting [G] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds” en “Toelichting [M] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds”. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door aanpassing van de AG Prognosetafel 2024, de aanpassing van de ervaringssterfte, de wijziging van de partnerfrequenties, het leeftijdsverschil en de wezenpensioenopslag, resulterend in een verhoging van de technische voorziening van € 75 miljoen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen (vervolg)	
Onze controleaanpak	Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van het pensioenfonds. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2024. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de correcte toepassing van de gehanteerde swapcurve per 31 december 2024. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2024: - Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het algemeen bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaris. - Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaris gelet op de besluitvorming van het algemeen bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn. - Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen mede met behulp van data-analyse, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse. Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2024 of de toelichting van de technische voorzieningen.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

Actuariële verklaring

Controleverklaring van
de onafhankelijke accountant

Statutaire regeling omtrent
de bestemming van het saldo
van baten en lasten

BIJLAGEN

Uitvoering van vermogensbeheer en pensioenbeheer processen bij de uitvoeringsorganisatie	
Risico	Het pensioenfonds heeft de pensioenuitvoering en het vermogensbeheer uitbesteed aan derde partijen. Het algemeen bestuur blijft conform wetgeving eindverantwoordelijk voor de gehele dienstverleningsketen. De financiële informatie die ontvangen wordt van deze partijen is opgenomen in de jaarrekening van het pensioenfonds. Het pensioenfonds heeft dit toegelicht in paragraaf “Risicobeeld 2024” van het hoofdstuk “Risicobeleid” van de jaarrekening. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de uitbestede processen niet goed worden beheerst en dat de ontvangen financiële informatie van de uitbestedingspartijen niet betrouwbaar is.
Onze controleaanpak	Voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening, hebben wij de juiste werking van interne beheersmaatregelen bij de uitvoeringsorganisatie(s) geëvalueerd op basis van de ontvangen ISAE 3402 of soortgelijke rapportages. Verder hebben wij gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd zoals cijferanalyses en deelwaarnemingen gericht op de uitkomsten van de relevante financiële informatiestromen.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen aanwijzingen die duiden op materiële tekortkomingen in de beheersing van uitbestede processen of in de betrouwbaarheid van financiële informatie ontvangen van de uitbestedingspartijen die relevant zijn voor de totstandkoming van de jaarrekening.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

- Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
 - alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

VERKLARING BETREFFENDE OVERIGE DOOR WET- OF REGELGEVING GESTELDE VEREISTEN

Benoeming

Wij zijn door het algemeen bestuur op 5 december 2014 benoemd als accountant van Stichting Pensioenfonds ING vanaf de controle van het boekjaar 2014 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het algemeen bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het algemeen bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het algemeen bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het algemeen bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het algemeen bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het algemeen bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De audit commissie bestaat uit niet-uitvoerende bestuursleden van het bestuur en is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het pensioenfonds.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

Actuariële verklaring

Controleverklaring van
de onafhankelijke accountant

Statutaire regeling omtrent
de bestemming van het saldo
van baten en lasten

BIJLAGEN

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie “Informatie ter ondersteuning van ons oordeel” hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico’s uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het algemeen bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan de auditcommissie op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan het algemeen bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het algemeen bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het algemeen bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 23 mei 2025

EY Accountants B.V.
w.g. **A. Snaak RA**

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

Actuariële verklaring

Controleverklaring van
de onafhankelijke accountant

Statutaire regeling omtrent
de bestemming van het saldo
van baten en lasten

BIJLAGEN

STATUTAIRE REGELING OMTRENT DE BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN

De bestemming van het saldo van baten en lasten is niet statutair vastgelegd.

- INHOUDSOPGAVE
- KERNCIJFERS
- VOORWOORD
- PROFIEL VAN HET FONDS
- BESTUURSVERSLAG
- VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS
- OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN
- JAARREKENING
- OVERIGE GEGEVENS
 - Actuariële verklaring
 - Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
 - Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten
- BIJLAGEN

SFDR-BIJLAGE

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Stichting Pensioenfonds ING

Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI):

549300XSSPGPFC9HU285

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %.	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 13,18% duurzame beleggingen
In economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden.	Met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden.
In economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden.	Met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden.
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %.	Met een sociale doelstelling. Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL

VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

SFDR-bijlage

Begrippen en afkortingen

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Introductie

Vanaf 1 juli 2024 heeft Pensioenfonds ING Achmea IM aangesteld als Environmental, Social en Governance (ESG)-dienstverlener. Deze periodieke rapportage is gebaseerd op beschikbare data over de periode juli tot en met december 2024. Ten opzichte van het eerste halfjaar heeft het Fonds geen significante wijzigingen in de portefeuille doorgevoerd, waardoor de informatie van de tweede helft van het jaar representatief is voor het gehele boekjaar 2024.

Dit financiële product (hierna: de Pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

CO₂-reductie

Hiertoe hanteert het Fonds voor zowel de aandelenportefeuilles als de bedrijfsobligatieportefeuille CO₂-reductiedoelen. Voor de wereldwijde aandelenportefeuille in ontwikkelde landen, alsmede de aandelenportefeuille in opkomende landen, geldt een maximale CO₂-uitstoot die overeenkomt met die van een 'Paris aligned'-index van deze regio's, waardoor de CO₂-ontwikkeling van de portefeuille op lange termijn in lijn is met een scenario waarin de temperatuur wereldwijd niet meer dan 1,5 °C stijgt.

Voor de Europese bedrijfsobligatieportefeuille met hoog kredietwaardige emittent (investment grade) geldt een CO₂-budget dat in lijn is met het klimaatakkoord van Parijs. Voor de Europese bedrijfsobligatieportefeuille met lager kredietwaardige emittent (high yield) geldt een 50% reductie ten opzichte van de benchmark.

Op basis van databronnen van de ESG-dienstverlener rapporteren we over de scope 1 en 2 CO₂-uitstoot.

Uitsluitingsbeleid

De volgende beleggingen zijn uitgesloten, zie voor meer detail het Beleid verantwoord en duurzaam beleggen van het Fonds:

- ondernemingen die controversiële wapens produceren;
- ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie;
- producenten van tabaksproducten;
- ondernemingen die omzet behalen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen;
- palmolie producerende ondernemingen waarvan een deel van de plantages niet RSPO-gecertificeerd zijn;
- landen die vallen onder het uitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

[SFDR-bijlage](#)

[Begrippen en afkortingen](#)

Verbeteren duurzaamheidsprofiel vastgoed

Via de organisatie Global Real Estate Sustainability Benchmark (‘GRESB’) ontvangt het Fonds informatie over het duurzaamheidsprofiel van de niet-beursgenoteerde vastgoedbeleggingen. Het streven is dat 70% van de vastgoedfondsen, die een GRESB-rating hebben, eind 2026 ten minste een 4 sterren-rating hebben.

Overige opmerkingen bij de ecologische of sociale kenmerken van deze pensioenregeling:

Groene en sociale staatsobligaties

De pensioenregeling heeft over 2024 een doelstelling om voor de twee grootste mandaten (‘LDI-mandaten’) minimaal 10% in groene en sociale obligaties binnen de nominale obligatieportefeuille te beleggen, waarbij gebruik wordt gemaakt van het classificatiesysteem van de betreffende vermogensbeheerders. Gelden van groene en sociale obligaties worden uitsluitend gebruikt om projecten of activiteiten met een aantoonbaar positief effect op het milieu of klimaat of sociale doelstellingen te financieren.

In de precontractuele informatie is geen doelstelling opgenomen voor groene en sociale staatsobligaties vanwege databronnen van andere vermogensbeheerders ten opzichte van Achmea IM (hierna: de ESG-dienstverlener). Groene staats- en bedrijfsobligaties worden in deze rapportage zo veel mogelijk meegenomen op basis van het raamwerk voor duurzame beleggingen van de ESG-dienstverlener.

CO₂-reductie

De pensioenregeling monitort voor de liquide beleggingen met uitzondering van high yield bedrijfsobligaties over de scope 1, 2 en 3 CO₂-uitstoot.

De pensioenregeling rapporteert separaat over deze twee bovenstaande grootheden via het MVB-haljaarverslag.

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

● ***Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?***

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, kijken we naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO₂-voetafdruk

De CO₂-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze afdruk te bepalen, berekenen we van elke onderneming in de portefeuille eerst de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar. We kijken daarbij zowel naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). De berekende uitstoot (EVIC) delen we door de

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

[SFDR-bijlage](#)

[Begrippen en afkortingen](#)

ondernemingswaarde inclusief contanten. De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO₂-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, berekenen we het gewogen gemiddelde van de CO₂-voetafdrukken van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2024 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 10,68 ton CO₂ per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende beleggingsportefeuille van deze pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid

Dit is het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid.
Met het uitsluitingenbeleid streeft de pensioenregeling na dat er geen beleggingen zijn in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2024 hebben er zich geen ‘breaches’ voorgedaan in de beleggingen.

GRESB-score

Dit wordt uitgedrukt in het percentage van de vastgoedportefeuille die ten minste een 4-sterren rating GRESB heeft.

Indicator	2024	2023	2022
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00	n.v.t.
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00	n.v.t.
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00	n.v.t.
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00	n.v.t.
Exposure naar palmolieproducenten (%)	0,00	0,00	n.v.t.
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0,00	n.v.t.
Gefinancierde broeikasgasemissie*	10,68	149.251	n.v.t.
GRESB-score	61,2%	53,2%	n.v.t.

* In 2024 is deze berekening uitgevoerd door de nieuwe ESG-dienstverlener.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

SFDR-bijlage

Begrippen en afkortingen

● *... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?*

In de afgelopen jaren zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- De CO₂-voetafdruk is in 2023 op een andere wijze vastgesteld, waardoor dit jaar geen vergelijking op te stellen is.
- Uitsluitingsbeleid. Evenals vorig jaar hebben zich geen 'breaches' voorgedaan in het uitsluitingsbeleid van het Fonds.
- Het deel van de vastgoedportefeuille dat een minimale GRESB-rating van 4 sterren heeft, is gestegen.

● *Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?*

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft de pensioenregeling geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling heeft in de gegeven referentieperiode wel belegd in duurzame beleggingen voor green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties.

De belangrijkste doelstellingen van de green bonds (op basis van het raamwerk van de ESG-dienstverlener), hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering
Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot aanmerkelijk minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO₂-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatmitigatie. Dit is gebaseerd op de gerapporteerde informatie, inclusief impactcijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO₂-emissie over 2024 van het Fonds bedroeg 226.803 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals opgenomen in de EU-taxonomie.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

SFDR-bijlage

Begrippen en afkortingen

- Adaptatie aan klimaatverandering
Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van het Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU-taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage eraan van de duurzame beleggingen zorgvuldig kunnen meten.

Het Fonds heeft geen beleggingen met een sociale-duurzaamheidsdoelstelling.

● ***Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?***

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal-duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener, waaronder het Achmea IM Green Bond raamwerk (hierna: raamwerk) en de EU-criteria voor ecologisch duurzame beleggingen. Daarbovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, de aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast houden we via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

[SFDR-bijlage](#)

Begrippen en afkortingen

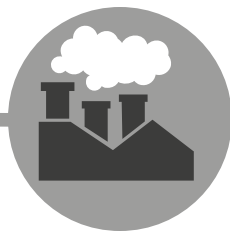
Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten?

Ja. Het Fonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. Bij de onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden we geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De Pensioenregeling houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Bij het Fonds hebben we ons

gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteert vervolgens de ernstigste impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van het Fonds.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

- INHOUDSOPGAVE
- KERNCIJFERS
- VOORWOORD
- PROFIEL VAN HET FONDS
- BESTUURSVERSLAG
- VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS
- OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN
- JAARREKENING
- OVERIGE GEGEVENS
- BIJLAGEN
 - [SFDR-bijlage](#)
 - Begrippen en afkortingen

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
Koolstofvoetafdruk	CO ₂ /EVIC	ESG-integratie in de vorm van CO ₂ -reductie en uitsluiten
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, arctische olie en arctisch gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten en normatief engagement
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

SFDR-bijlage

Begrippen en afkortingen

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2024

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Deutschland IL Bond .1000% 15/04/2046	Overheden	8,6	Duitsland
France (govt of) .1000% 25/07/2047	Overheden	3,6	Frankrijk
Deutschland i/l Bond .5000% 15/04/2030	Overheden	3,2	Duitsland
France (Govt of) .7000% 25/07/2030	Overheden	2,5	Frankrijk
France Government Bond OAT 3,15% 25/07/2032	Overheden	2,4	Frankrijk
Netherlands Government 2.750% 15/01/2047	Overheden	2,1	Nederland
Netherlands Government Bond 4% 15/01/2037	Overheden	2,1	Nederland
France (Govt Of) .1000% 25/07/2036	Overheden	2,0	Frankrijk
Netherlands Government Bond 3,75% 15/01/2042	Overheden	1,4	Nederland
France (govt of) .1000% 25/07/2038	Overheden	1,4	Frankrijk
France Government Bond OAT 1,8% 25/07/2040	Overheden	1,2	Frankrijk
European union 2.625% 04/02/2048	Supranationalen	1,1	België
Bundesrepublik Deutschland 4% 04/01/2037	Overheden	0,9	Duitsland
France (govt of) .1000% 25/07/2053	Overheden	0,8	Frankrijk
Deutschland I/L Bond .1000% 15/04/2026	Overheden	0,7	Duitsland

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 13,18% van de totale beleggingsportefeuille.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

SFDR-bijlage

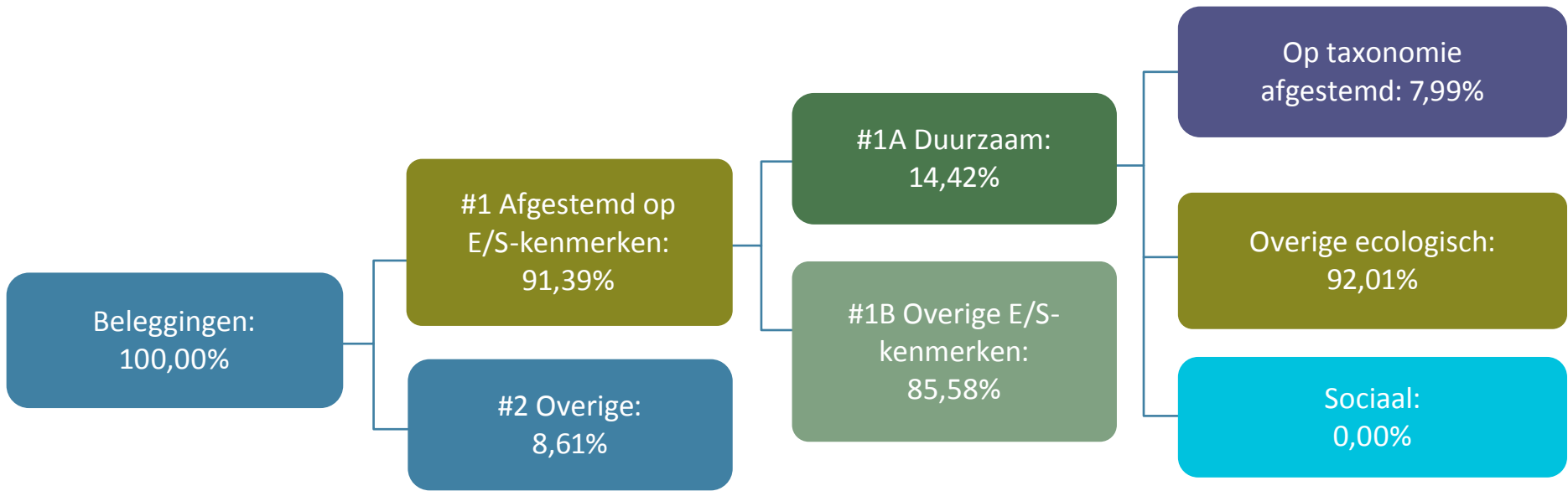
Begrippen en afkortingen

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

● *Hoe zag de activa-allocatie eruit?*

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie #1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat:

- De subcategorie #1A Duurzaam omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie #1B Overige E/S-kenmerken omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

● *In welke economische sectoren werd belegd?*

Sector	% van portefeuille
Overheden	48,3
Supranationalen	7,3
Financiële instellingen	1,8
Banken	1,7
Software en diensten	1,4
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	1,2
Door onderpand gedekt	1,2
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	1,2
Financiële diensten	1,2
Overig	34,7

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

[SFDR-bijlage](#)

Begrippen en afkortingen

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstof-arme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels met betrekking tot veiligheid en afvalbeheer.

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 8,56% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor de green bonds die beoordeeld zijn door de ESG-dienstverlener is het percentage afgestemd op de EU-taxonomie volledig gebaseerd op de doelstelling klimaatmitigatie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:

- 0,99% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie;
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie;
- 0,00% afgestemd op de doelstelling duurzaam gebruik en de bescherming van water en mariene hulpbronnen;
- 0,00% afgestemd op de doelstelling transitie naar een circulaire economie;
- 0,00% afgestemd op de doelstelling preventie en bestrijding verontreiniging;
- 0,00% afgestemd op de doelstelling bescherming en het herstel van biodiversiteit en ecosystemen.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor (een deel van) de green bonds in hoeverre deze voldoen aan de EU-criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, benaderen we met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Ook naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen/bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL

VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

[SFDR-bijlage](#)

[Begrippen en afkortingen](#)

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☒

Ja:

☒

In fossiel gas

☒

In kernenergie

☐

Nee

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering ('klimaatmitigatie') en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie. Zie daarvoor de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Europese Commissie.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

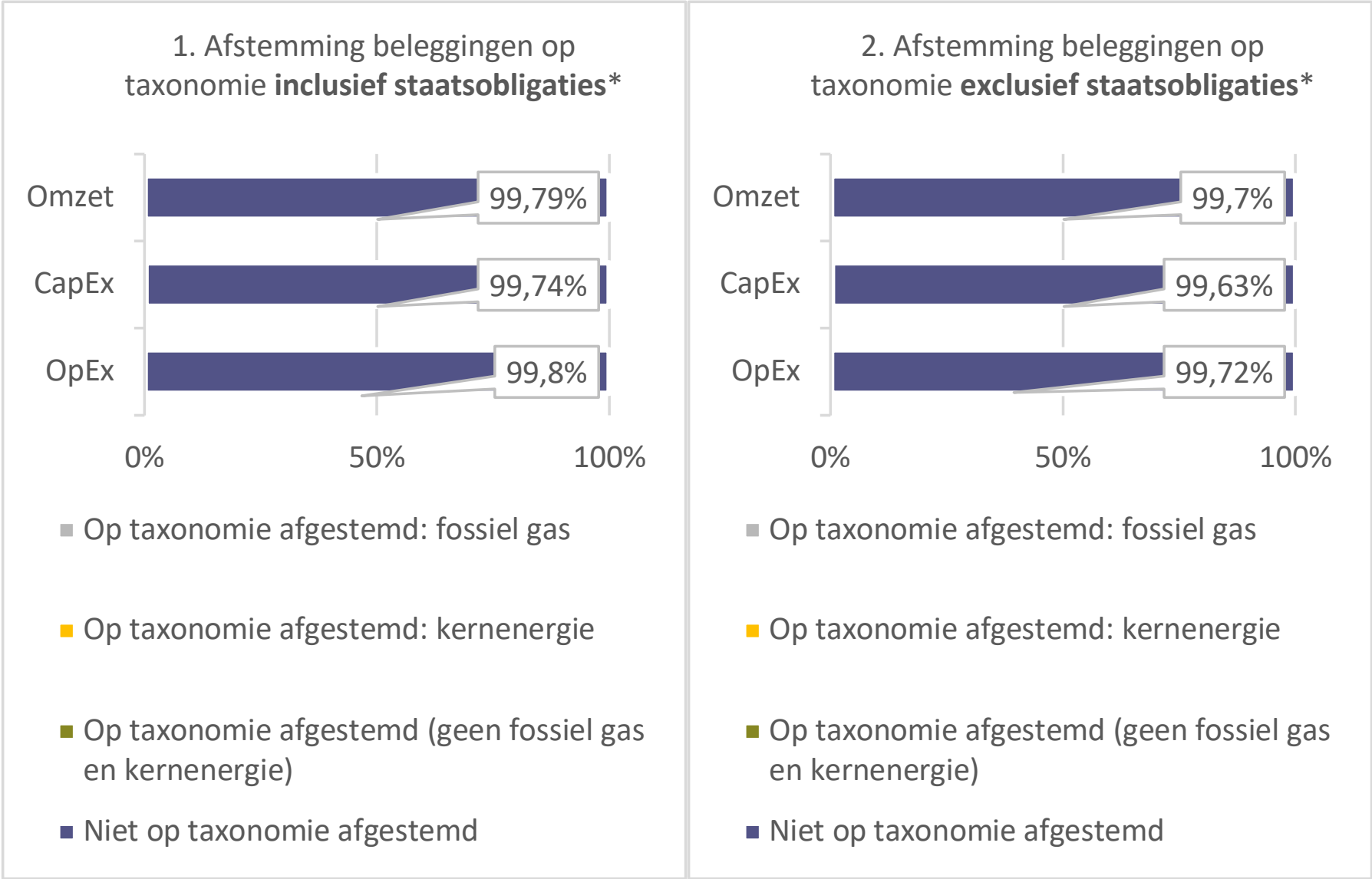
SFDR-bijlage

Begrippen en afkortingen

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:- de omzet die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bijvoorbeeld voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage weer van op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.*

* In deze diagrammen omvat ‘staatsobligaties’ alle blootstellingen aan overheden.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

- Data over Taxonomy alignment voor green bonds van het universum van de ESG-dienstverlener:
Dit is gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds van het universum niet gemaakt in:
- a. Rapportages van de uitgevende organisatie;
 - b. Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk);
 - c. Bloomberg.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

- SFDR-bijlage
- Begrippen en afkortingen

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,13%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

In 2024 is dit percentage vastgesteld op basis van de methodiek van de nieuwe ESG-dienstverlener waardoor geen vergelijking met 2023 kan worden gemaakt.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 92,01%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de EU-taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU-taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een aandeel en een bedrijfsobligatie te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten tot wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO₂-uitstoot dan het subindriegemiddelde.

Het raamwerk op green bonds neemt, naast EU-taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate bonds initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling **die geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

SFDR-bijlage

Begrippen en afkortingen

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

[SFDR-bijlage](#)

Begrippen en afkortingen

inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI-taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in een hypothekenfonds. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen E/S-kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen. Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van 'overige'
Fondsen	90,7
Liquiditeiten	6,3
Overig	3,0
Derivaten	0,0

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2024 hebben we de volgende maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

- INHOUDSOPGAVE
- KERNCIJFERS
- VOORWOORD
- PROFIEL VAN HET FONDS
- BESTUURSVERSLAG
- VERSLAG NIET-UITVOEREND BESTUURDERS
- OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN
- JAARREKENING
- OVERIGE GEGEVENS
- BIJLAGEN
 - SFDR-bijlage
 - Begrippen en afkortingen

Engagement
We zijn in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement. Ons doel van het normatieve engagementprogramma is om structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar juist ondernemingen die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema’s hun prestaties kunnen verbeteren.

Stemmen
Hiernaast hebben we actief gebruikgemaakt van aandeelhoudersrechten om langetermijnwaardecreatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB-documentatie op de [website](#).

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Dit is niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of deze is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die de regeling promoot.

BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN

Afkortingen

ABTN	Actuariële en bedrijfstechnische nota
Achmea IM	Achmea Investment Management
AFM	Autoriteit Financiële Markten
ALM	Asset Liability Management
Bestuur	Algemeen Bestuur
CPI	Consumentenprijsindex
DNB	De Nederlandsche Bank
DORA	Digital Operational Resilience Act
ESG	Environmental, Social en Governance
FTK	Financieel Toetsingskader
Gedragslijn	Gedragslijn verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen
GIP	Geschilleninstantie Pensioenfondsen
het Fonds	Stichting Pensioenfondsen ING
ICGN	International Corporate Governance Network
IMVB	Internationaal Maatschappelijk Verantwoordelijk Beleggen
IT	Information Technology
IRS	Interest Rate Swaps
KTO	Klanttevredenheidsonderzoek
MVB	Maatschappelijk Verantwoord Beleggen
NCI	Nederlands Compliance Instituut
NCW	Netto Contante Waarde
NN (Group)	Nationale Nederlanden
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
RJ	Raad voor Jaarverslaggeving
RPO	Risicopreferentieonderzoek
RMF	Risk Management Framework
S&P	Standard & Poor's
SFDR	Sustainable Finance Disclosure Regulation
TV	Technische Voorziening
VEV	Vereist Eigen Vermogen
VO	Verantwoordingsorgaan
Wtp	Wet toekomst pensioenen

Begrippen

Actieve deelnemer
Deelnemer die een premievrije doorbouw kent.

Asset Liability Management (ALM)
De pensioenverplichtingen veranderen door onder andere cao salarisstijgingen, verhoging van de ingegane pensioenen (toeslagverlening of indexatie) en demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing. Die veranderingen worden berekend in een zogenoemde Asset Liability Management.

(ALM-)studie
De ALM-studie is bedoeld om inzicht te krijgen in de onderlinge afhankelijkheden en verhoudingen in de ontwikkeling van de rechten en verplichtingen van een pensioenfonds. De ALM moet resulteren in de formulering van een strategisch beleggingsbeleid.

Basispunt
Een honderdste procent (0,01%).

Beleidsdekkingsgraad
De gemiddelde DNB-dekkingsgraad over de laatste 12 maanden.

Benchmark
Norm waarmee kosten en prestaties van instellingen uit dezelfde sector worden vergeleken.

Cash collateral
Ontvangen zekerheden in contanten.

Code Pensioenfondsen
In de Code Pensioenfondsen staan principes voor een goed pensioenfondsbestuur. De Code is wettelijk verankerd in de Pensioenwet. Pensioenfondsen zijn wettelijk verplicht de normen van de Code toe te passen óf gemotiveerd uit te leggen welke normen zij niet (volledig) toepassen en waarom.

Compliance
Toezicht op de naleving van wettelijke regels en regels die het Fonds zelf heeft opgesteld.

Deelnemer
In ruime zin wordt deelnemer ook wel gebruikt om alle participanten in een pensioenfonds mee aan te duiden.

Dekkingsgraad
De dekkingsgraad is de verhouding tussen de bezittingen en de verplichtingen van een pensioenfonds. Het geeft aan of een pensioenfonds voldoende geld heeft om de opgebouwde pensioenen nu en in de toekomst te betalen. Hoe hoger de dekkingsgraad, hoe beter het pensioenfonds er financieel voor staat.

Derivaten
Financiële instrumenten die worden gebruikt voor het beheersen van balans en beleggingsrisico's en het realiseren van de strategische beleggingsmix.

DNB-dekkingsgraad
Dekkingsgraad berekend op basis van de door De Nederlandsche Bank (DNB) gepubliceerde rentetermijnstructuur. Wordt gebruikt om te bepalen of een pensioenfonds voldoet aan de wettelijke vereisten wat betreft zijn financiële positie.

DNB-beleidsdekkingsgraad
Twaalfmaandsgemiddelde van de DNB-dekkingsgraad. Aan de hand van deze dekkingsgraad wordt bepaald of een pensioenfonds een tekort heeft. Hiervoor wordt de DNB-beleidsdekkingsgraad vergeleken met de wettelijk vereiste dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad bepaalt ook of er wettelijk gezien toeslag kan worden verleend (indexatie).

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN
SFDR-bijlage
Begrippen en afkortingen

Financieel Toetsingskader (FTK)

Regels over hoe pensioenfonds de financiën van het pensioen mogen organiseren. Het betreft de financiële positie en het financiële beleid van het pensioenfonds.

Forward rente (curve)

Een geldmarktderivaat dat ingezet wordt om rentekosten of renteopbrengsten te fixeren door met elkaar af te spreken welke rente over een bepaalde tijd zal worden gehanteerd.

Future

Op de beurs verhandeld termijncontract met verplichte levering van de onderliggende waarden in de toekomst tegen een vooraf vastgestelde prijs.

Gedragscode

De gedragscode bevat voorschriften voor bestuurders, medewerkers en eventuele (externe) adviseurs van het pensioenfonds. Deze code moet belangenconflicten, misbruik en oneigenlijk gebruik van vertrouwelijke informatie voorkomen.

Gepensioneerde

Een pensioengerechtigde die een ouderdomspensioen ontvangt.

Gewezen deelnemer

Oud-werknemer die geen pensioen meer opbouwt in de pensioenregeling en die zijn opgebouwde pensioen na uitdienst-treding heeft laten staan bij het Fonds.

Haalbaarheidstoets

Op grond van artikel 143 van de Pensioenwet voert een pensioenfonds periodiek een haalbaarheidstoets uit. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.

Harmonisatie

De verschillende toeslagmaatstaven die bij het Fonds werden gebruikt zijn in 2024 geharmoniseerd, waardoor alle deelnemers over de periode 2022 tot en met 2024 hetzelfde percentage verhoging hebben gekregen.

Hedging

Op basis van een vastgelegde strategie proberen een positief rendement te behalen, onafhankelijk van het marktrendement. Het zijn vaak fondsen met een besloten karakter die met geleend geld opereren en gebruikmaken van afgeleide producten (derivaten).

IMVB convenant

In het convenant committeren pensioenfonds zich aan de afspraak om meer inzicht te krijgen in de beleggingsketen en om te sturen op het voorkomen van zaken zoals mensenrechtenschendingen en milieuschade. In de uitvoering betekent dit dat pensioenfonds de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights' (UNGPs) zullen vertalen in beleid. Ook de impact als gevolg van de uitbesteding van beleggingen wordt aan de hand hiervan gemonitord.

Indexatie

Een verhoging van het pensioen of de pensioenaanspraak naar aanleiding van gestegen prijzen of lonen. Dit heet officieel: toeslagverlening. Uw euro wordt steeds minder waard, dus moet u steeds meer euro's hebben om hetzelfde te kunnen blijven kopen oftewel om uw koopkracht op peil te houden.

Inflatie

Het stijgen van het algemeen prijspeil waardoor je met een bepaalde hoeveelheid geld minder kunt kopen.

Marktwaardedekkingsgraad

Dekkingsgraad op basis van de in de markt waargenomen rentetermijnstructuur, zonder de correcties die DNB hanteert. Wordt door Pensioenfonds ING gebruikt bij het bepalen van het financiële beleid.

Matchingportefeuille

Beleggingsmix, met als voornaamste doel de (nominale) pensioenverplichtingen te financieren.

Pensioengerechtigde

De ontvanger van ingegaan ouderdomspensioen, partnerpensioen of wezenpensioen.

Private equity

Vermogen dat wordt gebruikt voor de financiering van niet beursgenoteerde bedrijven.

Reële dekkingsgraad

Dekkingsgraad die een reëler beeld geeft van de koopkracht van het pensioen omdat ook een inschatting van de toekomstige toeslagverlening wordt gemaakt.

Rekenrente

De rente waar pensioenfonds maximaal mee mogen rekenen als ze waarde van hun toekomstige verplichtingen berekenen.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

SFDR-bijlage

Begrippen en afkortingen

Rentetermijnstructuur

Grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds.

Returnportefeuille

Beleggingsmix met als primair doel (op termijn) voldoende rendement te creëren om toeslagverlening mogelijk te maken.

Swap

Een derivaat waarbij partijen kasstromen of risico's onderling uitwisselen.

Swaprente (curve)

Het tarief waartegen op de geld- en kapitaalmarkt leningen met verschillende looptijden kunnen worden geruild.

Toeslagmaatstaf

Toeslagverlening bij Pensioenfonds ING vindt plaats op basis van de volgende toeslagmaatstaven: de cao-loonontwikkeling ING Bank, de cao-loonontwikkeling NN Group of de prijsontwikkeling (prijsindex).

Toeslagverlening

Een verhoging van het pensioen of de pensioenaanspraak naar aanleiding van gestegen prijzen of lonen. Ook wel indexatie genoemd. Uw euro wordt steeds minder waard, dus moet u steeds meer euro's hebben om hetzelfde te kunnen blijven kopen, oftewel om uw koopkracht op peil te houden.

Uitvoeringsorganisatie

Het bedrijf waaraan Pensioenfonds ING de uitvoering van pensioenbeheer, vermogensbeheer en bestuursondersteuning heeft uitbesteed, te weten AZL.

Valutatermijncontract

Bindende overeenkomst tussen een bank en een tegenpartij, waarin wordt afgesproken om een bedrag aan vreemde valuta's op termijn te kopen of te verkopen tegen een nu al vastgestelde termijankoers.

Vastrentende waarden

Een beleggingsportefeuille bestaat uit vastrentende waarden en zakelijke waarden. Vastrentende waarden zijn staatsobligaties en bedrijfsobligaties (schuldbewijzen voor leningen).

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) behartigt de belangen van (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en beide werkgevers. Het Bestuur van het Fonds legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de wijze waarop dat is uitgevoerd. Daarnaast brengt het VO gevraagd en ongevraagd advies uit aan het Bestuur van het Fonds.

Voorziening pensioenverplichting

De contante waarde van alle verwachte toekomstige pensioenuitkeringen voortvloeiend uit de aanspraken van zowel actieven en slapers als gepensioneerden. In wettelijke context wordt hiervoor ook wel de term 'technische voorziening' gebruikt.

INHOUDSOPGAVE

KERNCIJFERS

VOORWOORD

PROFIEL VAN HET FONDS

BESTUURSVERSLAG

VERSLAG NIET-UITVOEREND
BESTUURDERS

OORDEEL
VERANTWOORDINGSORGAAN

JAARREKENING

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

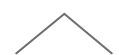
SFDR-bijlage

Begrippen en afkortingen

Jaarverslag 2024

Eerlijk en toekomstbestendig

jaarverslag2024.pensioenfondsing.nl*

* U verlaat de beveiligde jaarstukken, waaronder de door de accountant gecontroleerde jaarrekening.